

2 - 2

2 7

Maatregelen voor een Delta met toekomst

Waterbeheerprogramma 2022-2027
Deel 1. Programma

December 2021, versie 1.0

**Drents
Overijsselse
Delta**

uw waterschap

Gebied

Oppervlakte werkgebied

255.000 ha

Diagonale afstand Deventer-Assen

90 km

Inwoners

620.000

Waterschapswerken

A Watergangen

4644 km

B Watergangen

2306 km

Primaire keringen

228 km

Regionale keringen

134 km

Dijken & kades

654 km

Gemalen

368

Stuwen

1963

Rwzi's

16

Voorwoord

Plannen maken in een moeilijke periode, en deze samen met medeoverheden en belangenbehartigende organisaties uitwerken per gebied. Dat stond ons te doen en dat is ons gelukt. WDODelta presenteert nieuwe plannen voor de komende zes jaren. Dit Waterbeheerprogramma 2022-2027 is de uitwerking van de Watervisie 'Meer dan Water' die in 2020 is vastgesteld. We kiezen in de komende jaren als waterschap voor een proactieve, meer sturende en agenderende rol in de ruimtelijke planvorming.

Er is steeds meer zekerheid over de gevolgen van klimaatverandering. We weten inmiddels ook steeds beter welke maatregelen we als waterschap moeten nemen om deze gevolgen te beperken. De omvang en precieze locaties weten nog niet. Maar we merken dat extremen toenemen en de urgentie zeker ook. Daar wordt nadrukkelijk op gewezen in het zesde assessment rapport van het IPCC dat in 2021 is gepubliceerd. Daarom zetten we in dit Waterbeheerprogramma extra stappen om klimaatrobust te worden. Ook omdat te nemen maatregelen vaak om een lange voorbereiding vragen. Ons waterschap ziet veel meer op zich af komen dan de functionele taken die we van oudsher doen. Natuurlijk gaan we onverminderd door met het versterken van onze dijken om overstromingen te voorkomen. Wij zorgen ervoor dat steden, het landelijk gebied en de natuur voldoende en schoon water hebben. Al worden de uitdagingen groter door klimaatverandering, energietransitie en door nieuwe stoffen die de waterkwaliteit bedreigen. Aanpassingen van onze installaties die afvalwater zuiveren blijven dan ook de komende jaren nodig. Maar in onze Watervisie staan veel meer onderwerpen die we in ons dagelijks werk willen meenemen. Zo bestaat de uitdaging om in 2025 energieneutraal te zijn, een grote opgave. Ook vinden wij circulariteit belangrijk. Het is de bedoeling om in 2030 50% minder grondstoffen te gebruiken.

Als gevolg van menselijke activiteiten verdwijnen planten- en diersoorten in rap tempo. Dit bedreigt ons ecosysteem en daarmee onze klimaatrobustheid. Daarom gaat ons waterschapswerk in de dagelijkse praktijk meer en meer een bijdrage leveren aan het versterken van de biodiversiteit. Ook hieraan besteedt het nieuwe Waterbeheerprogramma ruim aandacht.

Mede door het coronavirus heeft de maatschappij zich versneld ontwikkeld tot een technologie gedreven informatiesamenleving. De digitale transformatie is ook bij ons in volle gang. Dit biedt nieuwe mogelijkheden. Bijvoorbeeld om inwoners en bedrijven meer te betrekken bij plannen en werkzaamheden van het waterschap. De invoering van de Omgevingswet vraagt eveneens om meer participatie en digitalisering. Dit zal zowel het werk van het bestuur als van de organisatie snel veranderen.

Klimaatverandering vraagt grote aanpassingen waar wij met ons Waterbeheerprogramma op voorbereid zijn. In het programma staan uitdagingen, concrete maatregelen en voornemens beschreven. Uiteraard kunnen en willen we deze niet alleen aanpakken.

Er is nadrukkelijk regionale samenwerking nodig waarbij onze rol kan verschillen. Soms zijn we gebiedsregisseur, soms deelnemer of soms zelfs initiatiefnemer. Maar het gezamenlijke doel staat daarbij voorop.

Ik ben ervan overtuigd dat de plannen in dit Waterbeheerprogramma en de regionale samenwerking bijdragen aan een mooie en toekomstbestendige Drents Overijsselse Delta.

Dirk-Siert Schoonman,
Dijkgraaf

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Welkom in ons gebied	9
2.1 Kenmerken en gebiedseigenschappen	9
2.2 Gebiedsfuncties	11
3. Onze uitdagingen	15
3.1 Klimaatverandering	15
3.2 Transitie naar circulaire economie	16
3.3 Energie	16
3.4 Milieukwaliteit onder druk	16
3.5 Multifunctioneel ruimtegebruik en veranderingen landelijk gebied	16
3.6 Samenwerken in de regio	16
3.7 Veranderingen in de samenleving	17
4. Wat willen we bereiken en hoe?	19
4.1 Wij zorgen voor voldoende water	19
4.1.1 Waterbeheer onder normale omstandigheden	20
4.1.2 Waterbeheer in natte omstandigheden	24
4.1.3 Waterbeheer in droge omstandigheden	28
4.2 Wij zorgen voor schoon water	32
4.2.1 Een goede waterkwaliteit	32
4.2.2 Wij zorgen voor schoon effluent	36
4.3 Wij zorgen voor waterveiligheid	38
4.3.1 Wij zorgen voor bescherming tegen hoogwater	40
4.3.2 Wij beperken de schade als gevolg van overstromingen	43
4.4 Wij voeren onze taken duurzaam uit samen met onze omgeving	45
4.4.1 Wij dragen bij aan een duurzame toekomst	45
4.4.2 Wij versterken de verbinding met de samenleving	50
4.4.3 Wij voeren onze taken uit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten	54
5. Gebiedsuitwerking	59
5.1 Salland	59
5.2 Stroink	62
5.3 Meppelerdiep	64
5.4 IJsseldelta	66
5.5 Benoorden de Vecht	68

6. Onze werkwijze in de planperiode	73
6.1 Van visie naar maatregelen	73
6.2 De Omgevingswet	75
6.3 Samenwerking, participatie en communicatie	76
6.4 Het goed managen van onze assets	77
6.5 Monitoren en evalueren	79
6.6 Vergunningen en handhaving	80
6.7 Informatie	82
7. Wat kost het en hoe gaan we dat betalen?	85
7.1 Kosten waterbeheer in planperiode	85
7.2 Bekostiging waterschapstaken	87
Bijlage 1. Kaarten	89
Bijlage 2. Begrippen en afkortingen	108
Bijlage 3. Doelenboom	-
Deel 2: Gebiedsuitwerkingen	-
Deel 3: Kaderrichtlijn water	-

Drents
Overijsselse
Delta

1.

Inleiding

Het Waterbeheerprogramma (WBP) 2022-2027 is het eerste programma dat is voorbereid op basis van de uitgangspunten in de Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2022 in werking treedt. Het heeft ook een nieuwe naam: “Waterbeheerprogramma” in plaats van “Waterbeheerplan”¹⁾. Dat betekent dat het concreter is uitgewerkt dan voorgaande plannen, wat u vooral terug ziet in de uitwerking van de thema’s voldoende, veilig, schoon, maatschappij & organisatie en de gebiedsuitwerkingen.

Voor ons waterschap is dit programma een belangrijk document. Het bevat de uitwerking van de ambities in onze Watervisie “Meer dan water” en geeft voor de periode 2022 tot en met 2027 aan wat onze maatregelen zijn om het watersysteem, de waterketen en de waterkeringen op orde te brengen en onze maatschappelijke doelen te realiseren. Een waardevolle aanvulling op de Watervisie is de doorvertaling van onze doelen en maatregelen in gebiedsuitwerkingen.

Wettelijke verplichtingen, omgevingswaarden, Europese richtlijnen en nationale en provinciale programma’s voor het watersysteem en het milieu bieden de kaders voor een groot deel van ons werk. Aanvullend hebben wij doelen en maatregelen opgenomen over duurzaamheid, energie, innovatie, uitwisseling van kennis en de wijze waarop wij onze taken uitvoeren.

We willen midden in de samenleving staan met een open blik. We staan open voor initiatieven en gaan in gesprek om gezamenlijk te onderzoeken hoe ideeën werkelijkheid kunnen worden. We denken en bewegen zo veel mogelijk mee. Dit WBP is dan ook opgesteld in de geest van de Omgevingswet. Tijdens de voorbereidingen van dit programma hebben we onze partners, de overheden, maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties en terreinbeherende organisaties gevraagd mee te denken over de inhoud. We hebben waardevolle gesprekken gevoerd en het spreekt voor zich dat wij hen tijdens de uitvoeringsperiode opnieuw uitnodigen om mee te denken en mee te werken aan het waterbeheer in ons gebied.

Met dit WBP zetten we onze woorden om in daden. We werken aan de hand van een doelenboom waarin onze doelen en maatregelen overzichtelijk zijn weergegeven. Hierbij gaat het in de eerste plaats om onze wettelijke taken voor waterveiligheid, voldoende water en schoon water. Maar ook onze maatschappelijke doelen zijn nadrukkelijk uitgewerkt, bijvoorbeeld onze doelen voor duurzaamheid, circulaire bedrijfsvoering, klimaatadaptatie, educatie en voorlichting.

De huidige wetgeving en afspraken zijn vertaald in dit waterbeheerprogramma. De planperiode voor het programma is 1 januari 2022 tot en met 31 december 2027. Het is voor deze periode het richtinggevend document, maar we willen ook flexibel zijn. Het spreekt voor zich dat nieuwe ontwikkelingen of nieuwe inzichten actualisatie van het programma noodzakelijk kunnen maken. Ook kan onderzoek of nieuw beleid leiden tot nieuwe maatregelen of de bijstelling van maatregelen. Daarom actualiseren wij het programma periodiek, zo blijft het actueel en kan het voortdurend het kompas zijn voor het waterbeheer in deze planperiode.

¹⁾ Op basis van de Waterwet stelt het waterschap een beheerplan vast. Dit waterbeheerprogramma is voorbereid en vastgesteld onder de werking van de Waterwet, in die zin is formeel sprake van een beheerplan. Wij anticiperen echter op de Omgevingswet, daarom gebruiken we het begrip ‘waterbeheerprogramma’ in plaats van ‘beheerplan’.

Inhoud van het programma en leeswijzer:

In het programma vindt u een uitwerking van onze doelen in maatregelen. Om goed te kunnen begrijpen waarom we deze maatregelen nemen wordt uitgelegd wat de eigenschappen zijn van ons gebied en hoe het watersysteem eruit ziet. Daarnaast beschrijven wij de uitgangspunten en principes die wij hanteren in ons waterbeheer, welke ontwikkelingen wij voorzien en hoe wij daarop inspelen.

Het Waterbeheerprogramma 2022-2027 bestaat uit drie delen:

Deel 1. Waterbeheerprogramma WDDelta 2022-2027

Deel 2. Gebiedsuitwerkingen WBP 2022-2027

Deel 3. KRW factsheets en achtergronddocument.

Met hoofdstuk 2 in deel 1 introduceren wij u in ons mooie werkgebied. We gaan in op de belangrijkste fysieke kenmerken in ons gebied en de functies die wij bedienen. In hoofdstuk 3 gaan we in op de belangrijkste ontwikkelingen en wat we willen bereiken, zoals we dit ook hebben beschreven in onze watervisie 'Meer dan water'. Hoofdstuk 4 bevat de uitwerking van de klassieke thema's voldoende, schoon en veilig, aangevuld met het thema maatschappij & organisatie. Dit hoofdstuk is opgezet op basis van onze doelenboom die u als bijlage in dit WBP vindt. U leest wat we willen bereiken in de planperiode en hoe we dat doen. Daarbij zijn zoveel mogelijk verbindingen gelegd met relevante wetgeving en de visies, plannen en programma's van onze mede overheden en samenwerkingsrelaties. In hoofdstuk 5 hebben we voor de vijf deelgebieden in ons werkgebied de belangrijkste ontwikkelingen vermeld, de functies die we in het gebied bedienen en de maatregelen die we gaan nemen. In de bijlage Gebiedsuitwerkingen vindt u uitgebreide informatie over deze vijf deelgebieden.

Hoofdstuk 6 'Onze werkwijze in de planperiode' bevat in aanvulling op hoofdstuk 4 informatie over de wijze waarop wij in de planperiode werken aan het waterbeheer. Bijvoorbeeld de samenwerking met onze omgeving, vergunningverlening en handhaving, informatiebeheer. We sluiten het programma af met hoofdstuk 7, waar we een overzicht geven van de verwachte inzet van onze budgetten voor het waterbeheer in de planperiode. We presenteren de cijfers niet alleen per thema, maar ook per programma, de indeling die we in onze jaarbegrotingen hanteren.

In deel twee zijn onze doelen en maatregelen voor de vijf deelgebieden uitgewerkt. De gebiedskenmerken worden beschreven, de ontwikkelingen in het gebied en de doelen en maatregelen zijn uitgebreid toegelicht.

In deel drie zijn de KRW factsheets en het KRW achtergronddocument opgenomen.

Deze zijn opgesteld conform de hiervoor opgestelde richtlijnen en gemaakte afspraken.

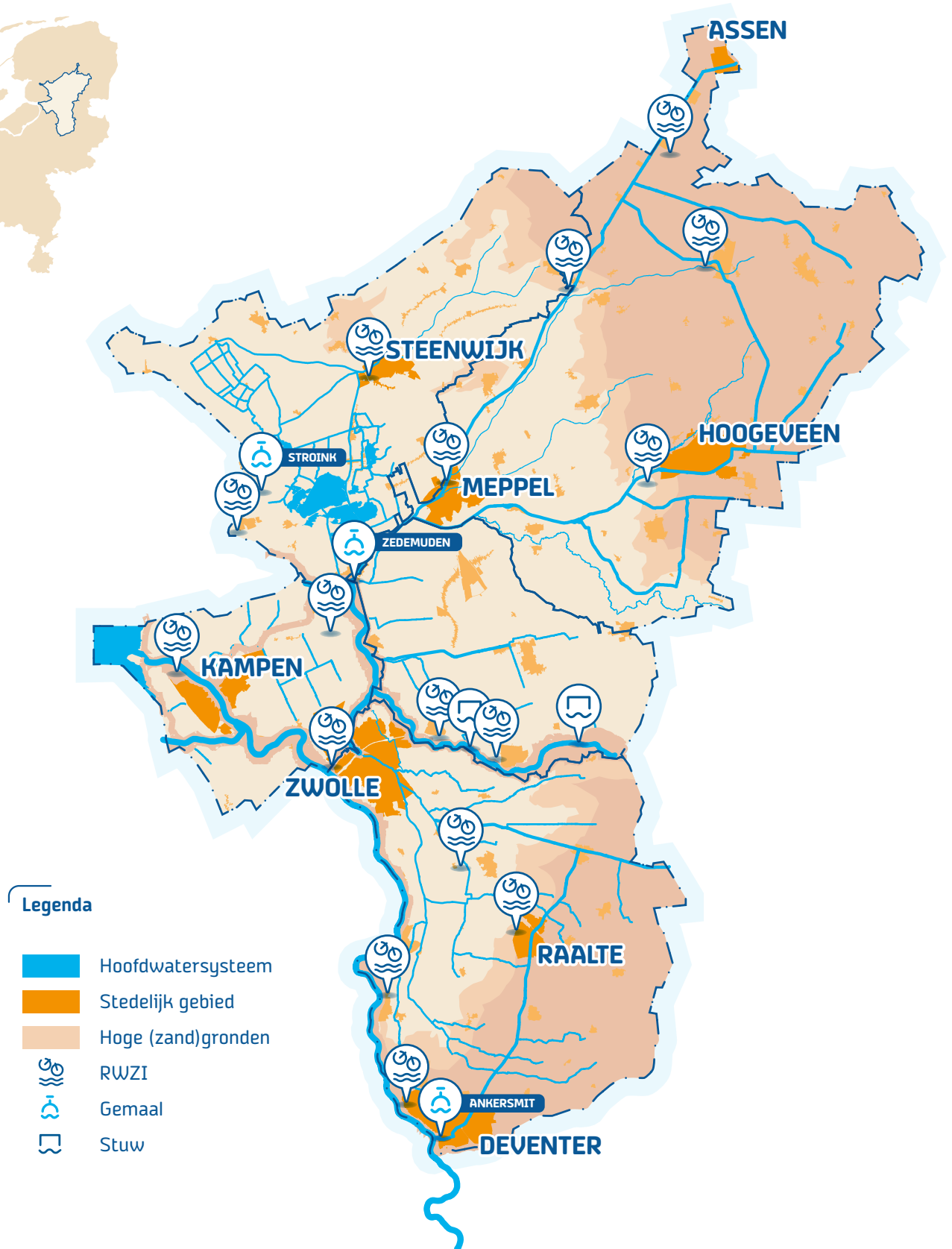
Doelen en maatregelen.

Bij het samenstellen van onze programma's gebruiken wij de 'doelenboom', een schematische gestructureerde weergave van onze strategische en operationele doelen en maatregelen. Wij hebben de doelenboom als losse bijlage bijgevoegd, zodat u deze bij de hand heeft bij het doorlezen van het programma.

De doelen en maatregelen in de doelenboom zijn voorzien van nummers, waaraan in de teksten wordt gerefereerd. Onder de maatregelen in de doelenboom staan nummers vermeld waarmee de relaties worden gelegd tussen de verschillende operationele doelen en maatregelen.

We vinden het belangrijk dat het WBP goed leesbaar en begrijpelijk is. Daarom hebben we zo veel mogelijk de inhoud ondersteund met figuren, schema's, tekstkaders, kaarten en foto's. We hebben niet alle geldende wetten, kaders, overeenkomsten en afspraken opgenomen, maar verwijzingen waar dat relevant is.

2.

Welkom in ons gebied

Ons werkgebied ligt in het midden en zuidwesten van de provincie Drenthe en in het (noord)westen van de provincie Overijssel. Samen met deze provincies en 22 gemeenten voeren we het waterbeheer zo uit dat we overstromingen met onze dijken voorkomen en dat we zo goed als mogelijk alle in het gebied aanwezige functies van schoon en gezond water voorzien, of van een te veel aan water af helpen. Ons gebied kent een grote diversiteit aan eigenschappen en functies. We introduceren u in dit hoofdstuk in het werkgebied van WDOdelta, op hoofdlijnen. In hoofdstuk 5 gaan we dieper in op de deelgebieden, met de maatregelen die we daar in de planperiode van dit Waterbeheerprogramma treffen.

2.1 Kenmerken en gebiedseigenschappen

Ons werkgebied heeft een aantal gebiedstypen met specifieke waterkenmerken. In het noord- en zuidoosten bevinden zich de hoge en droge gronden, het Drents Plateau en de Sallandse Heuvelrug. Het Drents Plateau wordt doorsneden door beken en kanalen die afwateren richting de laagveenontginningen van Zuidwest-Drenthe en de kop van Overijssel. De Sallandse Heuvelrug, geflankeerd met langgerekte dekzandruggen en laagten, watert via de lager gelegen beekdalen en weteringen af richting de IJssel in het zuidoosten en Zwolle in het noordwesten.

Kenmerkend zijn ook de laaggelegen poldergebieden in Noordwest-Overijssel, de IJsseldelta en de polders ten zuiden van Zwolle en in de omgeving van Rouveen en Staphorst. Deze gebieden zijn over het algemeen open van karakter door de veenontginningen uit het verleden. Hier liggen ook de veenweidepolders, die door klink- en veenoxidatie langzaam verder dalen.

In Noordwest-Overijssel liggen de Wieden en Weerribben, met het grootste aaneengesloten laagveenmoerasgebied van Noordwest-Europa. Dit waterrijke gebied bestaat uit veenplassen, petgaten en legakkers en maakt deel uit van de boezem. Deze ligt op de overgang van de hoger gelegen gronden op het Drents Plateau in het noordoosten en de lager gelegen Noordoostpolder in het zuidwesten. Hier ligt ook de voormalige kustlijn van de Zuiderzee waarlangs de voormalige havenplaatsen Vollenhove, Blokzijl en Kuinre zijn ontstaan.

In de omgeving van Smilde en Hoogeveen vinden wij de in het verleden afgegraven hoogveengebieden. Deze gebieden kennen tegenwoordig een uitgestrekt en open karakter met rechte sloten, wijken en kanalen. In het verleden bestond een deel van Drenthe uit uitgestrekte veengebieden. Deze werden vanaf het begin van de 17e eeuw grootschalig en systematisch ontgonnen. De Drentse Hoofdvaart tussen Meppel en Assen is een voorbeeld van een kanaal dat voor de afvoer van gestoken turf en de ontwatering van het veen werd gegraven.

In ons werkgebied liggen diverse kleine en grote heidevelden met plassen en vennen, zoals het Boetelerveld in Salland en het Nationaal park Dwingelderveld in het midden

van Drenthe. Daarnaast kent ons werkgebied grote boswachterijen en bosgebieden, zoals Nationaal park het Drents-Friese Wold, de Sallandse Heuvelrug en de bossen rondom de Sallandse landgoederen en buitenplaatsen.

De IJssel, de Vecht en het Zwarte Water hebben prachtige rivieruiterwaarden. Langs deze rivieren liggen dijken die het achterliggende gebied beschermen tegen overstromingen. Vaak gaat het om steile, bochtige dijken met aan weerszijden doorbraakkolken die grote natuurwaarden kennen. Het zijn stille getuigen van overstromingen en dijkdoorbraken uit het verleden.

Hoofdwatersysteem

Ons hoofdwatersysteem bestaat uit rivieren, beken, kanalen, weteringen en boezemgebied. Dit systeem zorgt in natte tijden voor het afvoeren van water en in droge tijden voor het aanvoeren van water. De afwatering volgt de natuurlijke hoogteligging van het gebied. In het zuidelijk deel is de afwatering hoofdzakelijk oostwest georiënteerd. Vrijwel alle waterlopen komen via de grote wateren (IJssel, Vecht, Zwarte Water) uit op het IJsselmeer. In het noordelijk deel is de afwatering noordoost-zuidwest georiënteerd. De afwatering verloopt via het Meppelerdiep en het Zwarte Water richting het IJsselmeer.

Rivieren

De IJssel stroomt in ons beheersgebied vanaf Deventer via Olst, Wijhe, Zwolle en tenslotte Kampen uit in het Keteldiep. Ten westen van Kampen ligt het Reevediep, een aangelegde hoogwatergeul om in extreme omstandigheden hoogwater van de IJssel af te kunnen voeren naar het IJsselmeer, via het Drontermeer en het Vossemeer. De Overijsselse Vecht is een andere belangrijke rivier binnen ons werkgebied en kenmerkt zich als een half natuurlijke laaglandrivier die gevoed wordt door regenwater. Haar oorsprong ligt in het Münsterland. De Vecht komt bij Ommen ons werkgebied binnen en mondt ten noorden van Zwolle uit in het Zwarte Water.

De oorsprong van het Zwarte Water ligt in Zwolle, waar deze rivier ontstaat uit de Soestwetering en de Nieuwe Wetering. Het Zwarte Water stroomt vervolgens langs de plaatsen Hasselt, Zwartsluis en Genemuiden en eindigt in het Zwarte Meer. De uiterwaarden van het Zwarte Water vormen de belangrijkste groeiplaats van de Kievitsbloem in Nederland.

Beken

Naast rivieren stromen in ons werkgebied prachtige beken. Op de grens tussen Overijssel en Drenthe ligt het Reestdal waarin de Reest als veenbeekje vrij meanderend door het landschap stroomt. Het stroomgebied van de Reest vormt één van de laatste gave stroomdalen van ons land. De Reest is een Nederlandse laaglandbeek op veenbodem die begint in het afgegraven hoogveen tussen Slagharen, Lutten en Dedemsvaart en benedenstrooms vrij afwatert op de Hoogeveense Vaart en het Meppelerdiep.

Vanuit het hooggelegen Drents Plateau stromen diverse beken richting het lagergelegen Meppel, waaronder de Oude Vaart, de Wold Aa, het Oude Diep en de Vledder en Wapserveense Aa. Dit zijn vrij afwaterende beeksystemen die overwegend via het Meppelerdiep afwateren op het Zwarte Water. Delen van deze beekstelsels zijn door de aanleg van de Drentse kanalen afgesneden van het oorspronkelijke stroomgebied. Het gaat met name om de bovenlopen van deze beken die tegenwoordig veelal via gemalen en onderleiders afwateren op het Drentse kanalsysteem.

Kanalen en weteringen

In ons werkgebied liggen Drentse en Overijsselse kanalen die een belangrijke functie hebben voor de aan- en afvoer van water. Het Drentse kanalsysteem omvat de scheepvaartkanalen, de regionale kanalen zonder scheepvaartfunctie en de grote watergangen. Het Drentse kanalsysteem watert in normale omstandigheden via het Meppelerdiep af op het Zwarte Water. Bij hoogwater sluit de Meppelerdiepsluis in Zwartsluis en pompt het naastgelegen gemaal Zedemuden water vanuit het Meppelerdiep in het Zwarte Water. Naast een afvoerfunctie kennen de Drentse kanalen in tijden van droogte ook een aanvoerfunctie. Via gemalen in het kanalenstelsel wordt water vanaf Meppel verder het stroomgebied opgepompt. Via inlaten en opvoergemalen wordt het aangevoerde water in de omliggende gebieden ingelaten.

In de provincie Overijssel liggen het Overijssels Kanaal en talrijke Sallandse weteringen. Deze grote waterlopen voeren in natte perioden overtollig water af richting Zwolle, waarna het water via het Zwarte Water naar het IJsselmeer stroomt. In tijden van droogte wordt vanaf de IJssel, via het gemaal Ankersmit in Deventer, water in het Overijssels Kanaal gepompt en via de Sallandse weteringen verder het gebied ingebracht. Ook wordt water aangevoerd via de Vecht, het Zwarte Water en de Twentekanalen.

Boezemgebied

De boezem is een belangrijk onderdeel van ons hoofdwatersysteem in de lagergelegen gebieden van Noordwest-Overijssel. Het is een complex van kanalen, vaarten, ondiepe plassen, meren en petgaten in een laagveengebied dat voortdurend in ontwikkeling is. Rondom de boezem liggen lager gelegen landbouwpolders die via bemaling water op de boezem lozen in natte tijden. Gemaal Stroink heeft een belangrijke functie in de afwatering van het gebied. Het gemaal bemaalt de boezem, zodat overtollig water wordt geloosd op het IJsselmeer. In droge tijden zorgt de inlaat bij gemaal Stroink voor waterinlaat vanuit het Vollenhovermeer. Hiermee wordt verdroging van landbouw en kwetsbare natuur en maaiveldval in het gebied voorkomen.

2.2 Gebiedsfuncties

Ons waterbeheer is zo veel mogelijk afgestemd op de door de provincies Drenthe en Overijssel toegekende functies (zie bijlage 1.6.). Bij de inrichting en het beheer van ons watersysteem houden wij rekening met de mogelijkheden, kenmerken en eigenschappen van het gebied.

Landbouw

Landbouw is op veel plekken in ons werkgebied te vinden. Het gaat om grootschalige landbouw en gebieden waar landbouw naast andere functies zoals natuur, recreatie, wonen en andere bedrijvigheid plaatsvindt. Het agrarische grond- en landgebruik in ons werkgebied is hoofdzakelijk agrarisch grasland en maisteelt (melkveehouderij). In de voormalige (hoog)veengebieden die zijn ontgonnen, komt veel akkerbouw voor, zoals aardappelen, bloembollen en graan. In polder de Koekoek in Mastenbroek vindt glastuinbouw plaats.

Natuur

In het Drentse deel van ons waterschap liggen grote, aaneengesloten heide- en bosgebieden, waaronder het Dwingelderveld en het Drents-Friese Wold. De Wieden - Weerribben vormen samen het grootste waterrijke natuurgebied binnen

ons werkgebied. De uiterwaarden van de Vecht, het Zwarte Water en de IJssel zijn belangrijke natuurgebieden binnen ons gebied die gerelateerd zijn aan het rivierenlandschap. De Sallandse Heuvelrug vormt een groot natuurgebied in het oostelijk deel van ons werkgebied. Het is aangewezen als Nationaal Park, evenals de Wieden en Weerribben, het Dwingelderveld, het Drents-Friese Wold en de Drentsche Aa. WDDelta kent 18 Natura 2000-gebieden die onderdeel zijn van Natuurnetwerk Nederland. Diverse polders, met name in de IJsseldelta, in de boezem en bij Rouveen zijn aangewezen als leefgebieden voor weidevogels. Het grondwaterpeil is in weidevogelgebieden afgestemd op gunstige omgevingskwaliteiten voor weidevogels.

Natura 2000-gebied

Drents-Friese Wold & Leggelderveld	Oldematen en Veerslootlanden
Witterveld	Rijntakken (uiterwaarden IJssel)
Elperstroomgebied	Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht
Mantingerbos	Zwarte Meer
Mantingerzand	Ketelmeer en Vossemeer
Dwingelderveld	Veluwerandmeren
Holtingerveld	Vecht- en Beneden-Reggegebied
Weerribben	Boetelerveld
De Wieden	Sallandse Heuvelrug

Stedelijk gebied

We bedienen ook stedelijke functies. We zijn verantwoordelijk voor het oppervlaktewaterbeheer in stedelijk gebied met een waterhuishoudkundige functie. Daarnaast komen in ons werkgebied kleinere kernen, buurtschappen en hoofdinfrastructuur voor waar wij het waterpeil afstemmen op de stedelijke functie.

Gebruiksfuncties

We kennen ook zogenaamde overige gebruiksfuncties in ons werkgebied waar wij ons waterbeheer op afstemmen. Dit zijn gebruiksfuncties die mede van ons afhankelijk zijn, zoals:

1. Waterafvoer- en aanvoer, het Overijssels Kanaal is aangewezen als belangrijke wateraanvoerroute.
2. Beroeps- en/of pleziervaart op de IJssel, Zwolle-IJsselkanaal, Zwarte Water, Ganzendiep, Goot, Vecht, boezem van Noordwest-Overijssel, Meppelerdiep, (verlengde) Hoogeveense Vaart en de Drentse Hoofdvaart.
3. Zwemrecreatie in 24 officieel aangewezen zwemplassen.
4. Drinkwaterwinning op 18 winlocaties.
5. Extra afvoer via het Reevediep in geval van hoogwater op de IJssel gecombineerd met ruimte voor natuur en recreatie.
6. Grootschalige waterberging in de waterbergingsgebieden Wetering Oost, Wetering West, de Beulakerpolder, Engelgaarde, Panjerd-Veeningen en Echten-Traandijk.

3.

Onze uitdagingen

De wereld om ons heen is volop in beweging. Kijk bijvoorbeeld naar COVID-19, PFAS, de stikstofcrisis en wat dit maatschappelijk teweeg brengt. Ook merken we steeds vaker de gevolgen van klimaatverandering met bijvoorbeeld de zeer droge zomers in de afgelopen jaren en de periodes van extreme neerslag. Deze ontwikkelingen vragen om een flexibele, actieve en alerte houding. Zo signaleren we vroegtijdig de veranderingen of uitdagingen en vertalen deze naar kansen. In 2020 is de Watervisie 'Meer dan Water' vastgesteld. De Watervisie schetst belangrijke trends en ontwikkelingen. Deze beschrijven we in dit hoofdstuk.

3.1 Klimaatverandering

Het klimaat verandert. De temperatuur blijft stijgen en afgelopen zomers waren droog en warm. De klimaatverandering heeft een grote impact op het functioneren van ons watersysteem. Door de toenemende extremen van nat en droog is het een steeds grotere uitdaging om voldoende en schoon water, passend bij de functie en het gebruik van de omgeving, te bieden. Ook heeft de klimaatverandering nadelige effecten voor natuur, landbouw, het leven in het stedelijk gebied en komt de waterkwaliteit onder druk te staan. Daarnaast hebben extreme weersomstandigheden invloed op de stevigheid van de bekleding van onze waterkeringen en het functioneren van onze rioolwaterzuiveringsinstallaties. Het veranderend klimaat vraagt om een klimaatadaptieve aanpak. Een aanpak waarbij we ons aanpassen aan veranderende omstandigheden. Dit vraagt een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze omgeving.

Om klimaatverandering af te remmen, hebben de waterschappen het Klimaatakkoord ondertekend. Daarmee dragen we bij aan de invulling van dit akkoord: een afspraak om in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot maximaal 2 graden Celsius. Dit brengt opgaven met zich mee op het vlak van broeikasgas- en energieneutraal werken. Een snelle en ingrijpende energietransitie is noodzakelijk.

Water op straat

We kunnen het vraagstuk van klimaatverandering niet alleen oplossen. We gaan kijken hoe we samen met diverse overheden, bedrijven, organisaties en bewoners ons watersysteem kunnen aanpassen en laten meebewegen met de veranderende klimaatomstandigheden. Of dat er aanpassingen nodig zijn in bijvoorbeeld de toekenning van functies in gebieden en waar wij afhankelijk zijn van gemeenten en provincies. De uitdaging hierbij zit eveneens in vernieuwende vormen van besturen, waarbij we samen effectieve oplossingen bedenken, met draagvlak als resultaat. De klimaatverandering in het stedelijk gebied vraagt meer aandacht omdat de effecten zich daar heviger manifesteren. Bij extreme hoosbuien lopen we tegen de grenzen van het stedelijk watersysteem aan.

3.2 Transitie naar circulaire economie

Door de groeiende wereldbevolking ontstaat er een toenemende grondstoffenbehoefte, terwijl de aarde uitgeput raakt. We gaan onze grondstofgebruik beperken en zuiniger en efficiënter met grondstoffen om. De belangrijkste uitdaging is het zoeken naar mogelijkheden om het primaire grondstofgebruik te verminderen en afvalstoffen circulair in te zetten. Hierbij zoeken we naar nieuwe technologieën en het sluiten van lokale kringlopen.

3.3 Energie

Het klimaatakkoord brengt voor ons flinke opgaven met zich mee. Broeikasgas- en energieneutraal werken is voor ons belangrijk, naast het verkennen van alternatieve energiemogelijkheden. Het energiegebruik in onze samenleving zal immers naar verwachting de komende jaren verder toenemen. Samenwerking met derden is noodzakelijk om de vraag naar en het aanbod van energie op een goede manier op elkaar af te stemmen. Wij willen hierover afspraken maken en deze vastleggen in convenanten.

3.4 Milieukwaliteit onder druk

Een gezond ecosysteem met bijbehorende planten en dieren hoort bij een goede milieukwaliteit. Als waterkwaliteitsbeheerder worden we geconfronteerd met nieuwe stoffen die opduiken. Stoffen waarvan we de risico's niet altijd kennen, waar geen milieunormen voor zijn en waarbij we afhankelijk zijn van andere organisaties voor de aanpak. Een voorbeeld hiervan is PFAS. De opkomst en het gebruik van chemische stoffen, de aandacht voor microplastics en de toenemende eisen op de milieukwaliteit maken ons werk steeds complexer.

3.5 Multifunctioneel ruimtegebruik en veranderingen landelijk gebied

De komende jaren neemt de dynamiek in de weersomstandigheden toe. Dit leidt afwisselend tot veel en weinig water in ons gebied. Daardoor neemt de vraag naar ruimte voor het bergen en vasthouden van water toe. Maar ook andere functies vragen ruimte. Denk aan de verstedelijkingsopgaven in Drenthe en Overijssel, het opwekken en de opslag van energie, landbouw, natuur en recreatie en toerisme. Dit vraagt een inzet op meervoudig ruimtegebruik en het zoeken naar kansen voor slimme combinaties.

3.6 Samenwerken in de regio

De complexiteit van opgaven en vraagstukken neemt toe. Overheden kunnen deze niet alleen oplossen, we moeten elkaar helpen om elkaars doelen te bereiken. Een andere manier van het benaderen van vraagstukken is nodig, niet alleen op de inhoud maar ook in de samenwerking met onze omgeving. De Omgevingswet speelt daar op in, net als de behoefte van de samenleving om zelf de regie te hebben. Dit vraagt van ons maatwerk en participatie bij het kiezen van onze rol en taakopvatting.

3.7 Veranderingen in de samenleving

Nieuwe technologieën beïnvloeden hoe we met elkaar leven, werken en communiceren. De digitalisering zet in sneltreinvaart door en vraagt om een andere manier van werken, waarbij technologie een prominente rol speelt. Hierbij vergeten we inwoners die minder digitaal vaardig zijn niet. Mede door COVID-19 moeten we kiezen hoe we deze digitale technologieën inzetten. Door vergrijzing neemt de beroepsbevolking af. Dit betekent voor ons een uitdaging om de uitstroom van gepensioneerde medewerkers in de toekomst op te vangen. We zien mogelijkheden om dit deels te doen door digitale transformatie.

De maatschappij is kritischer dan voorheen, ook in de beschouwing van ons waterschap. De beleving van waterveiligheid, wateroverlast en droogte verandert. Burgers en bedrijven nemen ook vaker zelf initiatief om bijvoorbeeld daken te vergroenen. De behoefte aan een overheid die luistert en handelen afstemt op binnengekomen signalen, neemt toe. Er is vraag naar participatie vanuit verschillende stakeholders. Onze omgeving wil graag samenwerken en vraagt van ons een open houding als het gaat om innovatie en het nemen van risico.

In de volgende hoofdstukken beschrijven we wat onze uitdagingen betekenen voor de uitvoering van ons werk en zijn ze vertaald naar doelen. In de uitwerking van de doelen naar maatregelen in hoofdstuk 4 beschrijven we wat we de komende jaren gaan doen om de doelen te bereiken. In hoofdstuk 5 is dat gebiedsgericht uitgewerkt voor de verschillende gebieden binnen ons werkgebied. Ook vragen onze uitdagingen iets van onze manier van werken en de wijze waarop wij in verbinding willen staan met onze omgeving. Dit staat beschreven in hoofdstuk 6.

Gemaal Stroink en Ettenlandsch Kanaal

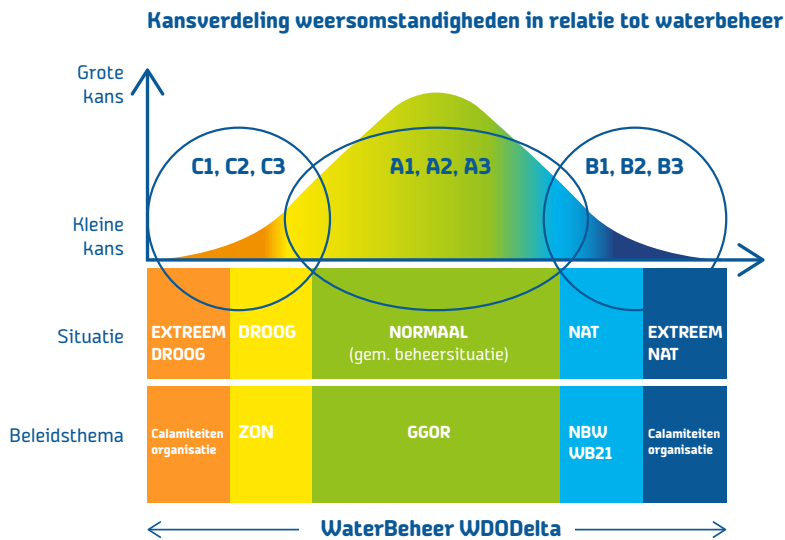
4.

Wat willen we bereiken en hoe?

In dit hoofdstuk beschrijven we de doelen en maatregelen uit de doelenboom. We geven voor elk strategisch doel aan wat we nastreven. Aan de hand van maatregelen beschrijven we per doel wat we komende periode gaan doen en op welke manier. Zoals in de inleiding is aangegeven beschrijven we onze doelen en maatregelen op basis van de doelenboom. De nummers in de teksten verwijzen naar de maatregelen en doelen in de doelenboom die als losse bijlage is bijgevoegd. De nummers bij de maatregelen in de doelenboom geven de samenhang aan tussen de verschillende doelen en maatregelen in de doelenboom.

4.1 Wij zorgen voor voldoende water

Wij staan voor voldoende water en water van een goede kwaliteit. Wij stemmen hiervoor de waterpeilen, het onderhoud en de inrichting van het watersysteem in landelijk en stedelijk gebied zo goed mogelijk af op de functies en doelen. Hierbij anticiperen we op de klimaatverandering door meer robuustheid in het watersysteem te realiseren. Deze robuustheid zorgt ervoor dat we beter in staat zijn de extremen van nat en droog in het watersysteem op te vangen, om zo bij te dragen aan de leefbaarheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Dit doen we samen met onze partners, waaronder provincies en drinkwaterbedrijven.

Figuur 1: Weersomstandigheden in relatie tot waterbeheer

De doelen voor voldoende water zijn uitgewerkt in drie situaties die zich voordoen; normale, natte en droge weersomstandigheden. In de volgende paragrafen wordt per situatie uitgelegd welke doelen we nastreven en welke maatregelen we daarvoor uitvoeren. De maatregelen voeren we uit in drie categorieën: maatregelen in onze infrastructuur, in het peilbeheer en het zoeken naar een juiste balans tussen het watersysteem en de gebruiksfuncties.

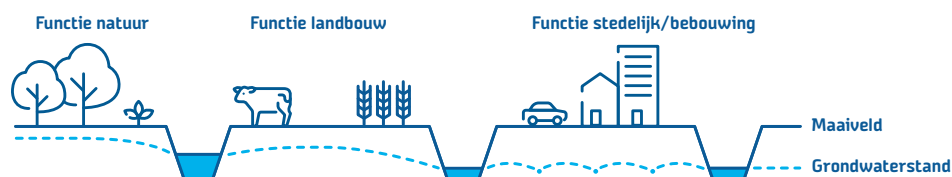
4.1.1 Waterbeheer onder normale omstandigheden

Onder normale weersomstandigheden werken wij aan een waterbeheer dat optimaal de functies en het huidige gebruik ondersteunt. We streven naar de juiste hoeveelheid water voor menselijke activiteiten, landbouw en natuur. Dit bereiken we door te zorgen dat onze infrastructuur voldoet aan de kaders van het Gewogen Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) (A1), door dagelijks peilbeheer uit te voeren (A2) en te zorgen dat het watersysteem en het gebruik in balans zijn (A3). In bijlage 1.6 zijn de functies, waar wij ons waterbeheer op afstemmen, op kaart weergegeven. Deze functies zijn door de provincies vastgelegd in hun omgevingsvisies.

A¹ Infrastructuur voldoet aan de kaders van GGOR

GGOR is een hulpmiddel dat voor elke functie in landelijk en stedelijk gebied de gewenste toestand van het grondwater en het oppervlaktewater aangeeft. In ons huidige beleid is bepaald dat de actuele situatie ook de gewogen situatie is. Dit betekent dat we het huidige voorzieningenniveau handhaven en werken aan het in stand houden van de bestaande natte infrastructuur als de peilregulerende kunstwerken.

De infrastructuur passen we alleen aan wanneer sprake is van een knelpunt in het watersysteem of bij het beheer ervan. Dit geldt ook bij (grootschalige) functiewijziging, wensen van derden of gewijzigde omstandigheden zoals de gevolgen van bodemdaling of klimaatverandering.

Figuur 2: Visuele weergave GGOR

Onze zorg voor het watersysteem

Wij richten ons op de zorg voor watergangen en objecten, zoals vastgelegd in de legger van het waterschap. Wij hebben daarbij de keuze welke watergangen we zelf onderhouden (A-watergangen) en welke watergangen door de aanliggende grondeigenaren worden onderhouden (B-watergangen). Ook is er een categorie overige watergangen (C-watergangen) waar de aanliggende eigenaren de watergangen onderhouden, zonder actief toezicht door het waterschap. De keuze in welke categorie een watergang valt wordt bepaald op basis van waterhuishoudkundige uitgangspunten. In 2018 zijn de criteria voor de drie categorieën watergangen vastgesteld. Uiterlijk in 2027 hebben we ons watergangenstelsel vastgelegd conform deze leggercriteria. De implementatie wordt in landelijke gebied uitgevoerd met het programma Waterschapszorg [A1.1]. De planning is dat het gehele implementatieproces in 2023 is afgerond. In stedelijk gebied trekken we samen op met de gemeenten en nemen wij de leggercriteria mee in het project overdracht stedelijk waterbeheer. Met alle gemeenten in het zuidelijk deel van ons werkgebied zijn al bestuurlijke afspraken gemaakt over de overdracht van het stedelijk water en het beheer en onderhoud hiervan. In het noordelijk deel is dit proces in gang gezet. In de komende planperiode ronden wij de overdracht van stedelijk water met al onze gemeenten af.

Assetmanagement watersysteem

Het beheer en onderhoud aan de natte infrastructuur voeren we uit om onze integrale doelen van voldoende en schoon water te bereiken, zowel onder normale omstandigheden als onder (extreem) natte en droge omstandigheden [B1 en C1]. Dit doen we met assetmanagementplannen (inclusief beheer en onderhoudsplannen) [A1.3] en gebied specifieke plannen [A1.4]. In onze assetmanagementplannen maken wij afwegingen op basis van kosten, prestaties en risico's. Deze afweging kan per asset verschillen. De basis van assetmanagement is dat je weet welke assets je hebt en welke je op welk niveau in stand houdt. Daarom zorgen we ervoor dat onze legger op orde is [A1.5]. De legger is het registratiesysteem waarmee we de gegevens over de assets bijhouden.

Er zijn meerdere gemalen die een slechte technische staat van onderhoud kennen. Hiermee nemen de risico's op uitval en extra kosten toe. In ons investeringsprogramma voor renovatie en modernisering van gemalen en stuwen geven wij hier prioriteit aan [A1.2]. Ondanks het planmatig beheer en onderhoud van onze kunstwerken en watergangen kunnen in de loop der tijd (kleine) knelpunten ontstaan. Na zorgvuldige afweging en toetsing aan de doelen, pakken we de knelpunten aan [A1.6]. In het programma Waterschapszorg en WOM liften de komende periode zoveel mogelijk van deze knelpunten mee. Dit doen we in verbinding met de omgeving en daarbij sluiten we aan bij onze maatschappelijke doelen.

A² Het (peil)beheer voldoet in normale omstandigheden

De afspraken over oppervlaktewaterpeilen vormen de basis voor het dagelijks peilbeheer en zijn vastgelegd op de Operationele Peilenkaart. Deze kaart is te vinden op de website www.WDODelta.nl

Peilen en streefpeilen

In de tekst worden de termen peilen en streefpeilen gebruikt. Daarmee worden oppervlaktewaterpeilen bedoeld. Deze oppervlaktewater (streef)peilen worden ingesteld bij een stuw of gemaal, dat gekoppeld is aan het betreffende peilgebied.

We onderscheiden gebieden met en zonder peilbesluit (zie bijlage 1.7):

- ↳ In gebieden met een peilbesluit, een peilbesluitgebied, wordt gesproken over peilen. De peilbesluitgebieden zijn de laag gelegen polders van West-Overijssel. Deze peilbesluiten zijn verplicht.
- ↳ In gebieden zonder peilbesluit spreken we over streefpeilen en streefpeilgebieden. Voor de provincie Drenthe en het gebied Salland zijn de peilbesluiten niet verplicht en spreken we van streefpeilen. Dit heeft consequenties voor de procedures die uiteindelijk bij de vaststelling van de peilen doorlopen worden. We vinden het belangrijk dat de bewoners van streefpeilgebieden ook duidelijkheid hebben over de daar gehanteerde oppervlaktewater streefpeilen.

De vastgestelde minimum en maximum peilen van de peilbesluiten en streefpeilen zijn opgenomen in een ambtelijke werkkaart: de operationele peilenkaart (OPK). De OPK bestaat uit de vastgestelde peilbesluiten en de oppervlaktewaterpeilen uit de GGOR-kaart, aangevuld met de tussentijdse GGOR-besluiten en de jaarlijks door het Dagelijks Bestuur vastgestelde wijzigingen.

Peilbeheer

Als gevolg van klimaatverandering zien we dat de kans op langdurige droge perioden en daardoor de kans op watertekort toeneemt. De grondwatervoorraad komt onder druk te staan. Ons (peil)beheer onder normale omstandigheden is er op gericht onnodige afvoer te voorkomen en daarmee de grondwatervoorraad te vergroten (zie strategisch doel C). We gaan werken aan een nieuwe balans (nat-droog) waarbij het huidige voorzieningenniveau tot 2030 gehandhaafd blijft.

We voeren het reguliere peilbeheer uit conform de in 2017 vastgestelde Nota Peilbeheer en andere beleidskaders [A2.1]. We richten het watersysteem in en handelen binnen de bandbreedte van de vastgestelde minimum en maximum streefpeilen, afhankelijk van de situatie en de op dat moment gewenste (productie)omstandigheden voor de betreffende functies. Hierbij rekening houdend met de overige doelen van het waterschap, zoals de Kaderrichtlijn Water.

Ontwikkelingen zoals verandering in grondgebruik, klimaatverandering, maaiveld daling of 'slijtage' van het watersysteem, kunnen tot gevolg hebben dat aanpassingen in het watersysteem of het waterbeheer gewenst zijn. Een voorbeeld hiervan is het veenweidegebied in West-Overijssel waar het peilbeheer onder druk staat door de bodemdaling (zie bodemdaling en veenweide). We passen in deze planperiode de toetsingsmethodiek toe die we hiervoor hebben ontwikkeld [A2.2].

Ook bepalen we het ambitieniveau en een uitvoeringsstrategie voor de gebieden waar een optimalisatie van het peilbeheer nodig is [A2.3]. Daarmee kunnen we bepalen of we vanuit GGOR een opgave hebben en hoe we deze willen realiseren. Deze strategie bekijken we in samenhang met onze doelen voor droge en natte omstandigheden en stellen we in afstemming met onze partners op.

Ons werkgebied is onder te verdelen in gebieden waarvoor een wettelijk verplicht peilbesluit geldt en gebieden waarvoor dat niet geldt (zie kader hierboven). Provincie en waterschappen hebben afgesproken een gebiedsdekkende GGOR-kaart op te stellen, die bestaat uit de grondwaterstanden en de bijbehorende gehanteerde oppervlaktewaterpeilen. De gebiedsdekkende GGOR-kaart wordt samen met het voorliggende WBP door het waterschap vastgesteld, waarna we de OPK jaarlijks optimaliseren [A2.4]. De kaart met grondwatertrappen in bijlage 1.12. Naast de jaarlijkse actualisatie wordt naar aanleiding van de recente droge zomerperiodes, de komende planperiode onderzocht of een optimalisatie van de maximumpeilen mogelijk is, waardoor de waterbeschikbaarheid wordt vergroot [C.2].

Peilbeheer in ons beheergebied

Voor het operationele (peil)beheer is het van belang te weten wat de actuele situatie is en welke omstandigheden verwacht worden. Daarom brengen we de actuele en verwachte omstandigheden voor het waterbeheer in beeld [A2.5]. Het gaat hier om informatie over de actuele (streef)peilen, grond-, en oppervlaktewaterstanden, de actuele en verwachte weersituatie en de af- en/of aanvoergegevens. Het peilbeheer wordt met die informatie afgestemd op de behoefte van de gebruiksfuncties op dat moment. Hiervoor is het zorgdragen voor actuele kennis van het watersysteem onmisbaar. Deze kennis is van essentieel belang voor het uitvoeren van onze taken. We zorgen er dan ook voor dat de praktijk- en gebiedskennis op een hoog niveau blijft. Ook werken we aan het inwinnen en ontsluiten van nog ontbrekende data en het openbaar toegankelijk maken daarvan [A2.6].

Bodemdaling en veenweide

De specifieke bodemomstandigheden van veenweidegebieden leiden tot bodemdaling door veenoxidatie en klink. Dit leidt tot periodieke aanpassing van gemalen en stuwen en extra kosten voor beheer. Die periodieke aanpassingen betekenen niet alleen extra kosten, maar maken het ook steeds lastiger de verschillende functies en belangen in het veenweidegebied te blijven bedienen. Tegelijkertijd zien we dat er landelijk en internationaal steeds meer aandacht is voor de bijdrage van veengebieden aan de uitstoot van broeikasgassen. Dit vraagt om een toekomstperspectief voor deze gebieden. In 2018 hebben wij samen met provincie Overijssel, gemeenten, gebruikers en bewoners de problemen en oplossingsrichtingen in het veenweidegebied in beeld gebracht. In 2019 is, onder regie van de provincie, gestart met de gebiedsgerichte aanpak Noordwest Overijssel om te komen tot keuzes per deelgebied, in een samenspel tussen provincie, gemeenten en gebruikers, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. De veenweidegebieden staan in bijlage 1.10.

In de provinciale verordening van Overijssel staat dat het voor het gebied van West-Overijssel (grotendeels veenweide) verplicht is peilbesluiten op te stellen en deze elke 10 jaar te herzien. Voor deze verplichte herziening is in 2019 door de provincie Overijssel een vrijstelling verleend met de maximale periode van 5 jaar. In de planperiode onderzoeken we samen met de provincie Overijssel of het mogelijk is de in de verordening opgenomen verplichte herzieningstermijn te laten vervallen [H4.1].

A³ Het watersysteem en de functies zijn in balans

Het gebruik van ons watersysteem kent grenzen. Met onze infrastructuur en ons (peil)beheer regelen we een bepaalde afvoer of aanvoer, met bijbehorende waterstanden. Door vroegtijdig in plan- of beleidsprocessen van derden betrokken te zijn, zorgen we dat de belastbaarheid en de belasting van het watersysteem zoveel mogelijk in balans blijft.

Functie en peil

Door de toenemende extremen van nat en droog wordt het steeds meer een uitdaging om ons bestaande serviceniveau van voldoende en schoon water voor de huidige gebruiksfuncties te kunnen bieden. Naar de toekomst toe blijven we ons inzetten op de zorg voor voldoende grond- en oppervlaktewater. Tot 2030 handhaven we het voorzieningenniveau, ook in de gebieden waar maaiveld daling plaats vindt. Met het oog op de klimaatverandering richten wij ons watersysteem richting 2050 zo goed mogelijk robuust in. Wij verwachten dat het voortbestaan van de huidige functies in gebieden zoals de hoge zandgronden en de veenweidegebieden vanuit de

klimaatverandering en maaivelddaling, steeds meer onder druk komt te staan. Waar de benodigde investeringen en inspanningen uit de pas gaan lopen met het maatschappelijk rendement gaan we het gesprek aan met de omgeving en verkennen we, onder regie van de provincie, de mogelijkheden van 'functie volgt peil' [A3.5]. Bijlage 1.10 bevat een kaart waarop de veenweidegebieden zijn weergegeven en in bijlage 1.2 de hoge delen in ons beheergebied.

Inbreng waterschapsbelang in ruimtelijke plannen en beleid

Wij zijn voor het borgen van onze belangen niet alleen afhankelijk van onszelf, maar ook van initiatiefnemers en medeoverheden. Daarom brengen wij het waterschapsbelang expliciet en op evenwichtige wijze in, in plannen van private initiatiefnemers, gemeenten en provincies [A3.1 en A3.2]. Wij zijn zowel in de waterketen als in het watersysteem betrokken bij gemeentelijke plannen en adviseren hierover. Dat doen we in het kader van de 'weging van het waterbelang' dat met de Omgevingswet is geïntroduceerd en het oorspronkelijke watertoets proces vervangt. Gemeenten en provincies stellen ook omgevingsvisies vast. Deze visies voeden wij proactief met onze doelen en ambities vertaald in ons werkgebied [A3.4].

Voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof en Natura2000 (N2000) geldt dat wij de provincies adviseren over uit te voeren hydrologische maatregelen, zodat gewenste natuur zich kan ontwikkelen [A3.2]. Een belangrijke voorwaarde is dat de provincies de financiering verzorgen en tijdig de aanwezige ruimtelijke en juridische belemmeringen opheffen. Eén van die gebieden betreft het N2000-gebied de Weerribben en Wieden, waar een sterke relatie is met de KRW-opgave. De stikstofproblematiek voegt een extra dimensie toe aan het N2000-dossier. De provincies geven dit vorm in de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof Drenthe en Overijssel, die door deze provincies wordt begeleid. Hierbij is de combinatie met andere dossiers belangrijk.

Vergunning en handhaving

Met vergunningverlening en handhaving houden we een goed functionerend watersysteem in stand. Hiermee behalen we de doelen van het waterschap. De activiteiten hiervoor nemen we op in zogenaamde vergunnings- en handhavingsprogramma's. Deze worden jaarlijks geactualiseerd [A3.3]. Een belangrijk aspect is het toezicht op onderhoud van de B-watergangen (schouw), om de aan- en afvoerende capaciteit te waarborgen. Daarnaast zien we erop toe dat er geen ongewenste aanpassingen aan de watergangen en/of kunstwerken plaatsvinden.

Tot slot zijn grondwateronttrekkingen een belangrijke component van de vergunnings- en handhavingsplannen. Niet alleen wat betreft het effect op het grondwater, maar ook wanneer het onttrokken water weer geloosd wordt. Bijvoorbeeld bij een bemaling van een bouwput. De komende periode is er extra aandacht voor de registratie en ontwikkelingen wat betreft grondwateronttrekkingen voor beregening/bevloeiing. In samenwerking met de provincie de regelgeving voor beregening en drainage rondom N2000-gebieden in overeenstemming brengen met de vereisten van de Wet Natuurbescherming.

4.1.2 Waterbeheer in natte omstandigheden

Ons waterbeheer is in natte omstandigheden gericht op het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van schade en/of inkomstendering als gevolg van wateroverlast.

Dit bereiken we met onze doelstellingen door te zorgen dat onze infrastructuur voldoet aan de normen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) (B1), dat ons peilbeheer kan inspelen op (dreigende) wateroverlast (B2) en dat het watersysteem en de functies in balans zijn rekening houdend met het veranderende klimaat (B3).

Valle waterberging Oude Kene bij Hoogeveen

B¹ Infrastructuur voldoet aan NBW

Om de regionale wateroverlast aan te pakken hebben de waterschappen in het NBW (2009) afgesproken hun gebieden te beoordelen op risico's op wateroverlast. Landelijk zijn hiervoor richtinggevende waarden vastgesteld. Voor de verschillende gebieden zijn normen vastgelegd in de provinciale waterverordeningen/ omgevingsvisies. Deze normen zeggen iets over de mate waarin overstromingen toelaatbaar zijn doordat oppervlaktewateren buiten de oevers treden. Ze zijn uitgedrukt in de kans dat in een gebied wateroverlast ontstaat: voor gebouwen binnen de bebouwde kom geldt bijvoorbeeld dat eens in de 100 jaar wateroverlast toelaatbaar is. Het gaat hierbij om wateroverlast door overstroming van gronden als gevolg van overstromende beken, kanalen of riviertjes. We zien de normen als basisbeschermingsniveau en zorgen er voor dat het watersysteem ten minste voldoet aan deze normen, zie onderstaande tabel en bijlage 1.8. normering wateroverlast.

Risiconormen voor regionale wateroverlast

Overwegend grondgebruik	Toelaatbare overschrijdingskans	Maaiveldcriterium 2022 (% geeft maximum oppervlakte aan waarvoor inundatietoelaatbaar is)
Grasland	1 : 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 : 25 jaar	1%
Hoogwaardige land- en tuinbouw	1 : 50 jaar	1%
Glastuinbouw	1 : 50 jaar	1%
Bebouwd gebied	1 : 100 jaar	0%

Tabel 1: Risiconormen regionale wateroverlast

In veel gevallen is het huidige beschermingsniveau tegen wateroverlast aanmerkelijk groter dan de vastgelegde normen voor die gebieden, overlast treedt dus veel minder vaak op dan toelaatbaar is. In het verleden is de afspraak gemaakt tussen de waterschappen in Rijn-Oost dat we deze situaties in principe willen handhaven.

Dus in beginsel geen actieve normopvulling door het waterschap waardoor in de toekomst mogelijk meer wateroverlast ontstaat in vergelijking met de huidige situatie. In de projecten die gericht zijn op het verbeteren van de waterhuishoudkundige omstandigheden voor de aanwezige functies kan dit uitgangspunt (in principe geen normopvulling) echter worden heroverwogen. Daarbij geldt als randvoorwaarde dat deze afweging nadrukkelijk onderdeel is van gebiedsprocessen.

De gebiedsgerichte benadering hanteren wij als vertrekpunt bij de aanpak van geconstateerde knelpunten. Veranderende klimaatomstandigheden, situaties waar knelpunten zijn geconstateerd of waar normopvulling aan de orde is kunnen voor ons aanleiding zijn aan de provincies voorstellen te doen voor een gebiedsspecifieke invulling van de normering. Deze voorstellen worden altijd voorbereid in een gezamenlijk proces met onze partners en direct belanghebbenden uit het gebied.

Watersysteem up-to-date

Onze opgave voor wateroverlast wordt sterk beïnvloed door bijvoorbeeld klimaatverandering en maaiveldval. Het watersysteem zelf is ook voortdurend aan verandering onderhevig. Oorzaken hiervan zijn bijvoorbeeld de aanpassing van waterlopen en het veranderend grondgebruik. Dit laatste kan gevolgen hebben voor het beschermingsniveau. We toetsen daarom regelmatig ons watersysteem aan de risiconormen [B1.1]. De nieuwe toetsronde kan aanleiding zijn voor aanpassingen in het watersysteem. Waar locaties niet voldoen aan de risiconormen, is sprake van een knelpunt. Hiervoor wordt beoordeeld of maatregelen haalbaar en betaalbaar zijn. De maatregelen die we nemen worden dus niet alleen bepaald door de gevolgen van wateroverlast, maar ook door de hoogte van de investeringen die nodig zijn voor bescherming tegen wateroverlast [B1.2]. Wanneer we maatregelen uitvoeren, ontwerpen we deze zo dat ze ook nog voldoen als de neerslag toeneemt als gevolg van het veranderende klimaat.

Knelpunten in het watersysteem kunnen ook worden aangepakt door de risiconorm bij te stellen. Soms wordt hier door grondgebruikers om gevraagd, bijvoorbeeld omdat inrichtingsmaatregelen een grote ruimteclaim meebrengen. Als dit de uitkomst van het gebiedsgerichte aanpak Noordwest Overijssel is, stellen we de provincie voor de norm in de verordening aan te passen. De knelpunten staan opgenomen in ons uitvoeringsprogramma Water op Maat (WOM). We kijken integraal naar koppelkansen met andere opgaven, zoals uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en vanuit het programma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON). In 2027 hebben we alle grote NBW-knelpunten aangepakt [B1.3].

Overige keringen op orde

In ons watersysteem zijn overige keringen een belangrijke schakel in het voorkomen van wateroverlast. De ligging van deze keringen in ons werkgebied is te vinden in bijlage 1.16. De aanpak van knelpunten wateroverlast (NBW) [B1.3] en het op orde brengen (en houden) van de overige keringen [B1.4] benaderen we in onderlinge samenhang. Wij toetsen regelmatig of wateroverlast optreedt, daarbij kijken wij ook naar de actuele staat en de werking van de overige keringen. Met behulp van modellen brengen wij stroming over maaiveld en over kades in beeld, deze modellen hebben een relatie met het spoor Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), zie paragraaf 4.1.2.

Bij het bepalen van wateroverlast (NBW) hanteren wij een risicobenadering: hierbij brengen wij schade als gevolg van wateroverlast in beeld. De risicoanalyses vormen de basis voor beleidskeuzen en ontwerputgangspunten voor inrichtingsprojecten in ons watersysteem, waar overige keringen ook deel van uitmaken. Overige keringen kunnen ook van belang zijn voor de waterveiligheid, vooral bij gevolgbeperkend ruimtegebruik. Ze kunnen namelijk stromingspatronen beïnvloeden en daarmee de mate van schade die optreedt, zie kader in paragraaf 4.3

Meanderende Reest

B² Het (peil)beheer voldoet bij wateroverlast

Om wateroverlast te voorkomen streven we ernaar met ons (peil)beheer binnen de gestelde bandbreedte te blijven of hier zo snel mogelijk weer binnen te komen. Dit geldt ook voor het op dat moment gewenste oppervlaktewaterniveau (minimum streefpeil). Bij het maken van keuzes baseren we onze afwegingen op de vastgestelde normen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water [zie B1].

Voorspel-systemen

We hebben de ambitie om versnipperde informatie beter te bundelen. Wij gebruiken dashboards en rekenmodellen voor besluitvorming tijdens calamiteiten. We versterken de koppeling tussen regulier peilbeheer, beschikbare informatie over het inzetten van bergingen en het verder ontwikkelen van onze dashboards en modellen. In 2022 starten we met het opstellen van een plan van aanpak om in 2025 de doorontwikkeling van de hoogwater-voorspel-systemen af te ronden [B2.1]. Die zetten we in om natte situaties tijdig in beeld te brengen.

Meetnetten op orde

Accurate gegevens zijn belangrijk om terug te kijken hoe watersystemen functioneren en om bij te kunnen sturen. Op dit moment worden nog niet overal waar we afspraken hebben liggen, meetnetten ingezet. In 2027 moet dit gereed zijn, zodat registratie van aan- en afvoerdebieten voor ons werkgebied op orde is [B2.2].

B³ Het watersysteem en de functies zijn tijdens natte omstandigheden in balans

In natte omstandigheden komt de balans tussen het watersysteem en het gebruik door functies meer onder druk te staan. Door vroegtijdig in beleids- en planprocessen betrokken te zijn, vragen we aandacht voor het veranderende klimaat en voeren we samen met medeoverheden en inwoners de juiste maatregelen uit.

Gemeentelijke plannen met een waterschapsbelang

De uitvoering van wateropgaven in stedelijk gebied ligt vaak bij gemeenten. We vinden het belangrijk dat het watersysteem en de waterketen in stedelijk gebied op orde is voor

nu en in de toekomst. We hebben daarom belang bij de uitvoering van gemeentelijke plannen in stedelijk gebied vanuit ons perspectief. Zo kan een gemeente die inzet op grootschalige afkoppeling van regenwater voor ons een zeer positief effect hebben op een RWZI. En daar waar een wijk wordt vergroend door verharding te verminderen, neemt de leefbaarheid toe doordat er in hete zomers minder hittestress zal zijn. Wij dragen financieel bij aan gemeentelijke plannen met een waterschapsbelang [B3.1] en leggen hierbij de nadruk op een klimaatbestendige inrichting van het stedelijke gebied. De klimaatstresstesten die we samen met de gemeenten uitvoerden, vormen hiervoor het uitgangspunt. Een maatregel die past bij ons belang is bijvoorbeeld het realiseren van extra waterberging in ons watersysteem.

Ruimtelijke adaptatie

Naast onze betrokkenheid bij gemeentelijke plannen werken wij samen aan een klimaatbestendige regio. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is erop gericht onze regio klimaatbestendig te maken in 2050. In ons werkgebied ligt de uitvoering hiervan bij de werkregio's RIVUS en Fluvius. We doen dit samen met de provincies en gemeenten en voeren de regionale adaptatiestrategieën van de werkregio's uit. Het aanpassen aan klimaatverandering is een maatschappelijke opgave. Daarom voeren wij maatregelen uit om inwoners van ons werkgebied bewuster te maken van de gevolgen van klimaatverandering, zie paragraaf 4.4.1.2. Hierbij zetten wij actief onze kennis in over meerlaagsveiligheid (gevolgbeperkend ruimtegebruik) en de uitwerking op ons watersysteem in droge en natte omstandigheden.

4.1.3 Waterbeheer in droge omstandigheden

Ons waterbeheer is er in droge omstandigheden op gericht om de beschikbaarheid van zoetwater voor gebieds- en oppervlaktewaterfuncties zo lang mogelijk op peil te houden. Zo voorkomen of beperken we schade of verlies aan opbrengst. Belangrijke doelen zijn het aanpassen van onze infrastructuur om de waterbeschikbaarheid te vergroten (C1), het peilbeheer te richten op een maximale waterbeschikbaarheid bij (dreigend) watertekort (C2) en een juiste balans te vinden tussen belastbaarheid en belasting van het watersysteem (C3).

Droogte in beeld

C¹ De infrastructuur aanpassen om de waterbeschikbaarheid te vergroten

In het huidige en toekomstige klimaat komen steeds vaker perioden van langdurige droogte voor. Dit leidt tot meer droogteschade voor de landbouw, verdroging van de natuurgebieden, waterkwaliteitsproblemen en hittestress in het stedelijk gebied. Door onder andere aanpassingen aan de waterhuishoudkundige infrastructuur houden we de beschikbaarheid van zoetwater in stand en vergroten we deze waar nodig en mogelijk. Op de kaart in bijlage 1.9 staan de droogtegevoelige gebieden voor agrarisch grasland en natuurgebieden aangegeven.

Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON)

Samen met onze partners binnen ZON anticiperen we op (extreem) droge omstandigheden. ZON is onderdeel van het Deltaprogramma Zoetwater. In 2021 hebben het Rijk en de medeoverheden in de regio Oost-Nederland een bestuursovereenkomst over de zoetwatervoorziening ondertekend. De intentie voor de periode 2022 tot en met 2027 is het streven naar een duurzame oplossing om de beschikbaarheid van zoetwater in het hogere zandgebied veilig te stellen.

We integreren de benadering van 'water sparen, water aanvoeren, droogte accepteren' in onze uitvoeringsprojecten. Ook komt er een koppeling met de waterkwaliteit (zoals KRW) die door de droogte eveneens in het gedrang komt [C1.1]. ZON is integraal onderdeel van onze projecten zoals GGOR. Naast de uitvoering van de ZON-maatregelen in ons WOM Programma, maken we zoveel mogelijk gebruik van initiatieven van derden. Wij investeren in de betreffende periode volgens afspraak in ZON-maatregelen, ook volgen bijdragen uit het Nationaal Deltafonds.

Ontwerpcriteria veerkrachtig watersysteem

Het klimaat verandert, de omgeving en het gebruik zijn niet meer hetzelfde en ook het waterbeheer zelf is voortdurend in ontwikkeling. Door monitoring en het gebruik van computermodellen is onze kennis van het watersysteem toegenomen. Om tot een robuust, veerkrachtig en toekomstbestendig watersysteem te komen, onderzoeken we of de inrichting en het beheer van het systeem geactualiseerd moeten worden. Daarom ontwikkelen we nieuwe ontwerpcriteria [C1.2]. Deze criteria ontwikkelen wij samen met de omliggende waterschappen en stemmen deze af met onze partners.

C² Het (peil)beheer is gericht op maximale waterbeschikbaarheid

De droogte van 2018 en 2019 had een flinke impact op ons watersysteem en ons werk. We streven met ons (peil)beheer in droge perioden en bij (dreigende) lage grondwaterstanden naar het maximum oppervlaktewaterpeil. In gebieden zonder aanvoermogelijkheden houden we zoveel mogelijk water vast. Met ons wateraanvoersysteem hebben we in een belangrijk deel van ons werkgebied de schade door droogte beperkt. Dit aanvoersysteem bestaat onder andere uit opvoergemalen. Dit heeft wel als gevolg dat in extreem droge perioden en ook in extreem natte omstandigheden de energierekening aanzienlijk hoger is dan tijdens normale omstandigheden. Door klimaatverandering zullen extreme situaties vaker voorkomen. We onderzoeken de komende jaren wat de klimaatverandering betekent voor de verwachte jaarlijkse energiekosten in relatie tot ons voorzieningsniveau.

Verdringingsreeks

In de wateraanvoergebieden, zie bijlage 1.11, streven we met behulp van wateraanvoer naar het vasthouden en waar mogelijk aanvullen van de watervoorraad. Daarbij gaan we spaarzaam om met het beschikbare water. Bij de afweging wie wel voorzien kan worden en wie niet, hanteren we de volgorde van de verdringingsreeks, zie figuur 3. De verdringingsreeks is bedoeld om prioriteiten te stellen wanneer watertekorten optreden of dreigen op te treden. Voor de aanvoer vanuit het IJsselmeergebied en vanuit de IJssel/Twentekanalen is de regionale uitwerking van de verdringingsreeks voor categorie 3 en categorie 4 opgenomen in de provinciale verordeningen.

Uit de evaluatie van 2018 blijkt dat behoefte bestaat aan het concreter maken van de waterverdeling tijdens schaarste. In de WBP planperiode worden, in het kader van de waterverdeling regio IJsselmeergebied, de afspraken over de waterverdeling gezien. De huidige afspraken worden aangescherpt en vastgelegd in een nieuwe overeenkomst voor de regio IJsselmeergebied [C2.1]. Daarnaast wordt binnen het Kennisprogramma zeespiegelstijging gekeken naar de gevolgen van het klimaat op de zoetwatervoorraad in het IJsselmeergebied, in combinatie met waterveiligheid. Binnen het Deltaprogramma IJsselmeergebied worden de inzichten vanuit het Kennisprogramma zeespiegelstijging vertaald naar nieuwe voorkeursstrategieën voor het IJsselmeergebied.

Figuur 3: Verdringingsreeks

Optimaliseren peilbeheer

Met peilbeheer regelen we de afvoer of aanvoer van water. Zo wordt zoveel mogelijk (grond)water vastgehouden en onnodige afvoer voorkomen. Daarnaast voeren we in een groot deel van ons werkgebied water aan voor beregening en de aanvulling van het grondwater. Hoe hoger het peil, hoe meer aanvulling tijdens droogte, maar ook des te meer risico op overlast wanneer piekbuien vallen. In de planperiode verkennen en analyseren we in hoeverre het peilbeheer (maximumpeilen) geoptimaliseerd kan worden, zodat er meer water beschikbaar is [C2.2].

C³ Het watersysteem en de functies zijn tijdens droge omstandigheden in balans

Het gebruik van ons watersysteem kent grenzen. Met onze infrastructuur en ons (peil) beheer realiseren we een bepaalde af- of aanvoer van water. Door de toenemende droogte wordt soms meer water gevraagd dan beschikbaar is. Met onze partners werken we aan plannen en maatregelen die de waterbeschikbaarheid en de watervraag beter op elkaar afstemmen.

Grondwater

In de Watervisie geven wij aan dat wij een actievere rol willen in het grondwaterbeheer. Grondwater is een belangrijk onderdeel van het watersysteem. De droogte van 2018 en 2019 heeft dat laten zien aan alle waterbeherende partijen en gebruikers.

De gezamenlijke grondwateragenda verbindt daarom bestaande doelen, programma's en activiteiten van gebruikers en beheerders van grondwater op Rijn-Oost niveau.

In Europees en nationaal beleid zijn voor 2050 verschillende doelen gesteld voor grondwater. Om deze doelen en onze eigen ambitie voor duurzaam voorraadbeheer van grondwater te behalen, is een doorkijk nodig naar de concrete opgave voor 2030.

In het Regionaal Bestuurlijk Overleg is de grondwateragenda besproken: alle betrokken partijen zijn bereid om hun bevoegdheden in te zetten voor de aanpak van de langjarige grondwatervoorraad. Verschillende onderdelen uit de grondwateragenda worden gekoppeld aan de besluitvorming over de 2e fase ZON (2022-2027) [C3.1].

Klimaatbestendig watersysteem

In de bebouwde omgeving voeren gemeenten plannen en projecten uit om de fysieke leefomgeving te verbeteren. Denk aan het vervangen van een rioolstelsel en de reconstructie van een weg. Wij anticiperen op deze plannen door de kansen voor een klimaatbestendige inrichting vroegtijdig in te brengen. Ook onderzoeken wij bijvoorbeeld welke stedelijke gebieden geschikt zijn om hemelwater vast te houden en te bergen [C3.2].

In sommige gevallen hebben wij een belang in de uitvoering van een gemeentelijke plan. Vanuit de aanpak van droogte in bebouwd gebied zijn er mogelijkheden om financieel bij te dragen. Bijvoorbeeld door de aanleg van groenblauwe zones in bebouwd gebied met ruimte voor water om te infiltreren (zie ook doel B3). Ook in landelijk gebied spelen we met onze partners in op kansen voor een klimaatbestendig watersysteem. Dit doen we onder andere in de werkregio's van het DPRA, zie paragraaf 4.4.1.2 voor de maatregelen.

Er zijn grenzen aan het watersysteem. Grondeigenaren kunnen zelf ook maatregelen nemen om te zorgen dat er meer water beschikbaar is. Er is al een koppeling gemaakt met de waterkwaliteitsopgaven van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Het uitvoeren van deze opgaven en het stimuleren van de juiste maatregelen om de waterbeschikbaarheid te vergroten op bedrijfs- en perceelniveau, wordt in de planperiode voortgezet en geïntensiveerd [C3.4].

Drinkwater

De drinkwatervoorziening staat onder druk als gevolg van droge zomers en een grotere vraag naar drinkwater. We werken samen met de provincies als vergunningsverleners voor drinkwateronttrekkingen en andere waterschappen aan oplossingsmogelijkheden voor de toekomst. Wij zetten hierbij in op de verbinding met de grondwateragenda en ZON om toekomstbestendige winningen te vinden en te realiseren [C3.3].

4.2 Wij zorgen voor schoon water

Wij zijn verantwoordelijk voor de waterkwaliteit in ons gebied. Dit houdt in dat wij zorgen voor een goede ecologische, fysische en chemische waterkwaliteit die past bij de functie van het water. Zo geldt voor zwemwater een andere norm dan voor water zonder dat predicaat. Daarnaast zorgen wij ervoor dat het water dat onze rioolwaterzuiveringen (RWZI's) lozen gezuiverd is. Zo dragen wij bij aan de volksgezondheid en het hergebruik van water. Onze strategische doelen en maatregelen voor schoon water lichten we hier toe.

Schoon water in Wieden-Weerribben

4.2.1 Een goede waterkwaliteit

Binnen ons werkgebied liggen deze typen oppervlaktewateren:

- ↳ Kaderrichtlijn Water;
- ↳ Waardevolle Kleine Wateren;
- ↳ overige wateren.

We streven naar een goede waterkwaliteit voor deze wateren, passend bij de functie van het oppervlaktewater en treffen daarvoor een aantal maatregelen. Ook voeren we maatregelen uit op onze RWZI's om te zorgen dat het effluent (gezuiverd afvalwater) van onze RWZI's voldoet aan de eisen.

D¹ Het effluent voldoet aan de lozingseisen

Het activiteitenbesluit geeft standaardnormen voor stikstof en fosfaat in het effluent van RWZI's. Met een maatwerkvoorschrift per RWZI voor stikstof en fosfaat is het mogelijk om af te wijken van het activiteitenbesluit. De kwetsbaarheid van het oppervlaktewater is bepalend voor de normen en streefwaarden.

Om te voldoen aan de lozingseisen van onze RWZI's voeren wij assetmanagementplannen uit, passen de sturingsfilosofie voor onze RWZI's toe en maken wij een afweging op basis van kosten, prestaties en risico's. Deze afweging kan per asset verschillen [D1.1].

De effluentkwaliteit wordt afgestemd op de kwaliteitsdoelen voor het oppervlaktewater. Dit doen we door uitvoering te geven aan het KRW-maatregelenprogramma en het Strategische Assetmanagementplan [D1.2].

D² De KRW waterlichamen en de waardevolle kleine wateren voldoen aan de doelstellingen

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) zorgt voor een ecologisch gezond watersysteem met een goede waterkwaliteit. We stellen voor de oppervlakte-waterlichamen maatregelpakketten op om de doelen te bereiken en de maatregelen voor het eind van 2027 uit te voeren. Dit doen we via ons WOM programma. De doelen en maatregelen worden opgenomen in factsheets. De KRW-factsheets voor de 3e planperiode (22-12-2021 tot 22-12-2027) zijn onderdeel van dit WBP. Het daarin beschreven maatregelpakket voeren wij uiterlijk in 2027 uit met het uitvoeringsprogramma WOM, het aanpassen van het beheer, maar bijvoorbeeld ook door maatregelen op de RWZI's [D2.1]. Na 2027 evalueren wij of met het maatregelpakket de gewenste doelen zijn behaald. In bijlage 1.5 zijn op de kaart de KRW waterlichamen opgenomen. In de gebiedsuitwerkingen (deel 2) wordt voor elk deelgebied ingegaan op het maatregelenpakket van de 3e planperiode van de KRW.

Kijk voor de factsheets op www.waterkwaliteitsportaal.nl.

Waardevolle Kleine Wateren (WKW) zijn door de provincie aangewezen. Zij moeten een goede waterkwaliteit hebben en ecologisch gezond zijn. Voor de bescherming van deze wateren wordt provinciaal beleid opgesteld en zijn ecologische doelen in ontwikkeling. Wij dragen bij aan dit beleid [D2.2]. Het WKW-beleid beschermt deze wateren en geeft ons de mogelijkheid om knelpunten aan te pakken. De WKW zijn opgenomen in bijlage 1.13.

Om de voortgang van de doelen te bepalen monitoren we de actuele toestand van de wateren. Waar nodig stellen we op basis van tussentijdse evaluaties het beleid bij om de doelen te bereiken [D2.3 en D2.4].

D³ Alle wateren voldoen aan de daar geldende waterkwaliteitsdoelstellingen

Een goede waterkwaliteit is essentieel voor een gezond watersysteem. De normen voor chemische stoffen zijn vastgelegd in het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water en de Ministeriële Regeling Monitoring Water.

Oppervlaktewateren die niet zijn aangewezen als KRW-waterlichaam heten 'overige wateren'. Dit zijn kleinere wateren in stedelijk en landelijk gebied. Samen beslaan deze ongeveer 80% van ons areaal aan oppervlaktewater. Voor de ecologische kwaliteit in deze wateren zijn met beide provincies doelen vastgesteld voor de fysisch-chemische waterkwaliteit. Hiervoor hanteren wij de referentiewaarden uit de meest actuele STOWA-maatlatdocumenten²⁾. We streven naar de klasse 'goed' en bij vergunningverlening gaan we uit van het principe 'geen verslechtering'. De planning hiervoor loopt door na 2027. Om bij alle wateren te voldoen aan de geldende kwaliteitsnormen, voeren we komende jaren de volgende maatregelen uit.

²⁾ De meest actuele STOWA-maatlatdocumenten gelden, momenteel zijn dit:
- Referenties en maatlatten voor overige wateren (geen KRW-waterlichamen; STOWA, 2013);
- Referenties en maatlatten voor natuurlijke watertypen voor de KRW 2015-2021 (herziene editie 2016; STOWA, 2017);
- Omschrijving MEP en maatlatten voor sloten en kanalen voor de KRW 2015-2021 (STOWA, 2012).

Watersysteemanalyses en meten van waterkwaliteit

We monitoren de actuele toestand van ons oppervlaktewater doorlopend en evalueren tussentijds. De monitoring laat zien hoe effectief de uitgevoerde maatregelen zijn. Voor de WKW en overige wateren brengen we de komende jaren met een meetprogramma de toestand in beeld [D3.1].

Met watersysteemanalyses zien we waar maatregelen het best tot hun recht komen en welke maatregelen naar verwachting (te) weinig effect hebben. Dit doen we doorlopend. De resultaten van het meetnet en analyses gebruiken we voor het evalueren en zo nodig bijstellen van het beleid.

Opkomende stoffen

We treffen steeds meer nieuwe opkomende stoffen aan in ons watersysteem. Hoewel het meestal om zeer lage gehalten gaat, kunnen stoffen zoals PFAS zich ophopen in het milieu. Als er veel stoffen aanwezig zijn kunnen deze ook in lage gehalten gecombineerd een toxisch effect hebben op de planten en dieren in het water. Uit onderzoek blijkt dat de risico's binnen ons gebied vooralsnog beperkt zijn, maar voor de toekomst wel een punt van zorg vormen. De komende jaren blijven we dit onderzoeken, mede afhankelijk van het beschikbaar komen van nieuwe onderzoeksmethoden en passen we waar nodig ons beleid aan [D3.2].

Uit onderzoek blijkt dat onze eigen RWZI's de opkomende stoffen al grotendeels verwijderen. Het verdergaand verwijderen van deze stoffen kost met de huidige technieken veel extra energie en grondstoffen. Dit staat op gespannen voet met onze energie- en duurzaamheidsdoelen. Daarom gaan we actief op zoek naar duurzame verwijderingstechnieken. We bekijken samen met onze partners wat de mogelijkheden zijn om technieken voor opkomende stoffen te onderzoeken, bij voorkeur in de vorm van een pilot op één van onze RWZI's. Vanwege onze KRW-opgave om meer fosfaat te verwijderen is het wenselijk technieken te onderzoeken die het ook mogelijk maken extra nutriënten te verwijderen op onze RWZI's [D3.3]. Omdat volledige verwijdering niet haalbaar is, zetten we ook in op een effectieve aanpak bij de bron [D3.9]. Een voorbeeld is het inzamelen van medicijnresten. Ook verkennen we de mogelijkheden om vergunningen in te zetten om deze stoffen bij de bron aan te pakken [D3.10].

Gebiedsdossiers drinkwatervoorziening

Gebiedsdossiers drinkwatervoorziening zijn een instrument om de drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen. Met dit instrument brengen provincies in samenwerking met gemeenten, drinkwaterbedrijven en waterbeheerders- per individuele winning de huidige en toekomstige risico's voor de waterkwaliteit in kaart. Wij dragen hier doorlopend aan bij [D3.4]. Daarbij inventariseren we mogelijke maatregelen voor een gezamenlijk uitvoeringsprogramma.

Terugdringen invasieve exoten

Invasieve soorten vormen een probleem. De provincies zijn bevoegd gezag en er is een protocol om ze samen met andere overheden te bestrijden. Wij richten ons op soorten die een bedreiging kunnen zijn voor het waterbeheer en de KRW-doelen. Denk aan de Japanse duizendknoop, Grote watervanil en de Amerikaanse rivierkreeft. Deze soorten zijn een bedreiging voor inheemse soorten, kunnen door hun explosieve groei een grote belemmering vormen voor het waterbeheer en schade toebrengen aan gebouwen, kunstwerken, oevers en keringen. Invasieve exoten bestrijden we doorlopend [D3.5]. Hierbij passen we het reguliere onderhoud aan en bepalen we afhankelijk van de soort de aanpak voor het bestrijden.

Exotengroei in een sloot

Visbeleid

Vissen zijn een belangrijk onderdeel van het aquatisch ecosysteem en de KRW-doelen en dragen bij aan recreatieve en economische activiteiten. We beschouwen deze factoren in samenhang. Deze planperiode actualiseren we het visbeleid [D3.6], waarin bijvoorbeeld mogelijkheden en beperkingen voor sportvisserij en beroepsvisserij en doelen voor de visstand aan de orde komen.

Wet natuurbescherming

Wij implementeren de Wet natuurbescherming [D3.7]. De wet kent een aantal verbodsbepalingen waarvoor ontheffing mogelijk is. We werken volgens een goedgekeurde gedragscode waardoor reguliere activiteiten van het waterschap zonder ontheffing worden uitgevoerd. Wij werken volgens de gedragscode van de Unie van Waterschappen. Via werkprotocollen zijn de gedragsregels geïmplementeerd in ons beheer en onderhoud. We evalueren hoe het werken volgens de gedragscode in de praktijk van het beheer en onderhoud uitpakt.

Zwemwater

We controleren de waterkwaliteit van de door de provincie aangewezen zwemwateren. Deze voldoen vrijwel altijd aan de minimaal vereiste Europese kwaliteitsklasse 'aanvaardbaar', dat is ook ons streven. Op basis van de actuele waterkwaliteit, tijdens het badseizoen, adviseren we de provincies over het instellen van maatregelen. Ook bij het aanwijzen of afwijzen van zwemwater adviseren wij de provincies met betrekking tot waterkwaliteitsaspecten. Met behulp van zwemwaterprofielen beoordelen we een zwemwaterlocatie inclusief omgeving op risico's voor de zwemwaterkwaliteit. Deze zwemwaterprofielen herzien wij geregeld [D3.8].

D⁴ Belastbaarheid en belasting van het watersysteem

De belastbaarheid van ons watersysteem kent grenzen. Met onze partners, gebruikers en lozers proberen we de belasting op het watersysteem te verkleinen. Dit doen we door beleid af te stemmen, het adviseren over plannen [D4.3] of door het nemen van maatregelen. Het gaat hier vooral om belasting door diffuse bronnen, zoals nutriënten of gewasbeschermingsmiddelen uit de landbouw, maar ook puntlozingen zoals riooloverstorten. Wij wisselen met andere waterschappen kennis en ervaring uit [D4.2].

DAW-projecten en gebiedsaanpak gewasbeschermingsmiddelen

Wij werken samen met de provincies Drenthe en Overijssel en LTO in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) [D4.1]. Het DAW bestaat uit maatregelen in de bedrijfsvoering van agrariërs die leiden tot een duurzamer gebruik van de bodem, efficiënt gebruik van water en minder uitstoot van ongewenste stoffen in het grond- en oppervlaktewater. Het terugdringen van nutriënten en bestrijdingsmiddelen is een belangrijk doel. De unieke samenwerking tussen LTO en Agrarische Natuur Drenthe zorgt ervoor dat erfbezoeken en maatregelen beter zijn afgestemd. Deze aanpak biedt ook perspectief voor Overijssel.

4.2.2 Wij zorgen voor schoon effluent

De RWZI's lozen het effluent op het watersysteem. Een schoon effluent is van belang voor een gezond watersysteem en levert een bijdrage aan de volksgezondheid. In de toekomst kunnen er nieuwe toepassingen voor het effluent worden gevonden. Zo kan het gebruikt worden als proceswater voor de industrie, ter voorkoming van droogte of als bron voor drinkwater.

RWZI Zwolle en de IJssel

E¹ Belastbaarheid en belasting van de waterketen

Wij zoeken voortdurend naar de juiste balans tussen belastbaarheid (vuilvracht en capaciteit) van de gehele waterketen en de belasting (vuilvracht) van het oppervlaktewatersysteem. Die balans creëren we met onze partners in de waterketen. Bijvoorbeeld met gemeenten in de samenwerkingsverbanden RIVUS en Fluvius. We kijken ook naar bedrijven en de zorgsector als het gaat om bronnen van microverontreinigingen. Hierdoor moet uiteindelijk de belasting door verontreinigde stoffen op het oppervlaktewater verminderen.

Wij stemmen doorlopend ontwikkelingen in de waterketen af met gemeenten [E1.1]. Zo voeren we optimalisatiestudies (OAS-studies) uit en gaan regelmatig met hen in overleg over kansen en ontwikkelingen in de keten. Daarnaast willen wij de structurele samenwerking met de grote bedrijven beter vormgeven. Dat is belangrijk, omdat op sommige RWZI's het aandeel bedrijfsafvalwater aanzienlijk is. Ruim 25% van onze

inkomsten uit de zuiveringsheffing is afkomstig van bedrijven, waarvan 12% van de grote bedrijven. Daarom zetten we in op actief accountmanagement voor de grote bedrijven [E1.2].

De samenwerkingsverbanden RIVUS en Fluvius vinden wij belangrijk en zetten wij voort [E1.3]. Ook de komende jaren blijven we ons inzetten op de sporen van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en afvalwaterketen.

In het buitengebied is in de jaren negentig op veel plaatsen drukriolering neergelegd, deze moet nu her en der vervangen worden. Dit biedt kansen om een andere strategie voor de behandeling van afvalwater in het buitengebied te ontwikkelen. Samen met gemeenten stellen we beleid op voor de inzameling en behandeling van afvalwater in het buitengebied [E1.4]. Ook stellen wij beleidsregels op over hoe om te gaan met hemelwater. Hierbij onderzoeken we welke gebieden geschikt zijn om af te koppelen, in relatie tot de kwaliteit van het afstromende hemelwater. Daarnaast onderzoeken we hoe we om moeten gaan met de hoeveelheid afgekoppeld hemelwater dat wordt afgevoerd naar ons watersysteem [E1.5].

Om de juiste balans tussen belastbaarheid en belasting van de waterketen te creëren, volgen wij de ontwikkelingen op innovatief gebied [E1.6]. We maken gebruik van nieuwe innovatieve maatregelen die ons helpen de waterkwaliteit en het zuiveringsproces te verbeteren.

E² De waterketen is robuust en toekomstgericht

Onze infrastructuur bestaat uit assets zoals de RWZI's, de rioolgemalen en de transportleidingen (zie bijlage 1.15. afvalwaterketen kaart). Onze assets moeten robuust zijn en optimaal presteren binnen het afwegingskader kosten, prestaties en risico's. De infrastructuur van de waterketen moet toekomstgericht zijn. We volgen de ontwikkelingen van innovatie en kennis en acteren daarop. Daar waar mogelijk zetten we digitale transformatie in om met nieuwe technieken zo efficiënt mogelijk te werken binnen de waterketen.

De NEN-ISO-norm 55000 geeft ons handvatten voor de transitie naar een assetmanagementorganisatie. Op deze route werken we onder meer aan het inrichten van assetmanagementprocessen en het assetmanagementsysteem. Dit doen we volgens de kaders van het Strategische Assetmanagementplan, onderdeel waterketen. We stellen deze kaders op voor de prestaties op het gebied van onder andere KRW normering en de reductie van grondstoffen- en energieverbruik en broeikasgasemissies [E2.1].

De sliblijn Echten wordt herbouwd [E2.2]. Bij ingebruikname produceren we groen gas. De gistingstank wordt verwarmd door een duurzame warmtebron en de geproduceerde CO₂ wordt afgevangen en vermarkt.

We willen nog beter sturen op het transport van afvalwater. We verbeteren de monitoringsmethodiek van het afvalwatertransport en optimaliseren deze [E2.3]. De huidige techniek maakt het bijvoorbeeld mogelijk om real-time te sturen in de afvalwaterstromen, waardoor we een RWZI gelijkmatiger belasten.

We brengen onze informatieveiligheid van de procesautomatisering op het landelijk afgesproken niveau [E2.4].

Sliblijn Echten

In 2020 heeft het algemeen bestuur, onder voorwaarden, besloten tot de herbouw van de slibgistingsinstallatie volgens de variant Echten Groen gas+ en Circulair. Deze variant houdt in dat:

- ↳ het bij de gisting ontstane biogas wordt omgezet naar groen gas en dat vervolgens geleverd wordt aan het aardgasnet;
- ↳ de gisting wordt duurzaam opgewarmd door middel van aquathermie;
- ↳ het zuivere CO₂-gas dat ontstaat bij de productie van groen gas wordt mogelijk afgevangen zodat dit kan worden hergebruikt.

4.3 Wij zorgen voor waterveiligheid

Waterveiligheid is een belangrijke taak van het waterschap. Wij zorgen voor bescherming tegen hoogwater en het beperken van schade waar mogelijk.

Dit doen wij door het dagelijks uitvoeren van dijkonderhoud, het versterken van dijken in het Hoogwaterbeschermingsprogramma, en het organiseren van een goede calamiteitenorganisatie. Hieronder beschrijven we de maatregelen voor het bereiken van onze doelen, waarin meerlaagsveiligheid een uitgangspunt is.

Meerlaagsveiligheid

Bij het beschermen van ons gebied tegen overstromingen of het beperken van de gevolgen hiervan hanteren we het principe 'meerlaagsveiligheid' (zie figuur 4). Dit concept, dat in 2009 is geïntroduceerd, bestaat uit maatregelen binnen drie lagen, gericht op een duurzaam veiligheidsbeleid voor overstromingen vanuit het hoofdwatersysteem.

Laag 1. Preventie, keringen op orde

Hierbij gaat het om fysieke maatregelen gericht op het goed functioneren van keringen en kades en daarmee de kans op overstromingen te beperken. Het functioneren van de keringen is afgeleid van de normen die het rijk hiervoor heeft vastgesteld. Deze normen zijn vastgesteld op basis van de kans op een overstroming én de gevolgen van een overstroming. De ligging van de primaire keringen en de bijbehorende veiligheidsnormen zijn vastgelegd in het Nationaal Basisbestand Primaire Waterkeringen. De kaart in bijlage 1.16 bevat de gebieden die gevoelig zijn voor overstromingen vanuit het hoofdwatersysteem en de kaart in bijlage 1.17 bevat een overzicht van de keringen. Periodiek beoordelen wij of de keringen voldoen aan de normen. Waar de uitkomsten van deze beoordelingen onvoldoende zijn worden maatregelen uitgevoerd om de keringen op orde te brengen.

Laag 2. Gevolgen van overstromingen beperken door ruimtelijke inrichting

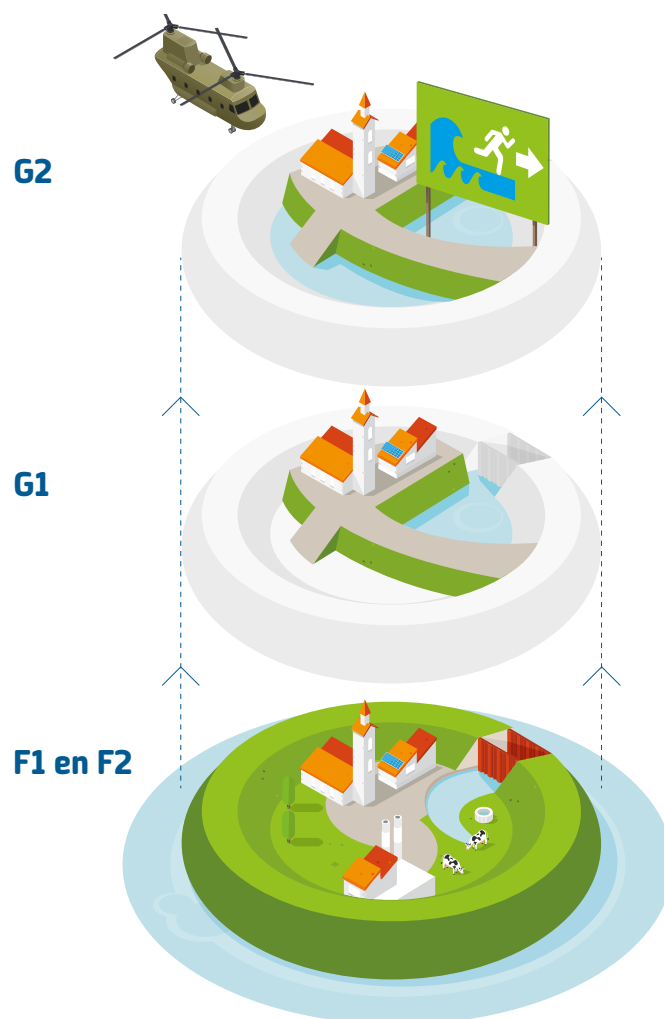
Laag 2 bevat maatregelen gericht op de ruimtelijke inrichting en aanpassingen in de fysieke omgeving waardoor de schadelijke gevolgen van overstromingen beperkt blijven. Denk hierbij aan de planvorming van locaties voor woningbouw of grote investeringen in lager gelegen gebieden.

Ook de ruimtelijke inrichting en de daarbij behorende maatregelen en voorzieningen die het overstromingsverloop beïnvloeden zijn onderdeel van laag 2, bijvoorbeeld de vele kilometers overige keringen in ons werkgebied. Overige keringen (of andere lijnvormige landschapselementen) kunnen in deze gevallen bepalend zijn in keuzes met betrekking tot gevolgbeperkend ruimtegebruik (zie ook overige keringen, paragraaf 4.1.2.).

In de planperiode gaan we onze model- en terreinkennis over de beïnvloeding van deze stromingspatronen verder uitbouwen en verkennen wij samen met onze partners welke maatregelen nodig zijn om de gevolgen van eventuele overstromingen te beperken. Een belangrijke opgave voor ons in laag 2 ligt in het beïnvloeden van de ruimtelijke planvorming en inrichting. De Omgevingswet biedt hiervoor nieuwe mogelijkheden, met de inrichting van omgevingstafels, omgevingsvisies en de omgevingsagenda's Noord en Oost.

Laag 3. Rampenbeheersing

Ondanks de maatregelen in de lagen 1 en 2 blijft er altijd een kans aanwezig dat een gebied overstroomt. In deze omstandigheden is adequate rampenbeheersing noodzakelijk. We informeren de burgers in ons gebied over de kans dat overstromingen optreden, de mogelijke gevolgen hiervan en maatregelen die burgers zelf kunnen nemen. We hebben plannen klaarliggen voor noodsituaties en in crisissituaties wordt de calamiteitenorganisatie actief. We werken hierbij nauw samen met rijk, provincies, gemeenten en hulpverleningsdiensten.

Figuur 4: Meerlaagsveiligheid

4.3.1 Wij zorgen voor bescherming tegen hoogwater

We beschermen ons gebied tegen hoogwater. We willen overstromingen voorkomen en slachtoffers en economische schade vermijden. Dit is laag 1 van meerlaagsveiligheid.

Dit doel is vertaald naar twee operationele doelen:

- ↳ Bescherming tegen overstromingen uit het primaire watersysteem [F1], hoogwater vanuit de grote rivieren en het IJsselmeer.
- ↳ Bescherming tegen overstromingen vanuit het regionale systeem [F2], hoogwater vanuit regionale rivieren, boezemkades of kanalen.

Hoog water tegen de IJssel dijk bij Herxen

F¹ De primaire keringen voldoen aan de wettelijke norm

In het Besluit kwaliteit leefomgeving staan veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen. Deze normen zijn tot stand gekomen door te kijken naar de risico's: de kans op overstromen én de gevolgen van een overstroming. In 2050 moeten alle primaire keringen aan de veiligheidsnormen voldoen. De normen van alle primaire keringen zijn opgenomen in het online waterveiligheidsportaal. Om aan de normen en onze zorgplicht te voldoen, beheren we de keringen. We beoordelen of keringen aan de normen voldoen en versterken deze waar nodig. Uit de beoordelingen blijkt dat bepaalde trajecten van onze primaire keringen niet voldoen aan de normen. Deze trajecten verbeteren we. Voor deze trajecten voeren we verbeteringsmaatregelen uit in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De belangrijkste maatregelen voor dit operationele doel zijn hieronder beschreven. Veel van deze maatregelen zijn ook voor het operationele doel 'De regionale keringen voldoen aan de provinciale norm' [F2] van toepassing.

Zorgplicht en instandhouding keringen

Wij beheren en onderhouden de waterkeringen volgens plan [F1.1]. Onregelmatigheden pakken we adequaat op. Onderdeel van de zorgplicht is om te zorgen dat het beheer in normale situaties, bij hoog water en bij droogte zodanig geregeld is dat de waterveiligheid volgens de wettelijke eisen gewaarborgd is. Dit betekent dat we als waterschap goed inzicht hebben in de actuele staat van de kering. De primaire waterkeringen die in ons werkgebied liggen, zijn opgenomen in bijlage 1.16.

In de planperiode gaan we verder met het ontwikkelen van risicogestuurd beheer [F1.2]. Dit houdt in dat we op basis van het verwachte risico meer of minder beheren, onderhouden en inspecteren.

Hering in droge periode

Door droge zomers heeft de bekleding van de dijk het zwaar te verduren. De kans op droge zomers wordt groter. Dit betekent dat de bekleding er in de toekomst mogelijk anders uit gaat zien. Wij voeren daarom de komende jaren diverse onderzoeken en pilots uit om te bepalen welk soort bekleding of beheer de waterveiligheid zo goed mogelijk waarborgt. Daarnaast is de bever in opmars in Nederland. Ook in ons gebied komt hij steeds vaker voor. Naar verwachting neemt de schade aan de keringen door het graven van holen de komende jaren toe. Naast de bever zien we ook diverse exoten zoals de Amerikaanse rivierkreeft en Japanse duizendknoop verschijnen. Deze kunnen schade veroorzaken aan onze keringen en zijn lastig te bestrijden. We volgen de (technische) ontwikkelingen om schade door bevers te voorkomen en exoten te bestrijden. Voor de bestrijding van de muskus- en beverratten nemen we deel in de bestrijdingsorganisatie Noordoost Nederland [F1.3]. Vergunningaanvragen en meldingen behandelen we doorlopend volgens de geldende verordeningen en beleid [F1.4]. Hierop handhaven wij ook. Belangrijk is dat alle gegevens op orde zijn en blijven, zodat we deze kunnen gebruiken voor al onze processen [F1.5].

Elk jaar rapporteren we de resultaten van beheer, uitkomsten van de beoordelingen van keringen en de geplande of uitgevoerde dijkversterkingen in een waterveiligheidsrapportage [F1.6]. Dit geeft een overzicht van de belangrijkste werkzaamheden voor onze zorgplicht aan de waterkeringen (primaire en regionale keringen).

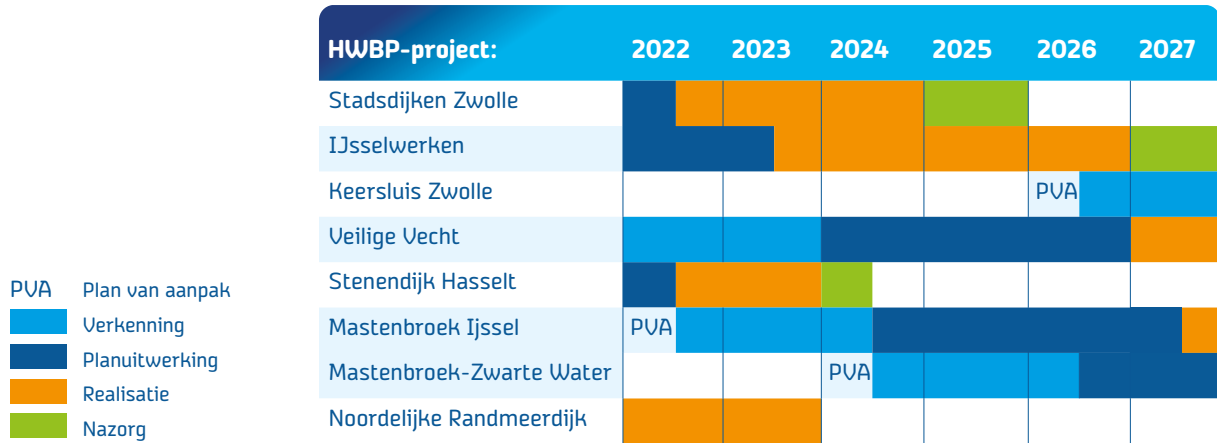
Beoordelingen

Eind 2022 is inzichtelijk welke delen van primaire keringen wel of niet voldoen aan de normen [F1.4]. Vanaf 2023 start de tweede landelijke beoordelingsronde. In 2022 maken wij hiervoor een plan van aanpak [F1.3]. De uitkomsten van de beoordelingen zijn te raadplegen in het waterveiligheidsportaal onder “veiligheidsoordeel per dijktraject” www.waterveiligheidsportaal.nl. Voor afgekeurde trajecten maken we beheerplannen waarin is opgenomen wat we doen bij extreem hoogwater voordat deze kering is versterkt [F1.5]. Hiermee geven wij tevens invulling aan het strategisch assetmanagement.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de planperiode van het WBP doorlopen negen versterkingsprojecten verschillende fases van het HWBP [F1.10]. In tabel 2 staat een overzicht van de HWBP-projecten voor de periode van het WBP. De Hoogwaterbeschermingsprogrammering wordt jaarlijks bijgewerkt, daardoor kunnen er wijzigingen optreden in de planning van het HWBP.

In bijlage 1.17 staan alle HWBP-projecten die in ons werkgebied liggen op kaart weergegeven.

Tabel 2: HWBP-projecten planning over planperiode WBP

HWBP Zwolle-Olst IJsseldijk bij Wijhe

Innovatie en optimalisatie beoordeling, ontwerp en beheer

Binnen waterveiligheid vinden veel ontwikkelingen en innovaties plaats. We dragen actief bij aan het ontwikkelen van kennis en het uitvoeren van onderzoeken en innovaties. Met als doel om efficiënter te beheren, slimmer te beoordelen en betere of goedkopere dijkversterkingen te realiseren. Dit doen we met een onderzoeksprogramma waarin staat welke innovatieprojecten we de komende jaren uitvoeren [F1.11].

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) zijn vastgesteld om de gevolgen van overstromingen te beperken. Deze richtlijn is in Nederland opgenomen in de Omgevingswet. De ROR stimuleert de lidstaten tot informatie-inwinning, overleg en planvorming voor nationaal én grensoverschrijdend beheer van overstromingsrisico's.

In het kader van de ROR worden risico- en overstromingsgevaarkaarten en -risicobeheerplannen geactualiseerd. De huidige risicokaarten zijn opgenomen op de website www.risicokaart.nl. De derde cyclus van deze richtlijn start in 2022 en eindigt in 2027. Dan rapporteren we de voortgang van de maatregelen en doelen van de richtlijn.

Assetmanagement waterveiligheid

Om ook in de toekomst te kunnen voldoen aan de normen worden onze assets voor waterveiligheid onderdeel van het strategisch assetmanagement [F1.13], zie hoofdstuk 6.

F² De regionale keringen voldoen aan de provinciale norm

Regionale keringen bieden vooral bescherming vanuit binnenwater. In provinciale verordeningen is via een veiligheidsnorm vastgelegd wat het beschermingsniveau is. Voor regionale keringen maken we inzichtelijk welke er al dan niet aan de norm voldoen. Daarom toetsen we deze keringen [F2.1]. Bij regionale keringen voeren we het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud uit.

De regionale keringen die in ons werkgebied liggen, zijn opgenomen in bijlage 1.16.

De provincie Overijssel stelt de normen voor de regionale keringen vast, waaronder die van de Sallandse Weteringen. De norm wordt op bepaalde trajecten van de Sallandse Weteringen naar boven bijgesteld om de stad Zwolle beter te beschermen.

In het stroomgebied van de Sallandse Weteringen spelen diverse opgaven en ontwikkelingen. Denk aan droogte, klimaatadaptatie en verstedelijking (zie paragraaf 5.1 gebiedsuitwerking Salland, Vechtstrangen) [F2.2]. Na vaststelling van de normen is de opgave voor waterveiligheid nog niet bekend. Om dit inzichtelijk te krijgen, wordt de toetsingsmethode en het toetsen van de regionale keringen aan de nieuwe norm met provincie vormgegeven. Tegelijkertijd onderzoeken we wat de beste benadering is voor het stroomgebied van de Sallandse Weteringen. Dit doen we samen met de gemeente Zwolle en provincie Overijssel als onderdeel van de klimaatrobuuste groeiregio Zwolle [F2.3].

4.3.2 Wij beperken de schade als gevolg van overstromingen

We willen slachtoffers en schade door overstromingen beperken. Daarom zetten we in op gevolgbeperkend ruimtegebruik (G1) en een adequate crisisbeheersing (G2).

G¹ We stimuleren met onze kennis gevolgbeperkend ruimtegebruik

Gevolgbeperkend ruimtegebruik is onderdeel van laag 2 van meerlaagsveiligheid. Dit zit vooral in de ruimtelijke ordening, verbonden aan kennis over het stromingsgedrag van water bij overstromingen en hoe deze te beïnvloeden. De verantwoordelijkheid over de ruimtelijke ordening ligt bij provincies en gemeenten. Door het proactief delen van onze waterkennis en inzichten stimuleren wij gevolgbeperkend ruimtegebruik [G1.1]. Denk hierbij aan het bieden van maatwerk handelingsperspectieven en aan het leggen van relaties tussen laag 1 (preventie) en laag 2 (gevolgbeperkend ruimtegebruik). Daarnaast blijven we investeren in de doorontwikkeling van model- en terreinkennis om het stromingsgedrag van water bij overstromingen over het maaiveld te kunnen voorspellen, zie paragraaf 4.1.2. En deze kennis in te zetten bij het stimuleren van gevolgbeperkend ruimtegebruik.

Het waterbelang

Wij zijn zowel in de waterveiligheid, waterketen als in het watersysteem betrokken bij gemeentelijke plannen en (omgevings-)visies. Wij adviseren gemeenten en initiatiefnemers bij ruimtelijke plannen om water en gevolgen van extreme weersomstandigheden binnen die plannen een goede plek te geven [G1.3]. Voorbeelden hiervan zijn aangepast bouwen, bouwen op hogere plekken of het beïnvloeden van het verloop van een overstroming, zie ook paragraaf 4.1.1. Dit geldt voor gebieden die gevoelig zijn voor overstromingen en zijn weergegeven in bijlage 1.16.

Combineren belangen en doelen

Onze waterveiligheidsdoelen combineren we zoveel mogelijk met elkaar en met de doelen van anderen. De maatschappelijke meerwaarde van onze investeringen is zo groter. Een kering met een klompenpad en ruimte voor dieren en planten, dient meerdere doelen. We denken mee en adviseren hoe ruimtelijke ontwikkelingen op of bij de dijk vorm kunnen krijgen, zodat de veiligheid geborgd is. Daarnaast verkennen we waar we een gerichte bijdrage kunnen leveren aan de meerlaagsveiligheid in het werkgebied. Dit combineren we zoveel mogelijk met het Hoogwaterbeschermingsprogramma of geplande ruimtelijke ontwikkelingen [G1.2].

G² We dragen bij aan een adequate rampen- en crisisbeheersing

We dragen bij aan een adequate rampen- en crisisbeheersing (laag 3 meerlaagsveiligheid) bij een (dreigende) overstroming. We zijn goed voorbereid om bij hoogwater snel en adequaat te handelen. Zo voorkomen we een overstroming en/of beperken we de schade.

Calamiteitenbeheersing en communicatie

Onze calamiteitenorganisatie treedt in werking bij (verwachte) extreme waterstanden of onverwachte gebeurtenissen. We leiden vrijwilligers op om te helpen als dijkwacht of als onderdeel van de hoogwaterbrigade. Ook muskusrattenbestrijders zijn in geval van een calamiteit inzetbaar als dijkinspecteur [G2.3].

We hebben actuele (uitvoerings-)protocollen en richtlijnen [G2.1]. Deze protocollen actualiseren en oefenen we periodiek [G2.2]. Een voorbeeld is de hoogwaterbrigade die jaarlijks de sluitprocedure van de waterkering Kampen Midden oefent.

Proefsluiting schotbalkenkering Kampen

Wij communiceren actief en intensief als daar aanleiding voor is. Bijvoorbeeld bij hoogwater, droogte of als een versterking van de kering wordt uitgevoerd, mede als onderdeel van het participatieproces. Zo maken we bewoners bewust van het belang van waterveiligheid en de noodzaak van veilige keringen.

Crisiskennis en -ervaring delen

We delen kennis en expertise intensief op (inter)nationaal niveau [G2.4] via bijvoorbeeld: 'inspection team averting floods', 'crisisteam waterkeringen' en 'Delft Floodproof Holland'. Dit doen we om te helpen bij hoogwater en crisissituaties en om de benodigde ervaring op te doen. Hiermee zijn we optimaal voorbereid tijdens watercrises.

4.4 Wij voeren onze taken duurzaam uit samen met onze omgeving

Met het uitvoeren van onze taken dragen wij bij aan een duurzame toekomst, versterken wij de verbinding met de samenleving en voeren wij onze taken uit. Dit doen we tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. De manier waarop wij invulling geven aan deze doelen en welke maatregelen we daarvoor komende jaren uitvoeren staat beschreven in de volgende paragrafen.

4.4.1 Wij dragen bij aan een duurzame toekomst

Wij dragen met de uitvoering van onze taken en ambities bij aan een duurzame toekomst. We zoeken in samenwerking met onze omgeving naar mogelijkheden om klimaatneutraal te werken, in te spelen op klimaatverandering en de circulaire aspecten onderdeel te laten zijn van onze watertaken. Ook werken we aan het herstel en behoud van biodiversiteit.

4.4.1.1 Klimaatneutraal

Klimaatverandering maakt een snelle en ingrijpende energietransitie noodzakelijk, waarmee we de uitstoot van CO₂ terugdringen. Wij onderschrijven de doelen uit het Klimaatakkoord van Parijs en voeren daarmee onze taken in 2050 klimaatneutraal uit. Als tussenstap zetten we in op een halvering van de uitstoot (50%) in 2030. We voeren daarvoor maatregelen uit binnen de eigen bedrijfsprocessen. We werken ook samen met anderen aan de bredere maatschappelijke opgaven in onze regio.

H¹ Energieneutraal in 2025

Wij streven ernaar in 2025 energieneutraal te zijn. Dit houdt voor ons waterschap in dat wij evenveel elektriciteit duurzaam opwekken als we gebruiken. Voor het realiseren van dit doel voeren we een energiebesparingsplan uit en werken we met een energiezorgsysteem [H1.1 en H1.2].

Eveneens voeren we hiervoor in de planperiode het programma duurzame opwek elektriciteitsneutraal 2025 uit, waarmee het waterschap duurzame opwek van elektriciteit met vooral zon en windenergie realiseert [H1.3].

We richten ons ook nu al op de verdere toekomst, naar een klimaatneutraal 2050. Het elektriciteitsverbruik in de periode tot 2030 en daarna, gaat stijgen, onder meer als gevolg van elektrificatie van het materieel, het transport en verwarming. Daarom worden ook de mogelijkheden verkend en indien mogelijk voorbereid en gerealiseerd om in samenwerking met partijen meer elektriciteit duurzaam op te gaan wekken. Daarbij groeit het belang om te gaan met de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet in grote delen van Drenthe en Overijssel. Een evenwichtiger energiebeheer is nodig

tussen duurzame opwek, transport en opslag van elektriciteit, met mogelijke rollen voor onder meer waterstof en wellicht het energieconcept 'RWZI als energy-hub'. Daarvoor doen we aan netwerk- en kennisontwikkeling en verkennen we met regionale partijen de toepasbaarheid van dergelijke innovaties voor het waterschap [H1.4].

H² Broeikasreductie

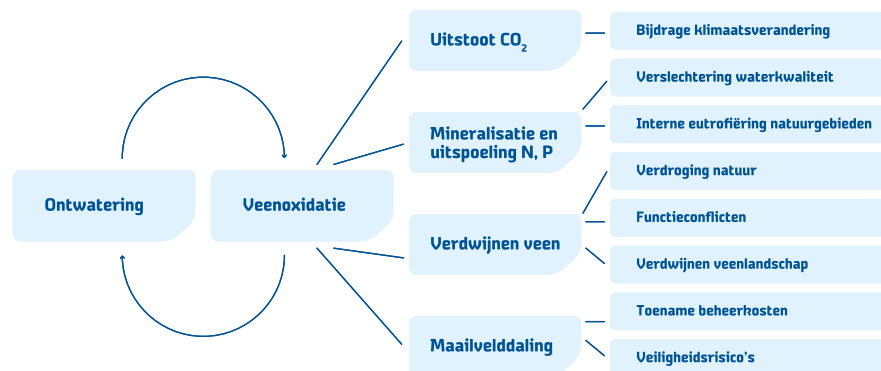
In 2030 willen we een reductie van tenminste 49% broeikasgas bereiken [H2.1]. We onderzoeken hoe we dit het best kunnen aanpakken. Daarbij maken we routekaarten, gaan we voor duurzaam opdrachtgeverschap en kijken we hoe we onze eigendommen slim kunnen beheren en inzetten. Dit laatste doen we in samenwerking met de regio, bijvoorbeeld in het veenweidegebied, zie H4.

H³ Regionale energietransitie

We nemen deel aan de Regionale Energiestrategie (RES) in Drenthe en West-Overijssel [H3.1]. We dragen bij door de duurzame opwek van elektriciteit te vergroten en door met onze expertise en assets de komende jaren de potentiële rol van aquathermie (TEO, TEA) vorm te geven als duurzame warmtebron zonder emissies [H3.2]. Een voorbeeld hiervan is de RWZI Deventer die straks warmte levert voor een naastgelegen nieuwbouwwijk.

H⁴ Samen met onze gebiedspartners werken we aan minder CO₂ emissie in het veenweidegebied

Het veenweidegebied kampt met verschillende uitdagingen. Door de drooglegging oxideert het veen. Deze veenoxidatie zorgt o.a. voor maaiveldddaling, het verdwijnen van veen en CO₂-uitstoot (zie figuur 5). Het waterbeheer wordt hier steeds complexer en duurder en in de huidige vorm op termijn onhoudbaar om de huidige functies te bedienen. In Noordwest Overijssel werken we, onder regie van de provincie, samen met de gebiedspartners aan een gebiedsgerichte aanpak om te komen tot een toekomstperspectief [H4.1]. In dit proces worden verschillende dossiers, zoals de Regionale Energiestrategie, het klimaatakkoord, bodemdaling, waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) en het Stikstofdossier gekoppeld. Naast de uitvoering van (waterhuishoudkundige) maatregelen [H4.2] delen we kennis en voeren we onderzoeken uit in de regio en participeren we in landelijke onderzoeksprogramma's [H4.3]. De gebieden die onder dit veenweidetraject vallen staan in bijlage 1.10.

Figuur 5: Gevolgen van ontwatering en veenoxidatie

4.4.1.2 Samen met onze omgeving klimaatadaptatief

Klimaatverandering heeft invloed op ons werk. Daarom vragen we in onze Watervisie aandacht voor de gevolgen hiervan. Wij willen wendbaar inspelen op het veranderend klimaat en het omgaan met extreem weer. Daarmee is klimaatverandering een belangrijke opgave voor onze eigen kerntaken.

I¹ Wij voeren samen met onze omgeving klimaatadaptieve maatregelen uit

In onze dagelijkse werkzaamheden is het vanzelfsprekend dat wij rekening houden met het veranderende klimaat. We nemen de kansen en risico's van extreem weer hierbij mee. Dit kunnen wij niet alleen. Hoe wij in 2050 wonen, werken en recreëren bepaalt vooral onze omgeving. We beseffen dat we niet alles zelf kunnen oplossen, maar dat het veranderende klimaat ons wel tot actie dwingt. Dit is een belangrijke reden om vanuit onze maatschappelijke rol te werken aan klimaatadaptatie.

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie heeft als doel dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Wij werken samen met provincies en gemeenten aan dit plan. Dat doen wij in de werkregio's RIVUS en Fluvius. Met onze partners wegen we de kansen en risico's van extreem weer beter af en investeren in een klimaatbestendige woon- en werkomgeving. Hierbij kijken wij nadrukkelijk naar onze eigen taken op het gebied van watersysteem en waterketen. In 2021 zijn de regionale adaptatiestrategieën van de werkregio's RIVUS en Fluvius opgesteld [I1.1]. Samen met de provincies en gemeenten voeren wij deze strategieën uit. Daarnaast zijn wij in 2021 gestart met 'samenwerking op maat' met onze gemeenten [I1.2]. Uiterlijk in 2024 willen wij met al onze gemeenten één op één afspraken maken over de samenwerking in stedelijk gebied over klimaatadaptatie. Hierbij ondersteunen wij ook gemeentelijke plannen die het brede waterschapsbelang dienen, zoals aangegeven in hoofdstuk 4.1.2, en die ook bijdragen aan een klimaatrobuuste leefomgeving.

Wij zetten ons in onze inwoners meer bewust te maken van de gevolgen van extreem weer. We communiceren actief en denken in kansen. Zo dragen vergroening en meer ruimte voor water bij aan een leefbare woonomgeving. Met onze stimuleringsregeling Klimaat Actief! bieden we inwoners en maatschappelijke organisaties een handelingsperspectief om op particulier terrein zelf klimaatbestendige maatregelen te nemen [I1.3].

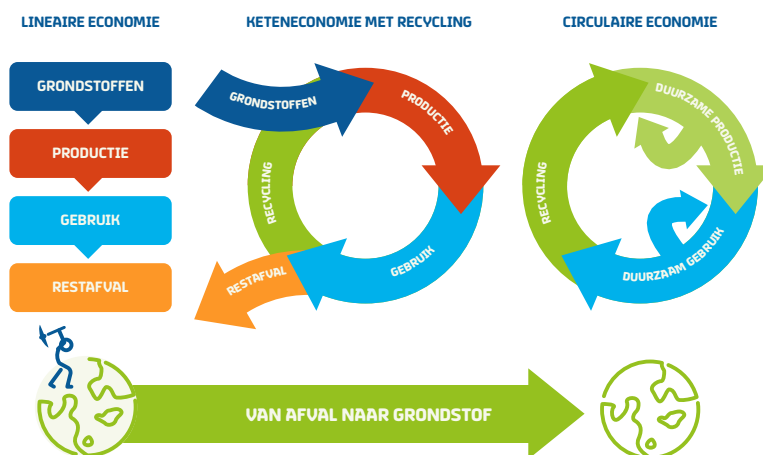
Onze communicatiestrategie [I1.4] voorziet in extra aandacht voor zichtbare gebeurtenissen rond klimaatverandering (droogte, wateroverlast en hitte). We benoemen altijd onze rol en waarom wij klimaatverandering belangrijk vinden. Als regionale overheid kunnen we niet overal lokaal meedoen. Daarom sluiten we aan op lokale netwerken. Wij delen onze kennis en ervaring met onze partners en onze omgeving. Dat doen wij in de werkregio's en ook in andere kennisplatforms zoals de Climate Campus [I1.5].

Klimaat project basisschool

4.4.1.3 Circulair

Een circulaire economie is goed voor het klimaat. In een circulaire economie wordt namelijk meer gerecycled en gebruik gemaakt van hernieuwbare grondstoffen. Dit zorgt voor minder CO₂-uitstoot en een lagere milieubelasting. We onderschrijven de nationale ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. In een volledig circulair waterschap bestaat geen afval, omdat producten en materialen worden toegepast die efficiënter zijn ontworpen en gebaseerd op hernieuwbare grondstoffen (zie onderstaand figuur). Restmateriaal wordt zoveel mogelijk (her)gebruikt of afgezet voor hernieuwbare toepassingen elders. Het is de uitdaging om circulaire aspecten systematisch onderdeel te maken van onze reguliere watertaken. We zijn ons ervan bewust dat onze taakuitvoering deel uitmaakt van bestaande en nieuwe (leveranciers)netwerken, die met elkaar een circulaire keten vormen.

Figuur 6: Van lineaire naar circulaire economie

J¹ In 2030 verbruiken wij 50% minder primaire grondstoffen

In aansluiting op de landelijke afspraken uit het Klimaatakkoord streven we naar de helft minder verbruik van primaire grondstoffen in 2030. Daarvoor maken we routekaarten, op grond van onderzoeken, verkenningen, metingen en actuele omstandigheden. Ze brengen de stappen, de zoekrichtingen en mogelijke maatregelen in de tijd in beeld [J1.1].

De Grond, Weg- en Waterbouwsector (GWW) is een innovatieve sector met veel potentie om bij te dragen aan een duurzamer gebruik van grondstoffen. In de planperiode werken we mogelijkheden hiervan uit, onder andere in onze Hoogwaterbeschermingsprojecten [J1.2].

J² Wij werken aan minder restafval en herbestemmen onze afvalstromen zoveel mogelijk

In de uitvoering van onze werkzaamheden zorgen we voor minder afval en bestemmen we de afvalstromen duurzamer. Een van de maatregelen om dit doel te bereiken, is het gebruik van maaisel als bodemverbeteraar en een bron voor bio-based producten [J2.3]. Andere maatregelen zijn het ontwikkelen van duurzaam opdrachtgeverschap bij aanbestedingen en inkoop, wat moet leiden tot offertes en aanbiedingen met meer circulaire oplossingen [J2.2]. Ook gaan we verder met de ontwikkeling van een materialenpaspoort [J2.1].

J³ Wij winnen waar mogelijk meer grondstoffen uit afvalwater en regelen de afzet ervan

Binnen de waterketen zoeken we naar innovatieve oplossingen. Binnen de Energie- en Grondstoffenfabriek ontwikkelen we kennis over het terugwinnen van grondstoffen uit rioolwater. Het gaat over zowel vaste (bijvoorbeeld cellulose), als vloeibare (water) of gasvormige grondstoffen. Een voorbeeld hiervan is de pilot cellulose terugwinnen RWZI Dalfsen [J3.1].

4.4.1.4 Biodiversiteit

De biodiversiteit staat onder druk door klimaatverandering, verstedelijking, versnippering en intensivering van de landbouw. Een goede biodiversiteit is van belang voor ons allemaal. Daarom zetten wij ons blijvend in op het uitvoeren van maatregelen op en rond onze assets, die bijdragen aan een betere leefomgeving en biodiversiteit. Zo dragen we bij aan een duurzame toekomst.

K¹ WDOdelta werkt aan herstel en behoud van biodiversiteit in oppervlaktewater, bodem en op land

In de planperiode van het WBP stellen wij een biodiversiteitsagenda op en voeren deze uit [K1.1]. Daarmee zijn we aangesloten op het Deltaplan Biodiversiteit. Maatregelen in de biodiversiteitsagenda zijn:

- ☞ het aanpassen van het maaibeheer van watergangen, keringen en waterbergingen waar dit nodig en mogelijk is voor belangrijke flora en fauna;
- ☞ het opstellen van een aandachtssoortenlijst met soorten waar wij gericht maatregelen voor kunnen en willen nemen;
- ☞ we brengen de meekoppelkansen in beeld. We maken structureel de afweging of meekoppelen van maatregelen voor flora en fauna in onze plannen en projecten mogelijk is;
- ☞ we dragen samen met onze partners met maatregelen bij aan een netwerk voor biodiversiteit wanneer dit binnen onze bedrijfsvoering past;
- ☞ we werken doelen en maatregelen uit voor de Waardevolle Kleine Wateren (WKW);
- ☞ we brengen de genomen maatregelen in beeld zodat consequent en passend beheer uitgevoerd kan worden.

Bloemrijke graslanden dragen bij aan biodiversiteit

4.4.2 Wij versterken de verbinding met de samenleving

Het waterschap staat midden in de maatschappij. We staan in verbinding met onze stakeholders en onze omgeving. Dit betekent dat wij open staan voor nieuwe soorten projecten, voor een andere aanpak en voor brede samenwerking met allerlei betrokkenen. We stellen onze assets daarvoor beschikbaar. Hoe wij luisteren, communiceren over werkzaamheden en behaalde successen, is hierin belangrijk. Evenals hoe wij in projecten samenwerken met stakeholders.

4.4.2.1 Genieten van water

Het waterschap heeft waardevolle landschappelijke waterstructuren en plekken. Wij beheren ons werkgebied met zorg voor dit erfgoed en de omgeving. Ook in de ontwikkeling van het watersysteem respecteren we de waarden van de omgeving en dragen wij bij aan ruimtelijke kwaliteit en het waterschapserfgoed van de toekomst.

L¹ We benaderen het watersysteem integraal zodat waterbeheer, erfgoed en ruimtelijke kwaliteit samengaan

We maken een actueel overzicht van ons waterschapserfgoed voor intern en extern publiekelijk gebruik [L1.1]. Als samenbindend verhaal voor en van onze historische waterstructuren en -elementen, werken we een tijdlijn uit. We behouden of transformeren waardevol erfgoed waar dit mogelijk is, voor nieuw gebruik en opgaven waarin we de watertraditie verder ontwikkelen.

We dragen bij aan een zorgvuldige inpassing van het watersysteem in de omgeving. Door kaders voor planvorming mee te geven, krijgt waterschapserfgoed een plek in het planproces. We stellen een catalogus van bouwstenen samen voor ruimtelijke kwaliteit en erfgoed met voorbeelden van inrichtingsmaatregelen [L1.2]. Hierin is een sterk raakvlak met duurzame ontwikkeling en participatie. We willen ruimtelijke kwaliteit en waterschapserfgoed integreren in de bedrijfsvoering, van beleid tot planrealisatie en beheer. Jaarlijks maken we een overzichtskaart van wat er is gerealiseerd.

Het watersysteem en stroomgebied biedt een belangrijke fysieke onderlegger voor het gebruik, de beleving en de toekomst van onze leefomgeving. Door intensiever samen te werken met omgevingspartners aan het water en de leefomgeving, is er meer ambitie mogelijk voor zowel de ruimtelijke inrichting als het toekomstige watersysteem en beheer [L1.3].

Hoogwater tegen de stenendijk bij Hasselt

Recreatief medegebruik

Mensen genieten graag van het landschap en het water. Onze terreinen, grenzend aan het water, zijn geschikt voor diverse vormen van recreatie, zoals varen, hengelsport, wandelen, fietsen, zwemmen of schaatsen.

Genieten van water per kano

L² Wij stellen onze eigendommen open voor recreatief medegebruik

Buiten recreëren voorziet in een maatschappelijke behoefte en levert een positieve bijdrage aan de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Daarom stellen we (waar mogelijk) onze terreinen open voor diverse vormen van recreatief medegebruik. Voorwaarde hiervoor is dat dit veilig kan en het beheer en onderhoud van onze wateren ongehinderd kan plaatsvinden. In 2022 ontwikkelen wij daarom een kansenkaart [L2.2] met locaties waar openstelling voor recreatief medegebruik op onze terreinen kan plaatsvinden. Daarmee wordt duidelijk waar genieten van water in alle verschijningsvormen mogelijk is.

Binnen de mogelijkheden van ons dagelijks beheer en onze projecten benutten wij kansen voor recreatief medegebruik om het waterbewustzijn te versterken. Om het genieten van water en het waterbewustzijn blijvend te stimuleren, handhaven wij ons subsidieprogramma 'Recreatief medegebruik' voor de looptijd van dit WBP [L2.1].

4.4.2.2 Internationale samenwerking

We werken internationaal samen met partners aan het vergroten van de waterbeschikbaarheid en waterveiligheid voor mens, plant en dier. Vanuit die betrokkenheid verbeteren we de eigen prestaties en positie. Dat is onze visie op internationale samenwerking.

We richten ons op het versterken van zowel onze internationale partners [M1] als ons eigen waterschap [M2]. Dit doen we door een programmatische implementatie van het in december 2019 vastgestelde 'Beleid Internationale samenwerking 2020 en verder' [M1.1 en M2.1]. We dragen hiermee bij aan het realiseren van de Rijksdoelstellingen voor internationale samenwerking. De internationale samenwerking geeft ons toegang tot internationale kennis en versterkt onze positie op de arbeidsmarkt. Het geeft ons bovendien een betere positie in strategische netwerken voor beleidsbeïnvloeding en fondsenwerving. De partners waarmee we internationaal samenwerken zijn ruimtelijk weergegeven in bijlage 1.18.

4.4.2.3 Verbinding met de omgeving

Zoals beschreven in paragraaf 6.3 willen we nauw verbonden zijn met onze omgeving: de burgers en bedrijven in ons gebied, overheidsorganisaties, maatschappelijke organisaties, terreinbeherende organisaties en belangenorganisaties. We vinden het belangrijk te weten wat zij van ons vinden en wat wij kunnen doen om onze samenwerking en dienstverlening verder te verbeteren.

N¹ In 2027 zijn onze belangrijkste partners positief over onze samenwerking

Het WBP is een instrument onder de Omgevingswet. Tegelijk met het ingaan van dit WBP treedt de Omgevingswet in werking. Om uitvoering te geven aan de Omgevingswet [N1.1] starten wij op 1-1-2022 met:

- ↳ een bestuurlijk vastgesteld Waterbeheerprogramma;
- ↳ een functionerend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voor wat betreft de inbreng van ons waterschap;
- ↳ een bestuurlijk vastgesteld participatiebeleid;
- ↳ de mogelijkheid voor al onze werknemers om trainingen en opleidingen te volgen om de Omgevingswet binnen het waterschap goed te implementeren.

Daarnaast zijn de juridisch noodzakelijk producten (verordeningen) en het projectbesluit gereed voor toepassing.

We werken volgens de uitgangspunten van ons participatiebeleid [N1.2]. Het participatiebeleid geeft ons de mogelijkheid per project af te wegen of participatie noodzakelijk is, en zo ja, per project maatwerk te bieden. Dit vraagt deze planperiode een andere werkwijze en houding van ons waterschap [N1.3].

N² In 2027 beoordelen de stakeholders onze dienstverlening met minimaal een 7

Communicatie is een belangrijk thema voor onze stakeholders. Heldere informatie, vindbaar en toegankelijk, zodat stakeholders snel contact hebben met het waterschap. Bijvoorbeeld als het gaat over droogte, wateroverlast of waterkwaliteit. We brengen informatie en bieden handelingsperspectief via online én offline communicatiemiddelen [N2.2].

Denk hierbij aan de website, apps, nieuwsbrieven en via de (sociale) media. Het is belangrijk dat we met onze informatie aansluiten bij de taal en behoefte van de stakeholders en is luisteren minstens zo belangrijk. Ook doen we actief mee aan evenementen van anderen en aan initiatieven van bewoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en gemeenten [N2.6]. Zo verbinden we de voor WDDelta belangrijke onderwerpen en doelen met de doelen van anderen.

Een goede dienstverlening is een belangrijk onderdeel om in verbinding met onze samenleving te staan. We hebben samen met de andere waterschappen een visie op dienstverlening [N2.5]. Op basis van regelmatige klanttevredenheidsmetingen [N2.3] verbeteren wij continu onze dienstverlening [N2.4]. Voortkomend uit servicenormen, verbeteren we de telefonische bereikbaarheid van het waterschap [N2.1].

4.4.2.4 Kennis en educatie

We versterken onze positie als kennisautoriteit. Dit doen we door in te zetten op educatie en specifieke kennisontwikkeling over het werk van het waterschap bij inwoners (jong en oud), bedrijven en organisaties. We bouwen hiermee een positief imago op en vergroten onze zichtbaarheid in ons werkgebied.

O¹ Onze partners waarderen ons als een kennisautoriteit op onze primaire taken

We kunnen niet op alle onderwerpen binnen de primaire processen dé kennisautoriteit zijn. Daarom kiezen we welke onderwerpen in aanmerking komen om ons op te richten [O1.1]. Dit is een continu proces waarbij we doel, huidige kennis en kennisbehoefte met elkaar in verband brengen voordat we inzetten op een bepaald onderwerp. We betrekken onze partners hier actief in. We delen onze kennis via kennismomenten met onze omgeving [O1.3].

We werken ook samen met het onderwijs om doelstellingen te bereiken, onder andere door ontwikkeling van onderzoeksprogramma's in samenspraak met universiteiten en kennisinstellingen en het begeleiden van stagiaires. We willen stageplekken en werkplekken voor trainees aanbieden waarbij de stageopdracht een gerichte bijdrage levert.

Zo kan een universiteit, hogeschool of mbo-instelling werken aan goed en gericht onderwijs, levert de student een product van waarde en zijn wij geholpen bij het vinden van oplossingen voor vraagstukken [O1.2].

O² We dragen kennis uit, geven voorlichting en ontwikkelen educatieprogramma's voor het onderwijs

We richten onze educatieactiviteiten vooral op jongeren. Zij zijn zich namelijk bewuster van hun leefomgeving en daar kunnen wij slim op inspelen. Dit doen we door aan te sluiten bij hun belevingswereld. Waterbewustzijn ontstaat als jongeren in staat zijn de thema's op hun eigen leefomgeving te betrekken en van hieruit te handelen.

Dit doen we door activiteiten en lessen te richten op kennismaking met, vergroting van en bewustwording bij scholieren en studenten. Van primair tot wetenschappelijk onderwijs [O2.1 en O2.3]. We dragen kennis over, geven voorlichting en ontwikkelen educatieprogramma's voor het onderwijs. Het geven van voorlichting en in dialoog

gaan met de jongeren staan hierbij centraal. Daarnaast zetten we social media in en is er een belangrijke rol weggelegd voor de jeugdbestuurder. Ook willen we jongeren meer betrekken bij het waterschapswerk en ze enthousiast maken voor een baan in de watersector. We blijven investeren in het mbo, voortgezet onderwijs en hbo. Daarnaast gaan we investeren in het primair onderwijs [02.4].

We stemmen ons aanbod af op de in het curriculum genoemde doelen en/of competenties en gaan samenwerken met natuur- en milieuorganisaties. Ook gaan we de behoeften van het agrarisch onderwijs verkennen [02.4]. De samenwerking met bezoekerscentra geven we vorm [02.2]. Er is een landelijk educatiebeleid opgesteld dat aansluit op ons beleid. We werken ook samen met de omliggende waterschappen en diverse partners en we sluiten aan bij evenementen in Overijssel en Drenthe [02.5].

Regen op de watertafel

4.4.3 Wij voeren onze taken uit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten

Wij heffen onze eigen belastingen direct bij onze ingelanden. Die belastinginkomsten komen direct ten goede aan de belangrijke doelen die we in dit WBP beschrijven. Dit doen we op een verantwoorde manier om de maatschappij niet onevenredig te belasten.

4.4.3.1 Crisisbeheersing

Crisisbeheersing is de uiterste beheersmaatregel voor onze primaire en ondersteunende processen. De crisisorganisatie zorgt dat schadelijke gevolgen worden voorkomen of beperkt. De uitgangspunten, organisatie en werkwijze van onze crisisbeheersing staan beschreven in het Crisisplan Waterschap Drents Overijsselse Delta³⁾.

P¹ We hebben een adequate crisisbeheersing

Crisisbeheersing binnen WDDelta houdt zich bezig met:

- ☞ planvorming binnen het crisiszorgsysteem [P1.1];
- ☞ het beheer van de crisisorganisatie door het bemensen van benodigde rollen;
- ☞ het prepareren van de crisisorganisatie door middel van opleiden, trainen en oefenen;
- ☞ het aanpakken van de crisis door middel van een opschalingsstructuur;
- ☞ de evaluatie van de crisis.

Voor de komende planperiode richten wij ons op de volgende ontwikkelingen:

- ↳ incidentmanagement en crisisbeheersing beter op elkaar aansluiten, zodat crisisbeheersing fungeert als integraal onderdeel van ons waterschap. Om dit te realiseren is het verder professionaliseren binnen ons waterschap van (rest)risico- en assetmanagement een voorwaarde;
- ↳ extra aandacht voor specifieke risicotypen zoals niet-water-gerelateerde crises (bijvoorbeeld bedrijfscontinuïteit bij uitval van ICT-voorzieningen) en extreme weersomstandigheden (bijvoorbeeld wateroverlast in stedelijk gebied).

De samenwerking op de gebieden van opleiden, trainen en oefenen en crisisaanpak met de veiligheidsregio's IJsselland en Drenthe is sterk en wettelijk geborgd. Deze samenwerking behouden we op dit niveau. Met andere crisispartners, zoals Rijkswaterstaat of de drinkwaterbedrijven, werken we in bij de voorbereiding op mogelijke crises nog niet intensief samen. In deze multidisciplinaire samenwerking willen wij investeren.

Met zeven rivierwaterschappen⁴⁾ in Midden-Nederland werken we samen op het gebied van crisisbeheersing. Het zwaartepunt in de samenwerking ligt op planvorming en opleiden, trainen en oefenen [P1.2]. Deze samenwerking zetten we door om uitvoering te blijven geven aan de ambitie die we hebben en verder te professionaliseren op het gebied van crisisbeheersing.

4.4.3.2 Maatschappelijk verantwoorde kosten

Wij zien de komende periode diverse uitdagingen op ons afkomen die naast de uitvoering van onze functionele taken nieuwe opgaven met zich meebrengen. Een belangrijk element hierbij vormen onze assets in het watersysteem en de waterketen. Wij willen deze op een maatschappelijke verantwoorde wijze inzetten.

Q¹ Wij voeren onze taken uit in een goede balans tussen kosten, prestaties en risico's

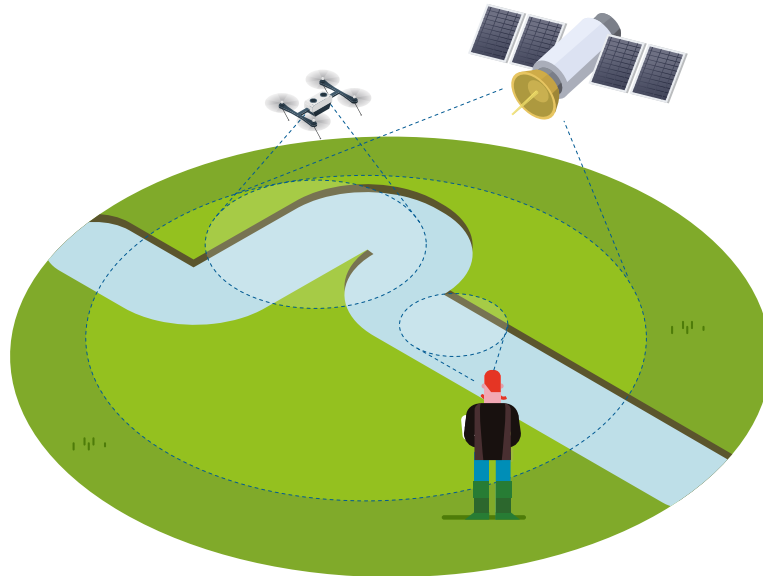
Een belangrijk element bij het realiseren van onze doelstellingen vormt het asset management. Onze assets dragen in belangrijk mate bij aan het realiseren van onze doelen en daarom willen we het management hiervan meer strategisch oppakken, met afwegingsmethodiek en uniform format voor het Asset Management Plan en uniforme werkwijze asset informatie [Q1.1 en Q1.2].

Waterbergingen bijvoorbeeld dienen om water te bergen in natte omstandigheden en ook om de beschikbare watervoorraad voor droge perioden te vergroten. We willen meervoudig ruimtegebruik stimuleren, dat betekent dat waterbergingen ook beschikbaar worden gesteld voor andere functies in het landelijk gebied die ruimte vragen. Het huidige beleid biedt mogelijkheden om waterbergingen te gebruiken voor agrarische doeleinden en om innovatieve toepassingen te ontwikkelen. We worden echter steeds vaker benaderd met concrete verzoeken van derden om waterbergingen in te zetten, bijvoorbeeld voor recreatieve doeleinden of het opwekken van energie. We gaan ons beleid actualiseren zodat wij in de toekomst op een efficiëntere wijze onze afwegingen kunnen maken en sneller kunnen reageren op deze verzoeken [Q1.3]. In hoofdstuk 6 leest u meer over het management van onze assets.

³⁾ <https://www.wdodelta.nl/flysystem/media/crisisplan-wdodelta-20161116.pdf>

⁴⁾ Waterschappen Rijn en IJssel, Rivierenland, Vallei en Veluwe, Vechtstromen en Zuiderzeeland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Een goede balans tussen kosten, prestaties en risico's betekent ook dat 'de vervuiler' naar evenredigheid wordt aangeslagen voor het zuiveren van afvalwater. In de planperiode gaan we daarom periodiek onderzoeken of er discrepantie bestaat tussen de hoeveelheid vervuild water die wordt aangeboden, gemeten in vervuilingseenheden, en de betaling voor het zuiveren van dit water [Q1.4].

Figuur 7: Digitale Schouw

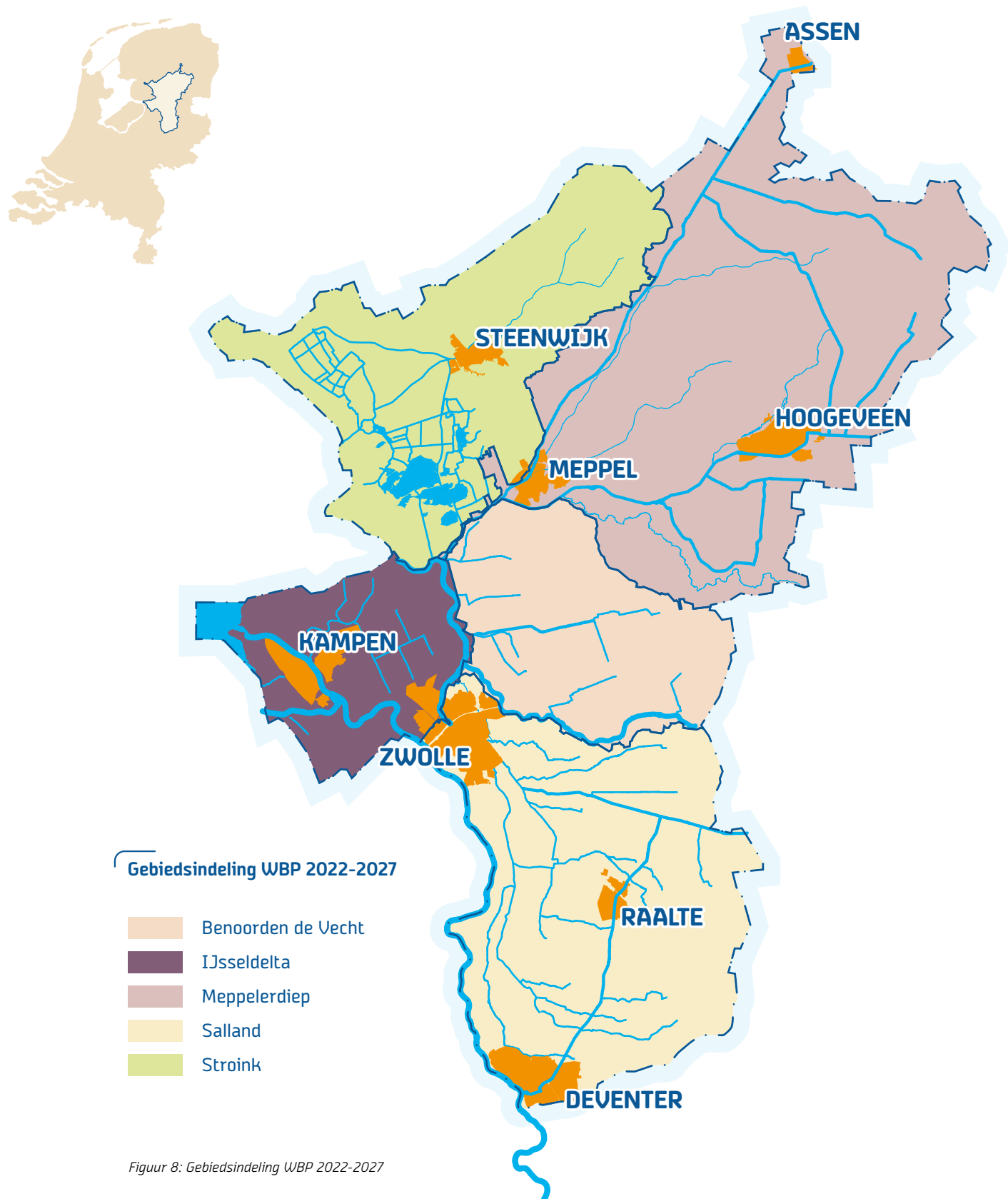
4.4.3.3 Digitale transformatie

Om de in de Watervisie beschreven trends en daaruit voortvloeiende uitdagingen het hoofd te bieden, willen we onze taken duurzaam en tegen maatschappelijk verantwoorde kosten uitvoeren. Digitale transformatie biedt ons ook een kans om onze werkprocessen slimmer en anders in te richten. Digitale transformatie is een belangrijk middel en aanjager om onze organisatiedoelen met minder uren maar met behoud van klantgerichtheid en service niveau te organiseren

R¹ Komend decennium gaan we actief nieuwe technieken en innovaties toepassen in onze organisatie

Voor het realiseren van onze doelen richten wij ons in deze planperiode op het opvangen van de uitstroom van pensioengerechtigde medewerkers. We analyseren de uitstroom en verkennen mogelijkheden om werkprocessen met digitale technologie slimmer en beter in te richten [R1.1].

Figuur 8: Gebiedsindeling WBP 2022-2027

5.

Gebiedsuitwerking

Ons werkgebied waar we u in hoofdstuk 2 al welkom heetten, is ingedeeld in vijf deelgebieden (zie figuur 8), gebaseerd op natuurlijke stroomgebiedsgrenzen. Voor elk deelgebied is een specifieke gebiedsuitwerking opgesteld waarbij de doelen en maatregelen uit hoofdstuk 4 zijn vertaald. Deze gebiedsuitwerkingen beschrijven in dit hoofdstuk de belangrijkste opgaven voor elk van de deelgebieden. Voor elk gebied is een aantal opgaven en maatregelen in dit hoofdstuk uitgelicht. Een totaaloverzicht van alle opgaven en maatregelen per deelgebied voor de planperiode van dit WBP is te vinden in de uitgebreide gebiedsuitwerkingen in deel 2.

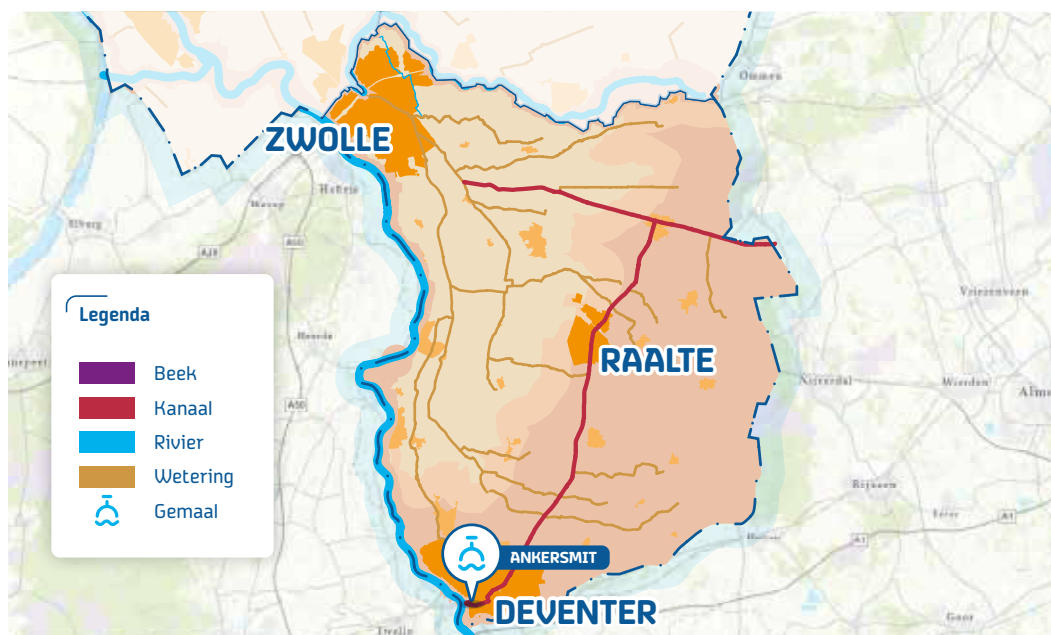
5.1 Salland

Salland kenmerkt zich door natuurgebieden, grootschalige landbouwgebieden en stedelijk gebied met relatief laaggelegen marsen en hoger gelegen oost-west lopende dekzandruggen, zie figuur 9. In het oostelijke deel van het gebied liggen de stuwwallen van de Sallandse heuvelrug. In het westen stroomt de IJssel, geflankeerd door uiterwaarden met zand- en kleiputten.

Salland bestaat uit twee deelstroomgebieden, namelijk de Sallandse weteringen en Ankersmit. De Sallandse Weteringen voeren overtollig water naar het noorden af. Via de stadsgrachten van Zwolle en het Zwarte Water vindt het water zijn weg naar het IJsselmeer. In het groeiseizoen wordt vanuit de IJssel, Vecht of Twentekanalen water het gebied ingelaten. De relatief hooggelegen heuvelruggen en stuwwallen zijn over het algemeen droger dan de lager gelegen beekdalen en marsen.

Salland wordt omsloten door de IJsseldijk (west), de dijken langs het Zwolle-IJsselkanaal, het Zwarte Water en de Vecht (noord), de hoge grond van Salland (oost) en de dijk langs de Schipbeek (zuid). De kades langs de stadsgrachten van Zwolle, het Almelose Water, de Soestwetering en de Nieuwe Wetering hebben de status van regionale kering. Dit stelsel van dijken, kades en keringen zorgt gezamenlijk voor waterveiligheid voor dit deel van Salland.

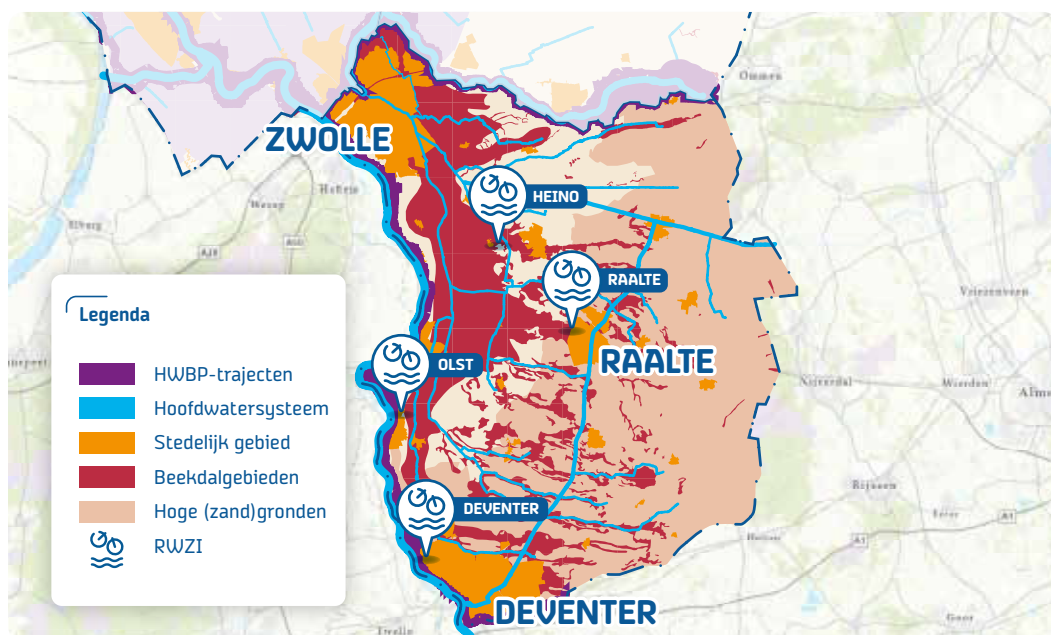
De waterzuivering is geregeld via de RWZI's in Heino, Raalte, Olst en Deventer. De RWZI's in Raalte en Heino lozen hun effluent op de Sallandse Weteringen. De anderen op de IJssel. In het stroomgebied liggen de kerngemeenten Raalte, Deventer en Olst-Wijhe. We werken samen met de gemeenten in de waterketen en aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie in de werkregio RIVUS.

Figuur 9: Watersysteem deelgebied Salland

Uitdagingen en opgaven

De aandachtspunten met opgaven voor dit gebied zijn weergegeven in figuur 10. De gebiedsopbouw van Salland maakt dat er, naast de andere belangrijke thema's, vooral een uitdaging ligt op de thema's voldoende en veilig water. Een totaaloverzicht van alle opgaven en maatregelen is te vinden in deel 2.

Figuur 10: Aandachtsgebieden met opgaven voor gebied Salland

Watervoorziening onder druk

Door structurele verdroging op en rond de Sallandse Heuvelrug, de hoger gelegen zandgronden, staan de drinkwatervoorziening en de mogelijkheden voor voldoende wateraanvoer de komende jaren onder druk. Droge zomers, in combinatie met een toenemende watervraag, maken het noodzakelijk oplossingen te vinden voor de korte, middellange en lange termijn.

Ten aanzien van de drinkwatervoorziening zijn in 2020 verkenningen uitgevoerd en in de planperiode van dit WBP zoeken we verder naar optimale benutting van bestaande vergunningruimte. Daarnaast denken we in samenwerking met de provincie Overijssel als vergunningverlenende instantie, drinkwaterbedrijven en andere waterschappen na over aanvullende oplossingsmogelijkheden voor de toekomst. WDO Delta zet hierbij in op nauwe samenwerking met onze gebiedspartners om toekomstbestendige drinkwaterwinningen te realiseren.

De wateraanvoermogelijkheid via het Overijssels Kanaal Deventer is voor Salland belangrijk in het reguleren van de gewenste grond- en oppervlaktewaterstanden. De wateraanvoer via deze route lijkt niet toekomstbestendig en de verwachting is dat deze niet meer kan voldoen aan het gewenste voorzieningsniveau. We onderzoeken of (en hoe) het Overijssels Kanaal door middel van groot onderhoud aangepast kan worden, waardoor deze bestendig is voor de komende jaren.

Waterveiligheid, een blijvend aandachtspunt

Waterveiligheid blijft in Salland nadrukkelijk een thema. Uitdaging is om in het benedenstroomse gebied van Salland (regio Zwolle en omliggend beekdal- en weteringengebied) aan de veiligheidsnormen te blijven voldoen, terwijl het klimaat verandert en de druk op de ruimtelijke inrichting toeneemt.

Wij gaan door met de invulling van het HWBP programma en werken aan de HWBP projecten Stadsdijken Zwolle, Veilige Vecht en IJsselwerken. Daarnaast benutten we kansen via integrale planvorming tussen de thema's veiligheid en watersysteem en opgaven van bijvoorbeeld medeoverheden (zie voorbeeld Vechtstrangen in kader). In het stroomgebied van de Sallandse Weteringen liggen diverse opgaven op het gebied van droogte, klimaatadaptatie en verstedelijking. Door opgaven in samenhang en tijd te beschouwen, ontstaan kansen om deze op een slimme manier te integreren en worden ambities op een doeltreffende manier bereikt. Een hogere beschermingsseis voor de keringen betekent niet altijd een dijkversterkingsopgave. Het gewenste veiligheidsniveau kan mogelijk ook met systeemmaatregelen en/of een klimaatadaptatieve inrichting worden bereikt. Hiervoor is afstemming nodig over het toetsingsproces van de regionale keringen en het planvormingsproces van inrichtingsprojecten in het watersysteem van Salland. Afstemming hierover vindt plaats in samenwerking met de gemeente Zwolle, de provincie Overijssel en onze buurwaterschappen Vechtstromen en Rijn en IJssel.

Voorbeeld integrale planvorming Vechtstrangen

WDO Delta streeft naar integraliteit tussen onze eigen thema's en die van andere partijen. Een voorbeeld hiervan is het concept Vechtstrangen. Door het hoofd- en regionaal watersysteem op een slimme manier te verbinden, kunnen doelen van meerdere partijen worden gediend. Het concept Vechtstrangen draagt bij aan doelen op het gebied van waterveiligheid, watersysteem (wateroverlast en droogte), rivierbeheer (Vecht, programma Intergraal Rivieren Management) en natuur (KRW, programma Programmatische Aanpak Grote Wateren) en kan als drager voor de stedelijke ontwikkeling van Regio Zwolle fungeren. De integratie van doelen betekent een brede blik van het waterschap. We focussen niet alleen op primaire waterschapsdoelen, maar kijken integraal naar doelen van anderen en dragen bij aan de ontwikkeling in het gebied. De Omgevingswet daagt het waterschap uit om met een 'ja mits' houding mee te denken met initiatieven en zo bij te dragen aan ontwikkeling van kansen. Het concept Vechtstrangen is hier een mooi voorbeeld van.

Schoon water in Salland

Schoon water blijft de komende jaren een belangrijk thema in Salland. In de planperiode liggen er KRW-opgaven in de boven- en benedenloop van de Nieuwe Wetering, Overijssels Kanaal (Deventer), Soestwetering (benedenloop) en Westerveldse Aa. Via het Strategisch Assetmanagementplan (SAMP), onderdeel waterketen worden de geldende lozingseisen van de RWZI's vertaald naar mogelijke maatregelen voor de assetgroepen in de waterketen Salland (RWZI's, rioolgemaal en transportleidingen). Deze plannen worden in de WBP-planperiode opgesteld en via actualisaties aan het WBP toegevoegd.

5.2 Stroink

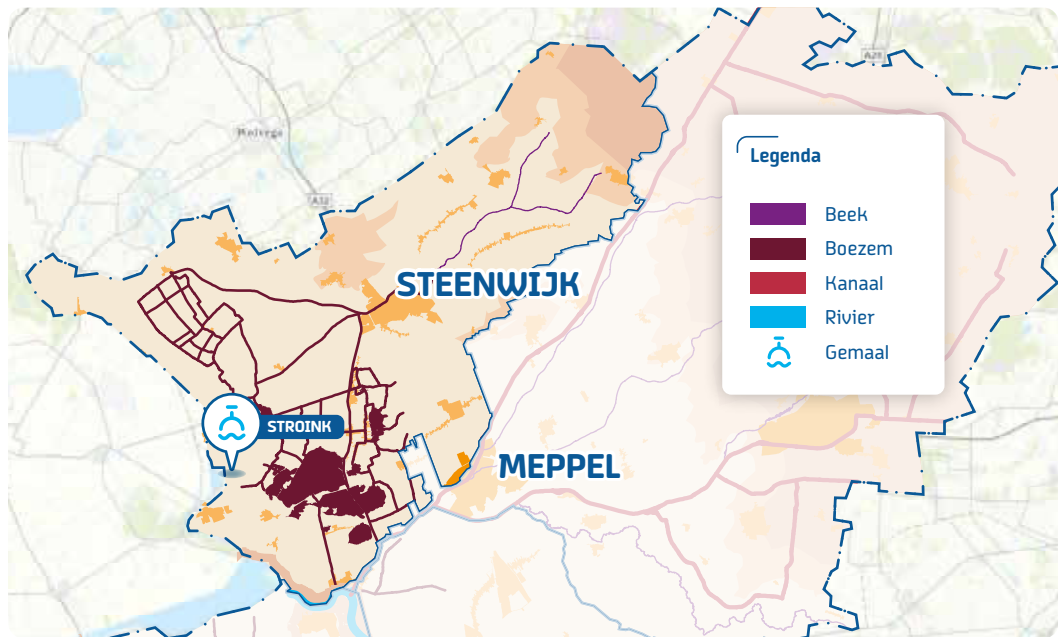
Stroink ligt in de provincie Drenthe en Overijssel op de overgang van het relatief hooggelegen Drents Plateau in het noordoosten en de lager gelegen Noordoostpolder in het zuidwesten, zie figuur 11. Het gebied kenmerkt zich door een afwisselend grondgebruik met daar binnen grote internationaal erkende natuurparken. Ook liggen er grote heidevelden en boswachterijen, zoals nationaal park Drents-Friese Wold en nationaal park Wieden - Weerribben in de kop van Overijssel. Een waterrijk gebied bestaande uit veenplassen, petgaten en legakkers. In het zuidwesten ligt de voormalige kustlijn van de Zuiderzee met de havenplaatsen Vollenhove, Blokzijl en Kuinre. In de omgevingsvisie van de provincie Drenthe is het gebied getypeerd als landbouw, natuur en multifunctioneel. Voor de provincie Overijssel betreft dit natuur, (grootschalige) landbouw, mixlandschap en stedelijk gebied. Op deze gebruiksfuncties stemmen wij de waterhuishouding af.

Het stroomgebied van gemaal Stroink bestaat uit de deelstroomgebieden Vledder en Wapserveense Aa en de boezem van Noordwest-Overijssel. De Vledder en de Wapserveense Aa zijn beken die vanaf het Drents Plateau afstromen richting de voormalige laagveenontginningen van Zuidwest-Drenthe en de kop van Overijssel. Via een stelsel van watergangen, polders en gemalen wordt het water via de boezem van Noordwest-Overijssel door gemaal Stroink afgevoerd naar het Vollenhovermeer waarna het afstroomt naar het IJsselmeer.

In tijden van droogte wordt het noordelijk deel van dit gebied voorzien van water via de Drentse Hoofdvaart. Vanuit het Vollenhovermeer zorgt de waterinlaat bij gemaal Stroink voor watervoorziening van de boezem en een gedeelte van de omliggende polders. Hiermee wordt het grootste deel van dit gebied voorzien van water om daarmee de grond- en oppervlaktewaterstanden op peil te houden.

De landbouwpolders in het gebied van Stroink liggen lager dan het omringende buitenwater. Deze gebieden worden beschermd tegen overstromingen en wateroverlast door primaire keringen langs het Zwarte Meer en het Zwarte Water en regionale keringen langs het Meppelerdiep.

De waterzuivering is geregeld via de RWZI's in Vollenhove en Steenwijk. RWZI Vollenhove loost het effluent op het Kadoelermeer. De RWZI Steenwijk loost het gezuiverde afvalwater op het Steenwijkerdiep. In het stroomgebied liggen de kerngemeenten Steenwijkerland en Westerveld. In de werkregio Fluvius werken we met de betrokken gemeenten samen in de waterketen en het DPR.

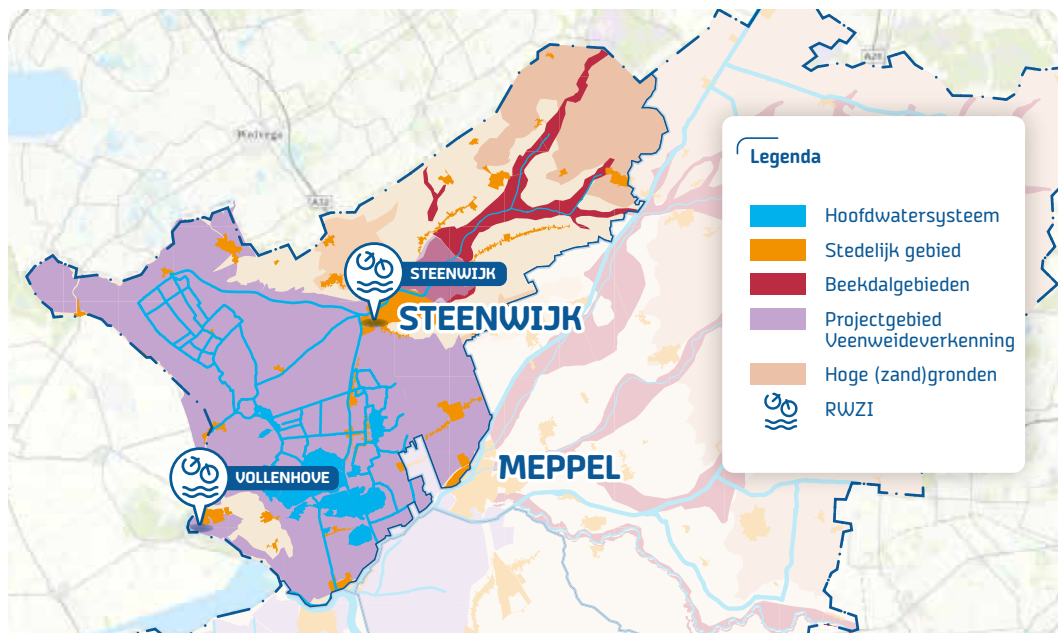

Figuur 11: Watersysteem deelgebied Stroink

Uitdagingen en opgaven

De aandachtsgebieden met opgaven voor dit gebied zijn weergegeven in figuur 12.

De gebiedsopbouw van Stroink maakt dat er naast de andere belangrijke thema's, vooral een uitdaging ligt op het thema bodemdaling vanwege het veenweidegebied. In deel 2 is een overzicht van alle opgaven en maatregelen te vinden.

Figuur 12: Aandachtsgebieden met opgaven voor gebied Stroink

Bodemdaling en de veenweideverkenning

De gebieden rond de boezem van Noordwest-Overijssel en de beekdalgebieden klinken in als gevolg van veenoxidatie. Het veenweidegebied kampt met verschillende uitdagingen. Er is sprake van uitstoot van CO₂ en door de inklinking van het veen daalt het maaiveld. De maaiveldaling zorgt ervoor dat, om de functies in het gebied te kunnen blijven bedienen, het waterbeheer steeds meer aangepast moet worden en daarmee complexer en duurder wordt. Voor de lange termijn houden we er rekening mee dat functies en daarmee het grondgebruik in het veenweidegebied sterk veranderen.

5.3 Meppelerdiep

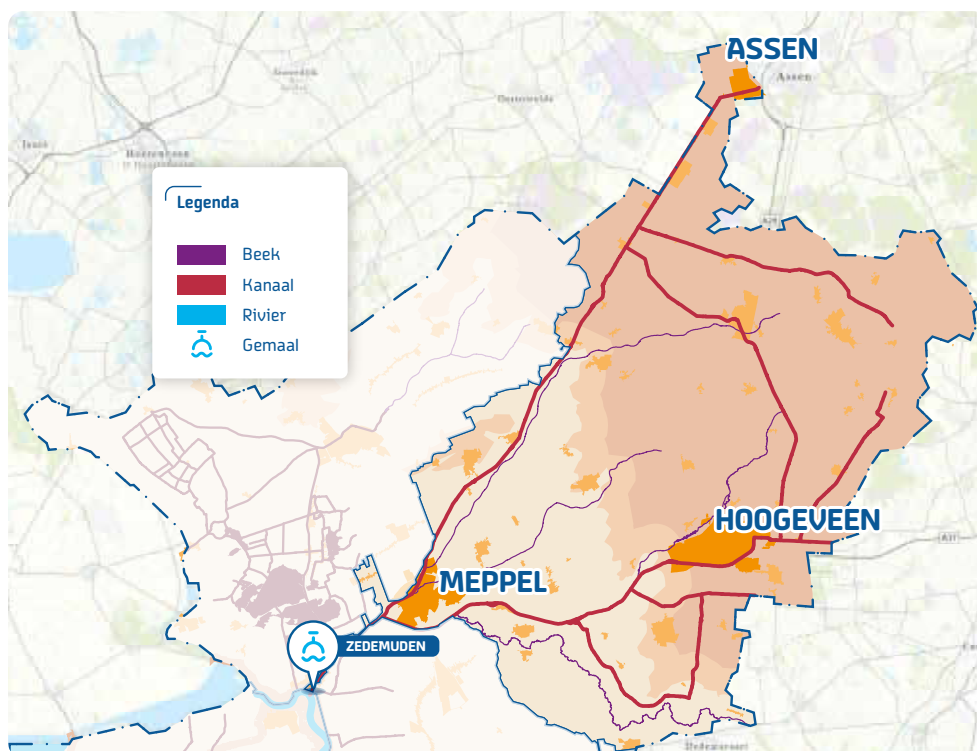
Meppelerdiep ligt in de provincie Drenthe en kenmerkt zich door het relatief hooggelegen golvend keileemplateau en de afgegraven hoogveengebieden in de omgeving van Smilde en Hoogeveen, zie figuur 13. Het gebied wordt doorsneden door Drentse beken en kanalen. De hoogveengebieden hebben een uitgestrekt en open karakter met rechte sloten. Kenmerkend voor het zandgebied van het Drents Plateau is het Drentse esdorpenlandschap, met brinkdorpen, essen, kampen, hooi- en weilanden en woeste gronden. In het gebied liggen grote heide- en bosgebieden, waaronder het Dwingelderveld. Op de grens tussen Overijssel en Drenthe ligt het Reestdal, waarin de Reest als veenbeekje vrij meanderend door het landschap stroomt. In de omgevingsvisie van de provincie Drenthe vormen landbouw, natuur en multifunctioneel de functies waar wij de waterhuishouding op dienen af te stemmen.

Het stroomgebied van het Meppelerdiep bestaat uit vijf deelstroomgebieden, te weten: Oude Vaart, Wold Aa, Oude Diep, Drentse Kanalen en Meppelerdiep en de Reest. Via de beken en kanalen wordt het overtollige water afgevoerd naar het IJsselmeer. In tijden van droogte wordt de waterinlaat geregeld via gemalen in het kanalenstelsel en de Wold Aa. Vanaf Meppel wordt het water het stroomgebied in gepompt, zodat de gewenste grond- en oppervlaktewaterstanden in de omliggende gebieden worden gehandhaafd.

Vijf RWZI's gelegen in Meppel, Smilde, Dieverbrug, Beilen en Echten zuiveren het afvalwater. In het stroomgebied liggen de kerngemeenten Meppel, Hoogeveen, De Wolden en Midden-Drenthe. Samenwerking op het gebied van de waterketen en DPRA vindt plaats binnen Fluvius.

Het stroomgebied wordt beschermd tegen overstromingen en wateroverlast door de schutsluis, gemaal Zedemuden, de primaire kering langs het Zwarte Water (Hasselterdijk) en de regionale kering langs beide zijden van het Meppelerdiep en langs delen van de (Verlengde) Hoogeveense Vaart.

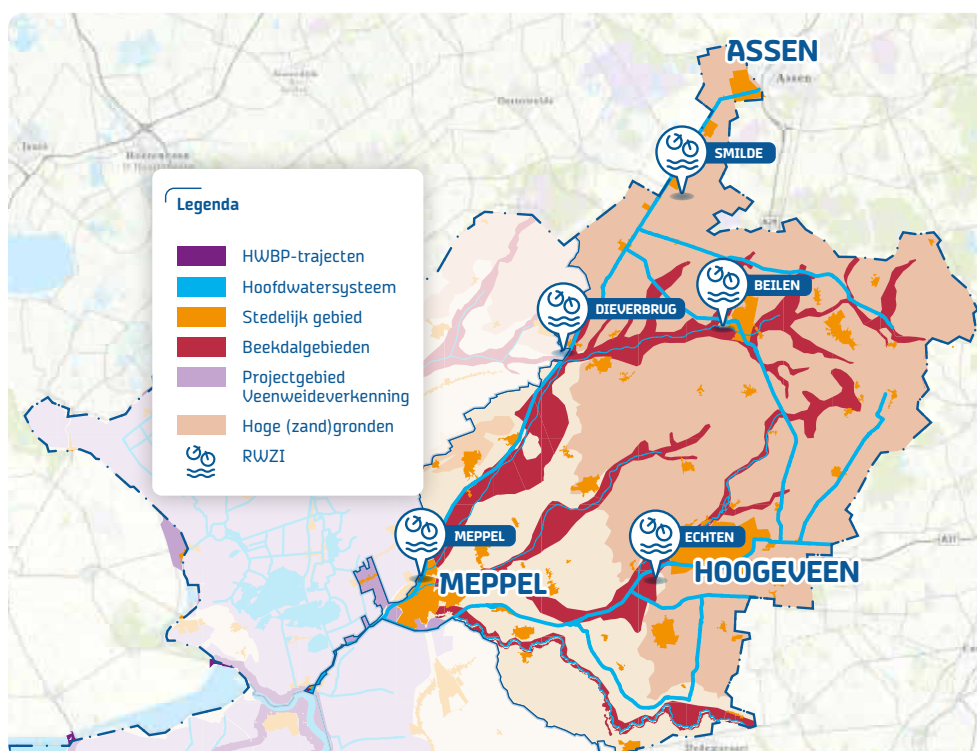
In dit deelgebied liggen de waterbergingsgebieden Engelgaarde, Panjerd-Veeningen en Echten-Traandijk die door de provincie Drenthe zijn aangewezen. Waterbergingsgebieden zijn gebieden waar tijdelijk grote hoeveelheden water worden opgeslagen om grootschalige wateroverlast te voorkomen. Ontwikkelingen mogen het waterbergend vermogen hier niet aantasten.

Figuur 13: Watersysteem deelgebied Meppelerdiep

Uitdagingen en opgaven

De aandachtsgebieden en opgaven voor dit gebied zijn weergegeven in figuur 14 en te vinden in deel 2. Naast de andere belangrijke thema's, ligt in dit deelgebied vooral een uitdaging in het realiseren van de KRW-opgaven in combinatie met het thema Voldoende water.

Figuur 14: Aandachtsgebieden met opgaven voor gebied Meppelerdiep

Schoon water in gebied Meppelerdiep

Schoon water blijft ook de komende jaren een belangrijk thema in het gebied. In de planperiode ligt er een opgave op het gebied van droogtebestrijding in combinatie met KRW-opgaven in de Beilervaart, Linthorst-Homankanaal, Drentse Hoofdvaart, Hoogeveense Vaart, Meppelerdiep, Middenraai, Oranjekanaal, Oude Diep, Oude Vaart, Reestvervangende leiding, Vogelzangse wijk, Wold Aa en de Zuidwoldiger waterlossing. Om de KRW-doelen te halen is reductie van de fosfaatvracht uit de RWZI's in het Drentse Kanalsysteem nodig. Bij welke RWZI's en de hoeveelheid reductie die bereikt moet worden, wordt via het Strategisch Assetmanagementplan (onderdeel waterketen) en het Assetmanagementplan RWZI's uitgewerkt. De komende planperiode wordt onderzocht of fosfaatverwijdering met behulp van chemicaliën afdoende is voor doelbereik of dat andere technologieën noodzakelijk zijn om de toename van fosfaat in dit gebied op te vangen.

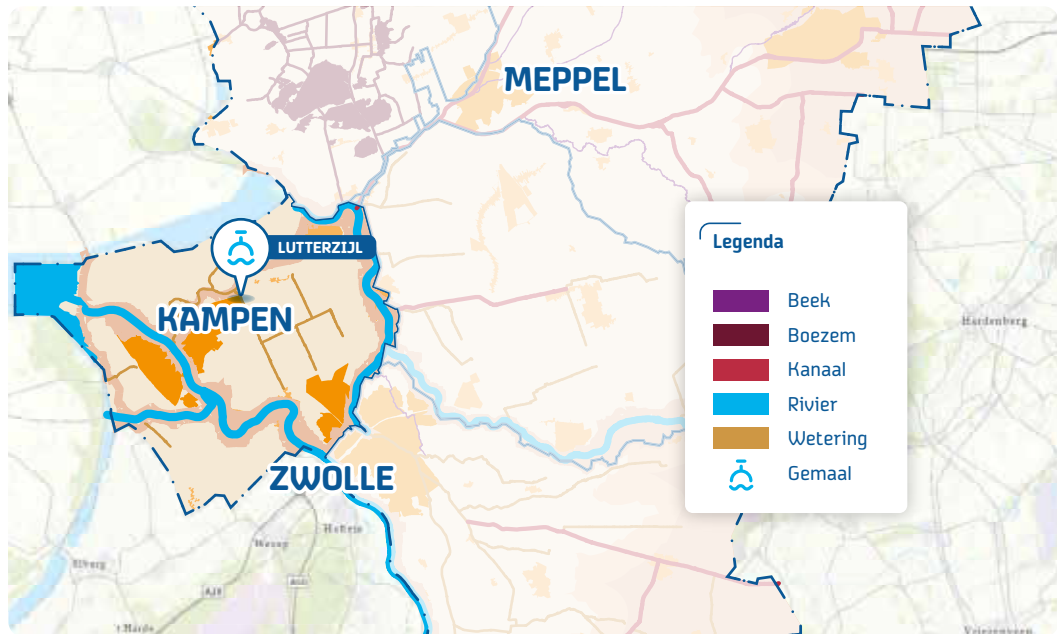
5.4 IJsseldelta

IJsseldelta ligt in de provincie Overijssel en kenmerkt zich door relatief laaggelegen gebieden in een open landschap met polderdijken, zie figuur 15. In dit gebied ligt onder andere polder Mastenbroek, één van de oudste rationeel ingerichte polders van ons land. Vanwege deze kernkwaliteit is deze polder aangewezen als Nationaal Landschap. Door het gebied IJsseldelta stroomt de IJssel, geflankeerd door uiterwaarden en oude dorpen op beide oeverwallen van de rivier. Daarachter liggen de komgebieden van Mastenbroek en Kamperveen. Voorbij Kampen ligt de eigenlijke IJsseldelta van het Kampereiland, waar (agrarische) bebouwing op terpen ligt. Aan de zuidkant van de IJssel liggen diverse veenontginningen, zoals Kamperveen.

Het stroomgebied van de IJsseldelta bestaat uit de deelstroomgebieden Kampereilanden, Kamperveen en Mastenbroek. Delen van de IJssel en het Zwarte Water vallen ook binnen dit stroomgebied. In de IJsseldelta komt het water van het IJsselmeer, de IJssel, de Vecht, de Drentse kanalen en de Sallandse Weteringen samen. Hierdoor heeft het gebied een complex watersysteem. De polders in de IJsseldelta liggen lager dan het omringende buitenwater. Deze gebieden worden beschermd tegen overstromingen en wateroverlast door primaire en regionale waterkeringen. De waterafvoer in dit laaggelegen gebied wordt verzorgd door gemalen die het water uitslaan op het buitenwater van de IJssel, de bypass het Reevediep, de randmeren, het Zwarte Meer en het Zwarte Water. In het groeiseizoen wordt water ingelaten vanuit het omliggende buitenwater. Zo wordt de gewenste grond- en oppervlaktewaterstanden gehandhaafd.

De relatief hooggelegen oeverwallen langs het buitenwater zijn over het algemeen droger dan de lager (verder binnendijks) gelegen (veen)gebieden, met relatief hoge peilen en hoge grondwaterstanden. Het beperken van de maaiveldval door klink en oxidatie van veen, is in de IJsseldelta een belangrijk aandachtspunt bij de inrichting en het peilbeheer.

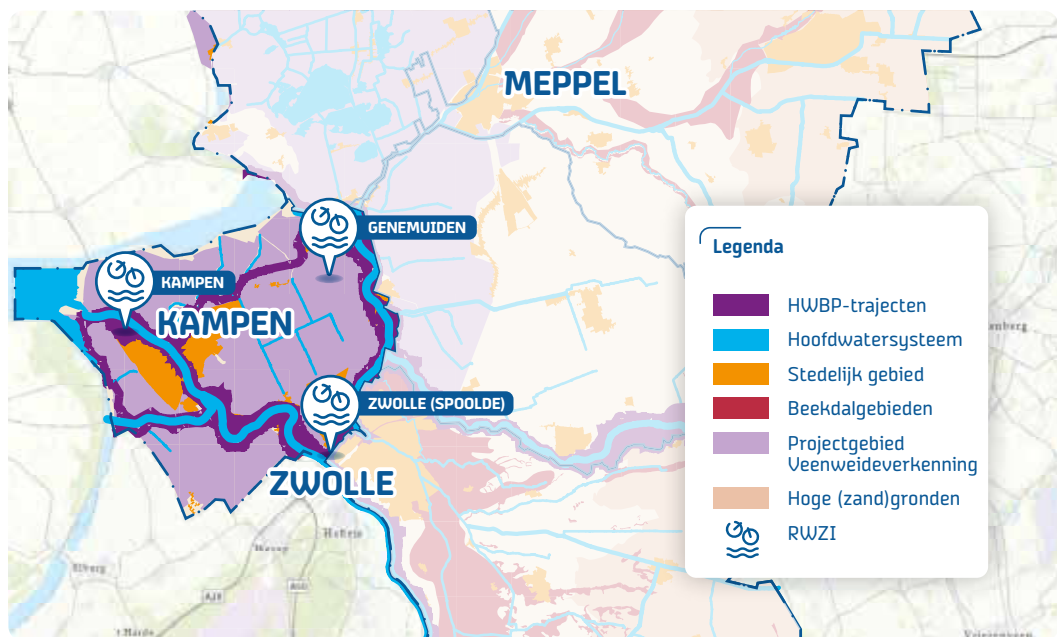
Drie RWZI's zuiveren het afvalwater, te weten Zwolle (Spoolde), Genemuiden en Kampen. De RWZI's Kampen en Zwolle (Spoolde) lozen hun effluent op de IJssel en RWZI Genemuiden op het Zwarte Water. In het stroomgebied liggen de kerngemeenten Kampen, Zwartewaterland en Zwolle. In RIVUS werken we samen met de gemeenten aan het DPRA en de waterketen.

Figuur 15: Watersysteem deelgebied IJsseldelta

Uitdagingen en opgaven

De aandachtsgebieden en opgaven voor dit gebied zijn weergegeven in figuur 16. Voor een totaaloverzicht van alle opgaven en maatregelen zie deel 2. Naast alle andere belangrijke thema's, gaat voor dit deelgebied met name veel aandacht uit naar de thema's voldoende water (in relatie tot de voortdurende maaiveldval) en veiligheid.

Figuur 16: Aandachtsgebieden met opgaven voor gebied IJsseldelta

Maaivelddaling, zoetwatervoorraad en reductie CO₂ emissie

In de IJsseldelta daalt het maaiveld als gevolg van oxidatie en klink van het aanwezige veenpakket. Hierdoor ontstaat de wens om lagere peilen te hanteren. Dit heeft echter consequenties voor de hoger gelegen randen van het gebied, waar vaak geen veen aanwezig is en de bodem uit zand bestaat. Daar leidt een verlaging van peilen tot schade aan landbouw, gebouwen en infrastructuur.

Met een gebiedsgerichte aanpak voor het Veenweidegebied Noordwest-Overijssel in polder Mastenbroek en Kamperveen, maken wij onder regie van de provincie en samen met de gebiedspartners een toekomstperspectief voor de middellange (2030) en lange termijn (2050). Een toekomstperspectief dat economisch, ecologisch, milieutechnisch en waterhuishoudkundig duurzaam is. Met een proactieve aanpak werken wij in deze gebieden aan een uitvoeringsagenda van passende waterhuishoudkundige maatregelen om de bodemdaling sterk te reduceren. Daarmee werken we aan een duurzame bediening van de functies in het gebied, het vergroten van de zoetwatervoorraad en het reduceren van de CO₂-emissie.

Veiligheid en versterkingsopgave

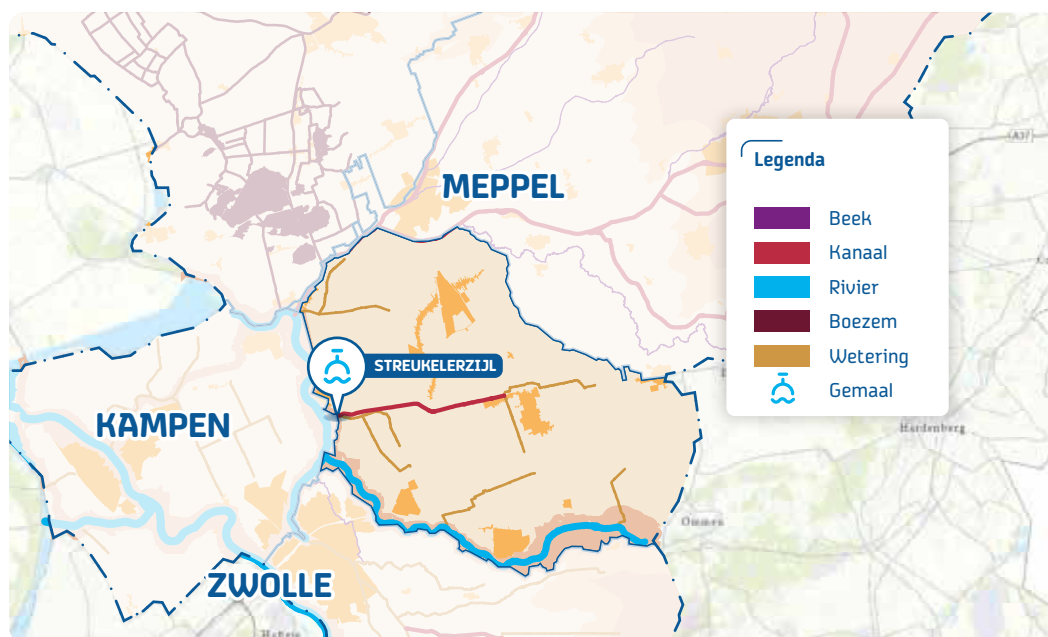
Wij werken voortdurend aan het borgen van de waterveiligheid in het gebied. Diverse dijken beschermen dit gebied tegen hoogwater. Momenteel werken wij aan de beoordeling van de dijktrajecten. In 2023 ronden wij dit proces af. Enkele trajecten zijn al beoordeeld (Mastenbroek-Zwarte Water, Mastenbroek-Zwarte Meer en Genemuiden-Hasselt) en blijken niet te voldoen aan de normen. Deze trajecten zijn in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) ingepland als versterkingsprojecten. In deze projecten werken wij intensief samen met andere waterschappen, Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, inwoners, bedrijven, belangenorganisaties en verenigingen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is samenwerking in onze omgeving en het creëren van maatschappelijke meerwaarde door waar mogelijk kansen te koppelen.

5.5 Benoorden de Vecht

Het gebied Benoorden de Vecht ligt in de provincie Overijssel, zie figuur 17. Kenmerkend zijn de laaggelegen veenweidepolders ten westen van de A28 en de hoger gelegen zandgronden aan de oostzijde van de A28. Het gebied heeft een open en grootschalig karakter. Her en der zijn sporen te herkennen van de grootschalige veenontginning. De omgeving van Staphorst en Rouveen springen daarbij in het oog door de karakteristieke langgerekte verkavelingsstructuur en de bijzondere nederzittingsstructuur van achter elkaar gebouwde boerderijen.

In het gebied liggen talrijke kanalen en vaarten zoals de Dedemsvaart. Er liggen ook diverse bedrijventerreinen langs het spoor en de snelweg, zoals Hessenpoort. Deze contrasteren sterk met het open landschap. Het Vechtdal kenmerkt zich door een breed meanderend rivierenlandschap waar natuur, landgoederen en landbouwgronden elkaar afwisselen, met op de flanken van de rivier dorpen en steden.

Dit deelgebied bestaat uit de deelstroomgebieden Galgenrak & Streukelerzijl, Kostverloren & Kloosterziel, de Stouwe en de Vecht. De Vecht is een half natuurlijke laaglandrivier die gevoed wordt door regenwater. In het gebied Benoorden de Vecht komen de Vecht en het Zwarte Water samen. De watergangen hebben doorgaans een afvoerfunctie en worden volledig bemalen waarbij het water wordt uitgeslagen op het buitenwater van de Vecht en het Zwarte Water. Wateraanvoer is mogelijk vanuit het Zwarte Water, de Hoogeveense Vaart, de Vecht of de Twentekanalen.

Figuur 17: Watersysteem deelgebied Benoorden de Vecht

In de RWZI's Dalfsen en Hessenpoort (Zwolle) vindt zuivering van afvalwater plaats. Deze rioolzuiveringsinstallaties lozen hun effluent op de Vecht. In het stroomgebied liggen de kerngemeenten Staphorst en Dalfsen. Binnen RIVUS werken we met de gemeenten samen in de waterketen en aan het DPRA.

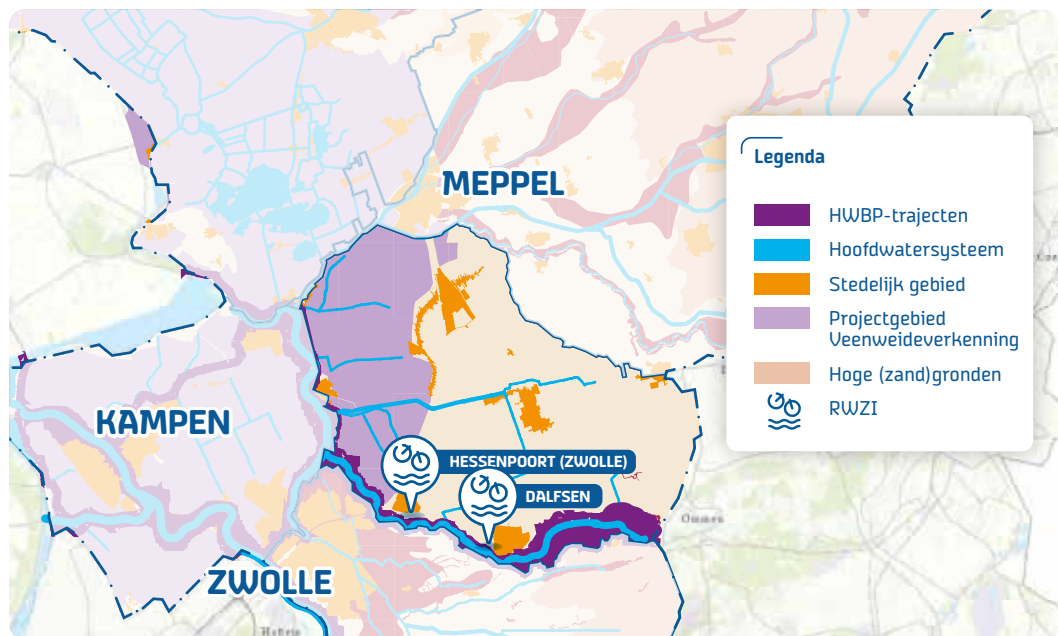
In dit deelgebied liggen diverse gebieden lager dan het omringende buitenwater. Deze gebieden worden door primaire en regionale keringen beschermd tegen overstromingen. Deze dijken en kaden liggen langs de uiterwaarden van de Vecht en het Zwarte Water en langs het Meppelerdiep en de Hoogeveense Vaart. Langs de Dedemsvaart liggen overige keringen die het achterliggende gebied vrijwaren van wateroverlast.

Uitdagingen en opgaven

De aandachtsgebieden en opgaven voor dit gebied zijn weergegeven in figuur 18. In deel 2 staan alle opgaven en maatregelen voor het deelgebied weergegeven. Naast alle andere belangrijke thema's gaat voor dit deelgebied vooral aandacht uit naar de thema's voldoende water, vanwege de voortdurende maaiveldddaling, en veiligheid.

Maaiveldddaling, zoetwatervoorraad en reductie CO₂ emissie

In het westelijke deel van dit deelgebied (Staphorsterveld e.o., Streukel) daalt het maaiveld als gevolg van oxidatie en klink van het aanwezige veenpakket. Naast deelgebied Stroink en IJsseldelta maakt ook dit gebied deel uit van de Veenweidegebieden. Aanvullend hierop starten we een onderzoek naar mogelijke maatregelen voor de droogtegevoelige gebieden. Dit zijn gebieden zonder aanvoermogelijkheden, ten oosten van Staphorst en de hogere flanken van het Vechtdal. De wateraanvoer bij Vechterweerd maakt integraal onderdeel uit van dit onderzoek. Vanuit doelmatigheidsoverwegingen vindt planvorming rond het bovenstaande integraal plaats, samen met de HRW-opgaven Dedemsvaart - Vecht en de nog op te starten gebiedsprocessen rond de NBW-opgaven.

Figuur 18: Aandachtsgebieden met opgaven voor gebied Benoorden de Vecht

Grote renovaties gemalen en stuwen

Om de betrouwbaarheid en kwaliteit van ons waterbeheer ook voor de toekomst te borgen, zijn in de komende planperiode renovaties gepland van enkele (grote) gemalen en stuwen. Dit betreft Gemaal Streukelerzijl, Galgenrak en Fissele en enkele grote stuwen in de Vecht

Veiligheid, een blijvend aandachtsveld

In het verlengde van de visie Masterplan Ruimte voor de Vecht loopt momenteel het project Veilige Vecht. Dit is een HWBP-project tussen Dalfsen en Zwolle en beslaat zowel de noordelijke als de zuidelijke Vechtdijk. Voor dit 32 km lange dijktraject onderzoeken wij of naast traditionele dijkversterkingsmaatregelen ook andere maatregelen kunnen bijdragen aan de waterveiligheid tussen Dalfsen en Zwolle. In dit HWBP-project werken wij samen met andere waterschappen, Rijkswaterstaat, de provincie Overijssel gemeentes, inwoners, bedrijven, belangenorganisaties en verenigingen.

Hoogwater Vechterweerd

Visievorming Vecht

Via diverse trajecten werken we aan visievorming voor de Vecht, bijvoorbeeld met het 'Masterplan Ruimte voor de Vecht'. We werken toe naar een duidelijke visie op de Vecht welke het mogelijk maakt de juiste prioriteiten te stellen, zodat belangrijke thema's als het beheer, vaarwegbeheer, ecologie, klimaat en recreatie worden geagendeerd in de verschillende gebiedsagenda's. Daarmee geven we richting aan de diverse regionale ontwikkelingen.

In samenwerking met het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel en met de inbreng van onze partners werken we aan een richtinggevend document, waarin we een beeld schetsen van deze voor WDO Delta belangrijke thema's en waarin we aangeven bij welke ontwikkelingen onze prioriteiten liggen. Dit levert uiteindelijk input voor bijvoorbeeld Integraal Rivier Management, de Nationale Omgevingsvisie en een mogelijk vervolg op het grensoverschrijdende Interreg project 'Living Vecht'.

Naast visievorming werken we via een integrale benadering aan het verbeteren van de waterveiligheid van de Vecht. Het project Veilige Vecht heeft als doelstelling om de vechtdijken tussen Dalfsen en Zwolle veilig te maken voor 2030, waarbij we meekoppelkansen optimaal benutten. We verkennen bijvoorbeeld of het mogelijk is de huidige zanddijk, die rijk is aan biodiversiteit en een beeldbepalend element is in het landschap, te behouden. Daarom onderzoeken we of de huidige zanddijk voldoet en de veiligheid in het achterliggende gebied gewaarborgd blijft (biodiversiteit meekoppelen met veiligheid). Daarnaast is het nadrukkelijk een doelstelling van het project om systeemmaatregelen in met name het hele Nederlandse deel van het watersysteem in te zetten voor een veilige en klimaatrobuuste Vecht. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met het Waterschap Vechtstromen. Ook in contacten met de Duitse waterbeheerders is er aandacht voor een bijdrage vanuit ons buurland aan een veilige Vecht.

6.

Onze werkwijze in de planperiode

Het realiseren van de doelen en maatregelen die in dit waterbeheerprogramma zijn opgenomen vraagt het nodige van onze organisatie, de samenwerking met onze partners en de inrichting van onze processen. In de hoofdstukken 4 en 5 hebben we onze strategische doelen voor voldoende water, schoon water, veiligheid en maatschappij & organisatie uitgewerkt in operationele doelen en maatregelen. Aanvullend hierop beschrijven we in dit hoofdstuk een aantal aspecten dat hierbij van belang is.

6.1 Van visie naar maatregelen

Doelsturing

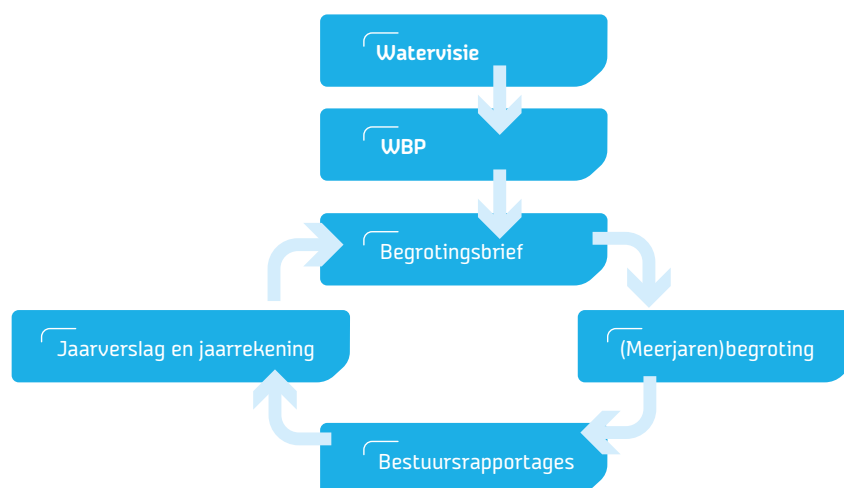
We staan voor grote uitdagingen zoals klimaatverandering, circulair werken, verduurzaming en veranderingen in de samenleving. De ambities die hieruit voortkomen zien we terug in onze Watervisie 'Meer dan water' die in 2020 is vastgesteld voor de periode 2020 tot 2030. Deze visie is, evenals de Regionale Waterprogramma's van de provincies Drenthe en Overijssel, doorvertaald naar dit WBP 2022-2027. De doelen en maatregelen vormen de basis voor onze (meerjaren)begrotingen waarin de benodigde budgetten beschikbaar worden gesteld en de hoogte van de belastingtarieven worden vastgesteld. Zie voor het financieel kader hoofdstuk 7.

Het waterbeheerprogramma wordt uitgewerkt in vier programma's voor Watersysteem, Waterketen, Waterveiligheid en Maatschappij & Organisatie. Ook zijn opgaven opgenomen in onder andere het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), Water op Maat (WOM), Waterschapszorg en Duurzaam Doen.

Naast programmeren is het belangrijk zicht te krijgen op onze resultaten. Daarom beoordelen we voortdurend of de voortgang van het Waterbeheerprogramma volgens plan verloopt. Waar nodig passen we maatregelen aan of nemen we aanvullende maatregelen. Ook kan het wenselijk of noodzakelijk zijn om onze doelen bij te stellen. Het spreekt voor zich dat we onze partners consulteren als zeer ingrijpende wijzigingen nodig zijn.

Met deze werkwijze spelen we flexibel in op maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen en kunnen we jaarlijks bijsturen.

In het voor- en najaar maken we een bestuursrapportage waarin wij tussentijds rapporteren over de voortgang van de maatregelen en de geleverde prestaties en het verloop van de financiën. Na afloop van het jaar stellen wij een jaarverslag met een jaarrekening op waarin wij laten zien in hoeverre de doelen en prestaties zijn gerealiseerd met de hiervoor beschikbaar gestelde middelen.

Figuur 19: Doelsturing

Rapporteren aan provincie

Over de voortgang van de uitvoering van het WBP rapporteren wij jaarlijks aan de provincies Drenthe en Overijssel, waarbij de provincie Drenthe optreedt als toezichthouder van ons interprovinciaal waterschap.

Bestuurlijke afwegingen

Als waterschap vervullen wij een belangrijke maatschappelijke rol: voldoende water, droge voeten en schoon water. Wij doen dit voor onze inwoners, agrariërs, bedrijven en beheerinstanties. Zij betalen ons voor het waterschapbeheer door middel van belastingen. Wij willen én moeten dus ieder jaar zorgen voor een juiste besteding van de belastinggelden, waarbij wij continu een afweging maken tussen kosten, prestaties en risico's. Bij het maken van een keuze en het stellen van prioriteiten hanteren wij het volgende afwegingskader.

Dit kader heeft een aflopende prioriteit:

- ↳ gewijzigd doelbereik heeft gevolgen voor wettelijke afspraken (zeer grote impact);
- ↳ gewijzigd doelbereik heeft gevolgen voor bestuurlijke afspraken (grote impact);
- ↳ gewijzigd doelbereik heeft gevolgen voor diverse partijen (substantiële impact);
- ↳ gewijzigd doelbereik leidt op termijn tot probleemsituaties (toenemende impact);
- ↳ gewijzigd doelbereik heeft gevolgen voor één of enkele partijen (beperkte impact);
- ↳ aanpassen van werkwijzen of geen doelbereik (geen impact op omgeving).

Actualiseren Waterbeheerprogramma.

Het is mogelijk dat niet voorziene maatregelen noodzakelijk en/of wenselijk zijn in de planperiode. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe ambities vanwege de verkiezingen in 2023 of nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen die inspanningen van ons als waterschappen vragen. Deze nieuwe maatregelen worden afgestemd met onze partners en expliciet voorgelegd aan het Algemeen Bestuur, die hierin een integrale (financiële) afweging maakt. Wanneer wij gedurende de looptijd van het WBP de doelen of overige beleidsuitgangspunten willen aanpassen, bijvoorbeeld vanwege een noodzakelijke ombuigingsopgave, dan houden wij rekening met de wettelijke inspraakperiode van zes weken. Tot slot kan er sprake zijn van wijzigingen van het bestaande beleid, bijvoorbeeld het jaar van uitvoering of de wijze van uitvoering. Hierbij is het niet nodig om inspraak te verlenen.

Als in de planperiode blijkt dat de uitvoering of invulling van het WBP niet (meer) binnen de vastgestelde (financiële) kaders past, neemt het algemeen bestuur een nieuw besluit. Mogelijke oplossingen zijn het bijstellen van doelen, het temporiseren van maatregelen, het herschikken van middelen, verhogen van de tarieven of een combinatie daarvan. Bij grote wijzigingen wordt het WBP geactualiseerd

6.2 De Omgevingswet

Het omgevingsrecht bevat regelgeving in het domein van de fysieke leefomgeving. De eerste wet is in 1810 vastgesteld, gevolgd door vele wetten en regels waardoor een versnipperd woud van wet- en regelgeving is ontstaan. Met de Omgevingswet ontstaat een overzichtelijk en samenhangend stelsel van omgevingsrecht dat bovendien toekomstbestendig is. Naast meer inzicht en snellere besluitvorming zijn belangrijke verbeteringen de focus op de leefomgeving en meer ruimte voor maatwerk.

Figuur 20: De nieuwe Omgevingswet: vier belangrijke verbeteringen (Bron: aandeslagmetdeomgevingswet.nl)

De Omgevingswet biedt, zoals te zien is in bovenstaande figuur, veel mogelijkheden voor een betere afstemming tussen de verschillende overheden. In de wet is de nieuwe structuur van visie- en planvorming vastgelegd. Het Rijk stelt een Nationale Omgevingsvisie op (NOVI), de provincies Provinciale Omgevingsvisies (POVI), de gemeenten Gemeentelijke Omgevingsvisies (GOVI) en sommige waterschappen stellen Watervisies op. In deze visies staat op hoofdlijnen een beschrijving van de gewenste ontwikkelingen in de omgeving. Om te zorgen dat de Nationale Omgevingsvisie en de omgevingsvisies van provincies, gemeenten en waterschappen op elkaar aansluiten, is voorzien in omgevingsagenda's. Voor ons waterschap zijn dat de Omgevingsagenda Noord-Nederland en de Omgevingsagenda Oost-Nederland.

Wettelijk is vastgelegd dat de waterschappen waterbeheerprogramma's opstellen. Het Nationale Waterprogramma en de Regionale Waterprogramma's van de provincies bieden hiervoor de kaders. In het Nationale Waterprogramma zijn de Deltabeslissingen opgenomen, in de Waterwet de veiligheidsnormen voor primaire keringen en in de Regionale Waterprogramma's en Omgevingsverordening van de provincies de kaders voor strategisch grondwaterbeheer, de functie drinkwater, de normering regionale keringen, de regionale normering wateroverlast, functietoekenning van de oppervlaktewateren, doelen voor overige wateren en de doelen, watertypen, status, begrenzing en argumenten voor fasering voor de KRW.

6.3 Samenwerking, participatie en communicatie

Bij het realiseren van onze doelen en het uitvoeren van de maatregelen zijn we in meer of mindere mate afhankelijk van andere overheden, organisaties en bewoners. We zijn ons bewust dat we deel uitmaken van een netwerk en dat samenwerking met overheden, bedrijven, bewoners en organisaties noodzakelijk is. We willen op een positieve manier in verbinding zijn met onze omgeving, een omgeving die de afgelopen jaren sterk is veranderd. De tijd dat Nederlanders de voorstellen van de overheid zonder tegenspraak accepteerden, is voorbij. Ze zijn zeer betrokken, mondiger en beter geïnformeerd en georganiseerd. Samenwerken en participatie is essentieel. Dit verbindt stakeholders met het waterschap en met elkaar, en daarmee verbinden we het waterschap sterker met de samenleving. Onze implementatie van de Omgevingswet draagt hieraan bij.

We willen als waterschap midden in de samenleving staan. De verhouding tussen overheid en samenleving is ingrijpend veranderd; minder top-down, vaker als gelijken of als samenwerkingspartner. Soms is er sprake van overheidsparticipatie, bijvoorbeeld bij initiatieven van derden. Dit verplicht ons op een goede manier in verbinding te staan met onze partners en stakeholders. Dat draagt bij aan betere waterschapsprojecten, die ook doelen van derden dienen en vice versa. Participatie maakt mensen mede-eigenaar van opgaven en vergroot het draagvlak. Ons participatiebeleid zorgt voor transparantie, inzicht en realistische verwachtingen waardoor onze stakeholders en partners weten waar ze aan toe zijn. Als kennisautoriteit op het gebied van water zijn wij een waardevolle partner voor anderen. We kennen onze partners en weten wat hun uitdagingen zijn. We maken gebruik van de inzichten van onze partners en stellen onze kennis beschikbaar. Onze rol in de samenwerking kan variëren. Soms zijn we gebiedsregisseur, dan weer deelnemer of initiatiefnemer.

We sluiten aan bij de grote landelijke programma's zoals het Interbestuurlijk Programma, met een gezamenlijke agenda ter versterking van onze bestuurskracht in Nederland. Ook willen we de samenwerking met de markt versterken en het publieke opdrachtgeverschap van de waterschappen professionaliseren zoals dat is ontwikkeld in de visie 'De waterschapsmarkt van de toekomst'.

Onze actuele communicatiestrategie heeft de veelzeggende titel 'Luisteren verbindt'. Inwoners, agrariërs, bedrijven en beheerinstanties verlangen een luisterende en communicatieve organisatie. Een organisatie die voortdurend werkt aan haar legitimatie, stelselmatig bouwt aan de verbinding met de omgeving en voortdurend verbonden is met wat er echt leeft. Belangrijk zijn relevantie, snelheid en zichtbaarheid. In een omgevingsgerichte organisatie wordt communicatie steeds meer een primair proces van iedereen en verandert zenden en informeren naar in betrokkenheid creëren. Luisteren naar de omgeving, samen met hen plannen maken en in de volgende fase ook samen de uitvoering realiseren. Dat zijn de ambities van ons waterschap. Dit vraagt van zowel bestuur als medewerkers dat zij deskundig zijn, het gebied kennen, weten wat er speelt, luisteren, handelen en contact onderhouden. Daarom willen we de communicatiekracht van onze organisatie verder verbeteren, ook ten behoeve van de primaire processen. We kunnen onze communicatiekracht ook versterken door sneller in te spelen op actuele ontwikkelingen. Dat doen we door het

professionaliseren van organisatie brede participatie en door strategisch netwerken waarbinnen we ons niet alleen richten op de vaste groep partners waarmee wij het meeste samenwerken.

6.4 Het goed managen van onze assets

Wij realiseren onze doelen met assets zoals gemalen, stuwen, zuiveringsinstallaties en heel veel kilometers watergang. Het spreekt voor zich dat deze assets goed worden beheerd en onderhouden. We willen echter verder gaan en de inzet van onze assets optimaliseren zodat ze hun waarde voor ons waterschap en voor de samenleving vergroten. Dat doen wij door het management van onze assets verder te ontwikkelen volgens de internationale norm voor Assetmanagement (NEN-ISO-55000).

Met deze standaard vertalen we onze organisatiedoelstellingen naar beslissingen over onze assets, plannen en activiteiten waarbij we een goede balans nastreven tussen prestaties, kosten en risico's. We kijken daarbij verder vooruit in de tijd zodat onze assets ook in de toekomst kostenefficiënt en toekomstbestendig zijn.

We stellen in de planperiode een Strategisch Asset Management Plan (SAMP) op [Q1.1 en Q1.2] dat de basis is voor onze processen en producten. Dit masterplan werken we uit in Asset Management Plannen en Lange Termijn Investeringsprogramma's. Tegelijkertijd brengen we de basis verder op orde: inventarisatie van onze assets, uitvoeren van risicoanalyses en opstellen van onderhoudsprogramma's.

Assetmanagement voorziet in de wijze waarop wij onze assets gebruiken om onze doelen te realiseren. We maken onze keuzes over deze assets niet alleen op basis van 'prestaties, kosten en risico's', maar baseren deze ook op de bedrijfswaarden van ons waterschap. We hebben vijf bedrijfswaarden bepaald op basis van onze Watervisie 'Meer dan water', het coalitieakkoord 'Samen duurzaam verder', het Waterbeheerplan 2016-2021 en onze communicatiestrategie.

Figuur 21: Bedrijfswaarden asset management WDDelta

Bedrijfswaarden zijn, zoals aangegeven in bovenstaand figuur, de 'knoppen' waar we aan kunnen draaien bij het maken van keuzes over onze assets. Een voorbeeld: als we maatregelen nemen voor onze keringen om de veiligheid in ons gebied te verbeteren, kijken we ook naar aspecten als duurzaamheid, kwaliteit van het landschap en biodiversiteit. De bedrijfswaarden worden in het SAMP uitgewerkt in bedrijfswaardenmatrices die de basis vormen voor onze besluitvormingsprocessen zodat deze professioneel verlopen, reproduceerbaar zijn en geborgd worden.

Onze vijf bedrijfswaarden binnen het asset management

1. Verbinding met de samenleving

Wij werken binnen een maatschappelijke context met gedeelde verantwoordelijkheden en voeren onze taken uit samen met onze partners. We ontwikkelen nieuwe samenwerkingsvormen, die aansluiten bij de veranderingen in onze omgeving. We willen daarbij synergie bereiken door opgaven te combineren, tijd en middelen effectief in te zetten en waar mogelijk kosten te besparen. We sluiten bij de inrichting en het beheer van onze assets aan bij het gedachtengoed van de Omgevingswet en kiezen voor een omgevingsgerichte benadering, gericht op samenwerking vanuit een open stimulerende houding. Het spreekt voor zich dat het realiseren van onze gezamenlijke doelen daarbij voorop staat.

2. Duurzame toekomst

Wij zoeken naar duurzame oplossingen op diverse terreinen. We hebben afspraken gemaakt over verduurzaming. Als overheidsorganisatie willen we invulling geven aan de drie P's (People Planet Prosperity), onze verantwoordelijkheid nemen en het goede voorbeeld geven. Majeure thema's als energiebesparing, circulariteit, klimaatadaptatie, reductie op broeikasgassen en biodiversiteit bevatten mogelijkheden voor verduurzamen. Omdat duurzaamheid vervlochten is in de vele taakvelden, en we daar als organisatie nog voor een flinke opgave staan gesteld, nemen wij duurzaamheid in het assetmanagement mee als één van de bedrijfswaarden.

3. Kwaliteit leefomgeving

De kwaliteit van onze leefomgeving is afhankelijk van een goed functionerend watersysteem. Het is daarmee heel duidelijk een maatschappelijke waarde. Wij nemen onze verantwoordelijkheid en maken bewuste afwegingen tussen functiebediening en de kwaliteit van onze leefomgeving. We hebben daarom in dit WBP doelen geformuleerd voor biodiversiteit, landschappelijke kwaliteit, waterschapserfgoed en genieten van water.

4. Maatschappelijk verantwoorde kosten

Onze werkzaamheden moeten betaalbaar zijn en blijven. Waterschappen halen een belangrijk deel van de inkomsten namelijk op bij de inwoners en bedrijven binnen het gebied. Wij zoeken daarom actief naar mogelijkheden om waarde toe te voegen en kosten te besparen. Dat doen we door te innoveren, kansen te benutten en slim samen te werken. Het spreekt voor zich dat wij verantwoord omgaan met onze financiële middelen en streven naar beperkte tariefstijging. 'Maatschappelijk verantwoorde kosten' hebben wij geformuleerd als één van de bedrijfswaarden die we in ons werk meewegen, bijvoorbeeld bij de professionalisering van het assetmanagement.

5. Doelmatig

Doelmatig werken betekent dat onze maatregelen en uitgaven optimaal bijdragen aan realisatie van onze doelen: de juiste dingen op de juiste manier doen. Dit maakt het een bedrijfswaarde die in alle aspecten binnen ons werk een rol speelt. We zijn een lerende organisatie en zoeken voortdurend naar mogelijkheden om ons werk nog doelmatiger uit te voeren. Niet alleen waar het gaat om onze strategische doelen voor voldoende water, schoon water en veiligheid. Maar ook voor de maatschappelijke doelen als gebruik van informatietechnologie, interne bedrijfsprocessen en personeelsbeleid.

Hoe werken wij met onze bedrijfswaarden?

Transportleidingen

Met onze transportleidingen transporteren we afvalwater naar onze zuiveringen. Een eventuele breuk in zo'n leiding kan een groot risico vormen voor de leefomgeving. Dit risico verkleinen we door transportleidingen na enige tijd te vervangen door nieuwe. Voorheen deden we dat op basis van een zogenaamde "technische levensduur". Voor PVC leidingen betekende dat: vervangen na elke 50 jaar, ongeacht de technische staat. Tegenwoordig vervangen we de leidingen op basis van inspecties en risico-inventarisaties. Hiermee besparen we op kosten en materiaal zonder dat er onacceptabele risico's ontstaan. Zodoende komen door inzicht en maatwerk de prestaties, risico's en kosten voor transportleidingen beter in balans. Relatie met onze bedrijfswaarden maatschappelijk verantwoorde kosten, leefomgeving, doelmatigheid en duurzame toekomst.

Gemaal

Met gemalen kunnen we in natte omstandigheden water afvoeren en in droge omstandigheden water aanvoeren. Gemalen kunnen echter ook een blokkade zijn in het watersysteem waardoor bijvoorbeeld vissen niet kunnen doorzwemmen. Daarnaast zijn gemalen veelal een beeldbepalend element in de omgeving. We kunnen genieten van mooie gemalen zoals gemaal Stroink of stoomgemaal Mastenbroek. Bij de bouw of renovatie van onze gemalen houden we hier rekening mee. Bij de vervanging van het gemaal Bentpolder, gebouwd op een zichtlocatie bij Vollenhove, hebben we bijvoorbeeld veel aandacht besteed aan de vormgeving en voorlichting over ons waterbeheer. Relatie met de bedrijfswaarden kwaliteit van de leefomgeving, verbinding met de samenleving en maatschappelijke verantwoorde kosten.

6.5 Monitoren en evalueren

De doelenbomen die we gebruiken in dit waterbeheerprogramma zijn samengesteld uit doelen, normen of streefwaarden en maatregelen. Om te bepalen of deze gehaald worden monitoren we en evalueren we. In het monitoring- en evaluatieplan is vastgelegd hoe wij monitoren, hoe wij evalueren en hoe wij rapporteren over de effecten van onze maatregelen. Dit plan is tevens de basis voor onze bestuurlijke rapportages aan de provincies Drenthe en Overijssel en de rapportages over de uitvoering van bijvoorbeeld KRW en het HWBP.

Het monitoring- en evaluatieplan beschrijft per operationeel doel zoveel mogelijk de norm of streefwaarde, de referentiesituatie en een werkbeschrijving die aangeeft hoe we de huidige situatie bepalen.

Normen en streefwaarden

Wat betreft het meten van de voortgang zijn er drie mogelijkheden die ieder om een eigen werkwijze vragen:

1. Wettelijke normen: deze normen zijn over het algemeen goed meetbaar en kunnen ook gebruikt worden als indicator. Een groot deel meten we structureel, bijvoorbeeld de waterkwaliteit.
2. Norm of streefwaarde die wij hebben bepaald: de meetbaarheid wisselt per doel. Met behulp van indicatoren bepalen wij hoever wij staan bij het behalen van de norm.

3. Er is geen vastgestelde norm of streefwaarde, als dit het geval is, zijn er drie mogelijkheden:
 - A we stellen in de planperiode een norm of streefwaarde vast, zodat we deze kunnen meten;
 - B we bepalen de norm of streefwaarde op een later moment en gaan later meten;
 - C we stellen geen norm of streefwaarde vast en meten deze dus ook niet.Voor B en C nemen we een voorlopige kwalitatieve beschrijving op. We bepalen later of we een monitoring- en evaluatieplan maken waarin herleidbaar is welke keuzes zijn gemaakt.

Referentiesituatie

Om voortgang te meten is het noodzakelijk deze te vergelijken met een nul situatie of referentiesituatie. Deze vergelijking geeft het effectbereik voor de planperiode aan. Het referentiejaar is 2020, maar als wij niet jaarlijks meten gebruiken we het laatst beschikbare jaar of moment als referentie. Soms is de referentiesituatie niet bekend, dan gaan we deze alsnog definiëren in de planperiode.

Werkbeschrijving bepalen huidige situatie

In de werkbeschrijving leggen we vast wie tijdens de looptijd van het WBP de huidige situatie bepaalt en hoe deze wordt vastgesteld. We kijken naar de mate waarin onze maatregelen effect hebben door de huidige gemeten situatie te vergelijken met de referentiesituatie. Per operationeel doel wordt bepaald hoe we deze vergelijking maken. Vervolgens beoordelen we of bijsturing nodig is.

Effectrapportage

De effectrapportage beantwoordt de vraag of de geplande doelen gerealiseerd zijn of nog gerealiseerd worden. Afhankelijk van het resultaat vindt bijsturing plaats, bijvoorbeeld door het aanpassen van maatregelen of een andere planning. Twee jaar na het ingaan van dit WBP, dus in 2024, wordt de eerste effectrapportage opgeleverd. Vervolgens actualiseren we deze rapportage iedere twee jaar. De laatste effectrapportage in de planperiode van dit WBP vormt de referentiesituatie voor de volgende planperiode 2028-2034.

6.6 Vergunningen en handhaving

Vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn belangrijke instrumenten om te zorgen dat de infrastructuur voldoet aan de wettelijke kaders, het water aan de kwaliteitsdoelendoelen en de keringen aan de wettelijke normen. Dit gaat in goede samenwerking met de initiatiefnemer die een vergunning aanvraagt of een melding doet. Wij zoeken naar een goede oplossing zodat handhavend optreden uiteindelijk niet nodig is. Bij de voorbereiding van vergunningen stemt het waterschap af met de andere overheden die vanuit hun rol bij het initiatief betrokken zijn. Bij het toezicht gaan we uit van vertrouwen, steken energie in goede voorlichting, en beogen voldoende naleving.

Ontwikkelingen in wetgeving

De bevoegdheid van het waterschap voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is geregeld in de Waterwet en in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De verwachting is dat met ingang van 1 januari 2022 beide wetten opgenomen worden in de Omgevingswet. Het credo van de nieuwe Omgevingswet is 'eenvoudig beter'. De wet wil de samenleving meer verantwoordelijkheid geven. Vertrouwen is het uitgangspunt. De wet begint met een algemene zorgplicht. Iedereen, dus ook burgers en bedrijven, neemt bij activiteiten voldoende zorg in acht voor de leefomgeving. Doel van

het waterschap bij de implementatie van deze wet is dat enerzijds het watersysteem in voldoende mate beschermd wordt en dat anderzijds ondernemers en initiatiefnemers niet te maken krijgen met onnodige beperkingen, vertragingen en administratieve handelingen. Via een digitaal stelsel kan de burger vanaf 1-1-2022 gemakkelijk bekijken of hij voor bepaalde activiteiten een vergunning nodig heeft, een melding doet of alleen zorgplicht heeft.

De waterschapsverordening

Ieder waterschap heeft een verordening met de regels voor de bescherming van waterstaatswerken (waterkeringen, oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden en kunstwerken zoals stuwen en gemalen) en voor het onttrekken van grondwater. In de verordening is vastgelegd voor welke activiteiten een vergunning noodzakelijk is. Voor specifieke, veel voorkomende activiteiten (bijvoorbeeld het leggen van kabels en leidingen langs een watergang) heeft het waterschap algemene regels. Daarin staat dat een vergunning niet nodig is als men zich aan bepaalde regels houdt. Meestal moeten de werkzaamheden dan wel bij het waterschap worden gemeld. Op deze wijze vermindert het waterschap de regeldruk, zonder dat dit ten koste gaat van de benodigde bescherming van het watersysteem.

De legger van het waterschap

Het waterschap heeft twee leggers voor oppervlaktewaterlichamen en drie voor waterkeringen. De leggers zijn digitaal te raadplegen voor iedereen en bestaan uit kaarten met bijbehorende gegevens. Daarin is vastgelegd waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen en wie onderhoudsplichtig is voor die waterstaatswerken. Ook zijn in de legger beschermingszones aangegeven. In deze zones langs watergangen en waterkeringen gelden op grond van Waterschapsverordening (voorheen de Keur) enkele beperkingen ter bescherming van de waterstaatswerken. Voor primaire en regionale waterkeringen gelden ook beperkingen in het profiel van vrije ruimte. Dit is de ruimte (ook boven de waterkering) die in de toekomst nodig kan zijn voor het uitvoeren van dijkverbeteringen. Met de komst van de Waterschapsverordening verhuizen de beschermingszones en het profiel van vrije ruimte van de legger naar deze verordening.

Lozingen die de waterkwaliteit beïnvloeden

Voor lozingen die de waterkwaliteit kunnen beïnvloeden, gelden steeds vaker algemene regels die landelijk worden vastgesteld. Als er aanleiding is voor strengere of aanvullende lozingseisen, kan het waterschap maatwerkvoorschriften afgeven. Het waterschap is bevoegd gezag voor de directe lozingen op het oppervlaktewater en voor lozingen rechtstreeks op een zuivering technisch werk. Voor lozingen die via de riolering in het oppervlaktewater terecht komen (de indirecte lozingen) is de gemeente of provincie bevoegd gezag. In omvang en aantal zijn dit de meeste lozingen. Bij de lozingen waarvoor een andere overheid bevoegd gezag is, heeft het waterschap in verband met de bescherming van de waterkwaliteit en de goede werking van de RWZI's een adviserende en toezichthoudende rol.

Nieuwe sectoren en activiteiten

De dynamiek in stedelijk gebied, ontwikkelingen in de landbouw en glastuinbouw, en technologische ontwikkelingen stellen het waterschap steeds voor nieuwe opgaven. Concrete voorbeelden zijn de lozing van zeer zorgwekkende stoffen, de opkomst van mestverwerkingsbedrijven, toepassing van biologische luchtwassers en lozingen vanuit

Koude-warmte opslag (KWO). Als de landelijke regels voor dit soort lozingen ontbreken of regionale aanvulling nodig hebben, kan het nodig zijn dat het waterschap een eigen aanpak opstelt, bijvoorbeeld in de vorm van een beleidsregel. Dit gebeurt in overleg met de betreffende sector.

Beoordeling RWZI's

Voor lozingen vanuit onze RWZI's op oppervlaktewateren die wij zelf beheren is het waterschap bevoegd gezag, als vergunningverlener en als toezichthouder. Voor de overige lozingen, bijvoorbeeld op de IJssel, is Rijkswaterstaat bevoegd gezag. Wij stemmen de lozingen van het gezuiverd afvalwater (effluent) af op de kwaliteit en kwantiteit van het ontvangende oppervlaktewater. Het waterschap beoordeelt periodiek de eigen vergunning, de kwaliteit van het effluentwater, en kan op basis daarvan zo nodig bijsturen.

6.7 Informatie

Open data

Beschikbaarheid van data is belangrijk voor een transparant functionerende overheid en voor het delen en (her)gebruiken van kennis. Daar heeft onze samenleving en onze economie profijt van. Daarom delen we onze kennis met onze partners, inwoners en bedrijven. We maken steeds meer data beschikbaar. De gegevens van ons, als overheidsorganisatie, zijn in principe openbaar, tenzij de wet voorschrijft dat bepaalde informatie niet geschikt is om openbaar te maken.

Vanuit zowel de Omgevingswet als de Wet open overheid (Woo) is bepaald dat overheden actiever informatie moeten delen. In deze wet is vastgelegd dat de volgende categorieën informatie openbaar moeten worden gemaakt:

- ↳ wet- en regelgeving;
- ↳ organisatiegegevens;
- ↳ vergaderstukken en verslagen;
- ↳ bestuursstukken;
- ↳ stukken adviescollege;
- ↳ convenanten;
- ↳ jaarplannen en jaarverslagen;
- ↳ Woo-verzoeken en de daarbij verstrekte informatie;
- ↳ onderzoeken;
- ↳ beschikkingen en klachten.

Een aantal van deze documenten is onderdeel van onze beleids- en beheercyclus, zoals bestuursvoorstellen, convenanten, jaarplannen, jaarverslagen en onderzoeken. Daarnaast maken we gedurende de planperiode meer data en kaartmateriaal openbaar.

Digitale dienstverlening

Digitale innovaties bieden mogelijkheden om de dienstverlening aan burgers en bedrijven op een hoger niveau te brengen en de interactie te verbeteren. Om het contact slimmer, toegankelijker en persoonlijker te maken, wordt nieuwe wet- en regelgeving opgesteld. Met daarin ook kaders voor betere digitale dienstverlening.

Tevredenheid bij burgers en bedrijven over onze dienstverlening heeft voor ons hoge prioriteit. Onze diensten worden zoveel mogelijk digitaal aangeboden en we introduceren zo snel mogelijk bewezen informatie- en communicatietechnologieën. Hiermee willen we bereiken dat onze digitale informatievoorziening voldoet aan de vraag en behoeften. We gebruiken innovatieve technologieën om onze dienstverlening op een hoger niveau te brengen. Denk daarbij aan bijvoorbeeld de digitale schouw en de inzet van de slimme kraan voor het maaionderhoud.

Informatieveiligheid

Een deel van onze assets, zoals gemalen, stuwen en zuiveringsinstallaties, wordt op afstand aangestuurd. Deze geautomatiseerde bedrijfsvoering beter bekend als procesautomatisering, is een essentieel onderdeel van de primaire bedrijfsvoering. Voor een continue bedrijfsvoering is het belangrijk dat de kantoorautomatisering en de procesautomatisering beschermd zijn tegen storingen en cybermisbruik. In de planperiode nemen we maatregelen om de informatieveiligheid af te stemmen op de landelijke afspraken.

7.

Wat kost het en hoe gaan we dat betalen?

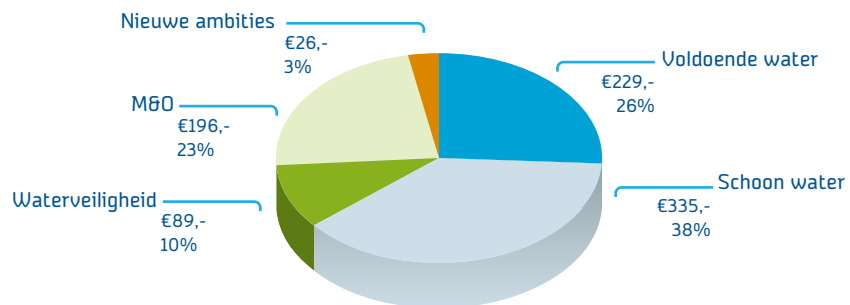
In dit WBP hebben wij doelen bepaald voor onze kerntaken en de maatschappelijke opgaven die de komende jaren leidend zijn in het handelen van ons waterschap. Goede en doelmatige uitvoering van onze taken kost geld. Hierbij streven wij naar een evenwichtige verdeling tussen investeringen en de exploitatie. Ook streven wij naar een evenwichtige verdeling van de lasten tussen de huidige en toekomstige generaties. Daarbij gaan wij uit van een jaarlijkse tariefstijging gelijk aan de inflatie plus 0,9% voor de uitvoering van nieuwe ambities, zoals opgenomen in de Watervisie. Om een tariefontwikkeling waar nodig te dempen, beschikken wij over twee egalisereserves voor de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. Over de invulling van de 0,9% en de inzet van de egalisereserves wordt elk jaar weer expliciet besloten. Tot slot beschikken wij over een algemene reserve. De algemene reserve dient als weerstandvermogen voor de mogelijke financiële gevolgen van onze risico's.

Om maatschappelijk aanvaardbare tarieven te realiseren, streven wij ernaar de organisatie en processen zo efficiënt mogelijk in te richten en uit te voeren. Door goed te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen zorgen wij bovendien voor een groter kostenbewustzijn. Hierbij streven wij ook naar zoveel mogelijk cofinanciering om de waterschapslasten zo laag mogelijk te houden.

7.1 Kosten waterbeheer in planperiode

In deze paragraaf geven wij aan wat de verwachte exploitatiekosten zijn van de maatregelen die wij in de planperiode willen uitvoeren. De exploitatielasten bestaan uit lasten voor personeel, goederen en diensten en de kapitaallasten van de investeringen. Als uitgangspunt hiervoor hebben wij de begroting 2021 en meerjarenramingen 2022-2024 gehanteerd, waarbij de jaarschijven 2025 t/m 2027 zijn geëxtrapoleerd met een index van 2% voor loon- en prijsstijging, conform de uitgangspunten in de meerjarenbegroting 2021-2024. Ook is financieel rekening gehouden met de vastgestelde programma's voor WOM en HWBP.

In figuur 22 en tabel 3 zijn de indicatieve exploitatielasten per thema weergegeven voor de planperiode 2022-2027. De doelen en maatregelen in de doelenboom vallen binnen deze thema's. De verwachte exploitatielasten in de planperiode 2022-2027 komen uit op een totaal van 875 miljoen euro.

Figuur 22: Totale exploitatielasten 2022-2027 per thema (x 1 mln. euro)

Programma	2022	2023	2024	2025	2026	2027	totaal
Voldoende water	34	36	37	38	41	43	229
Schoon water	52	53	54	57	58	61	335
Waterveiligheid	14	14	14	14	16	17	89
M&O	32	32	32	33	33	34	196
Nieuwe ambities (0,9%)	1	2	4	5	6	8	26
Totaal	133	137	141	147	154	163	875

Tabel 3: exploitatielasten per jaarschijf per thema (x 1 mln. euro)

In tabel 4 zijn de indicatieve exploitatielasten per programma weergegeven voor de planperiode 2022-2027. Zoals dat ook in onze jaarbegroting wordt gepresenteerd.

Programma	2022	2023	2024	2025	2026	2027	totaal
Watersysteem	49	51	52	55	58	62	327
Waterketen	37	38	39	40	41	42	237
Waterveiligheid	14	14	14	14	16	17	89
M&O	32	32	32	33	33	34	196
Nieuwe ambities (0,9%)	1	2	4	5	6	8	26
Totaal	133	137	141	147	154	163	875

Tabel 4: exploitatielasten per jaarschijf per programma (x 1 mln. euro)

Het is goed te realiseren dat de kosten indicatief zijn en dat we nog geen zicht hebben op alle financiële consequenties van beleid en plannen die tijdens de planperiode worden opgesteld. Deze zijn dus niet verwerkt in de ramingen van de vier thema's. Hiervoor hebben we de post 'nieuwe ambities' opgenomen welke is vastgesteld naar aanleiding van onze watervisie.

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Wij hebben de komende jaren een forse opgave binnen het HWBP. Dit kost de komende jaren honderden miljoenen euro's. De versterking van de primaire keringen in ons beheer, worden voornamelijk bekostigd op basis van cofinanciering. Hiervoor is door het Deltafonds de Dijkrekening ingericht, de waterschappen dragen gezamenlijk 40% bij en het Rijk 50%. De resterende 10% betalen de individuele waterschappen zelf, dat is het projectgebonden aandeel van het waterschap. Deze eigen bijdrage is ingesteld als een doelmatigheidsprikkel. Waterschappen ontvangen dus vanuit de Dijkrekening 90% van de geraamde projectkosten.

Het investeringsvolume van het hoogwaterbeschermingsprogramma bedraagt circa 1 miljard euro voor de periode tot 2050. Hiervan komt circa 100 miljoen euro (10%) voor rekening van ons waterschap. Onze exploitatiebegroting wordt slechts belast met de kosten van deze eigen bijdrage, een groot deel van deze kosten wordt aan het einde van de planperiode of daarna verwerkt in onze exploitatiebegroting.

7.2 Bekostiging waterschapstaken

Anders dan gemeenten en provincies ontvangen waterschappen geen bijdrage van het Rijk voor de bekostiging van de taken. Waterschappen bekostigen de taken door het heffen van belastingen, de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing.

Watersysteemheffing

De kosten van de waterkeringszorg, het waterkwantiteitsbeheer en het waterkwaliteitsbeheer met uitzondering van het zuiveringsbeheer worden gefinancierd uit één watersysteemheffing, die wordt betaald door inwoners en de eigenaren van gebouwde en ongebouwde onroerende zaken. De inwonersdichtheid en de economische waardeverhoudingen zijn de centrale uitgangspunten voor de financiering van het waterbeheersysteem.

Zuiveringsheffing

De zuiveringsheffing is toegespitst op de kosten van de zuivering, het transport van afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib. Deze heffing wordt ook betaald door inwoners en gebruikers van bedrijfsruimten. De directe lozingen op het oppervlaktewater worden in de verontreinigingsheffing betrokken. De opbrengsten daarvan gaan naar watersysteembeheer.

Bijlagen

Bijlage 1. Kaarten	91
1.1 Werkgebied WDODelta	91
1.2 Hoogtekaart	92
1.3 Hoofdwatersysteem	93
1.4 Gebiedskenmerken	94
1.5 Oppervlaktewaterlichamen	95
1.6 Functiekaart	96
1.7 Verplichte peilbesluiten	97
1.8 Normering wateroverlast	98
1.9 Droogtegevoelige gebieden	99
1.10 Veenweidegebieden	100
1.11 Wateraanvoergebieden	101
1.12 Grondwatertrappenkaart	102
1.13 Waardevolle kleine wateren	103
1.14 Gebiedsindeling WBP	104
1.15 Afvalwaterketen	105
1.16 Overstromingsrisico's	106
1.17 Keringen	107
1.18 Hoogwaterbeschermingsprogramma	108
1.19 Internationale samenwerking	109

Bijlage 2. Begrippen en afkortingen	110
--	------------

Bijlage 3. Doelenboom	
------------------------------	--

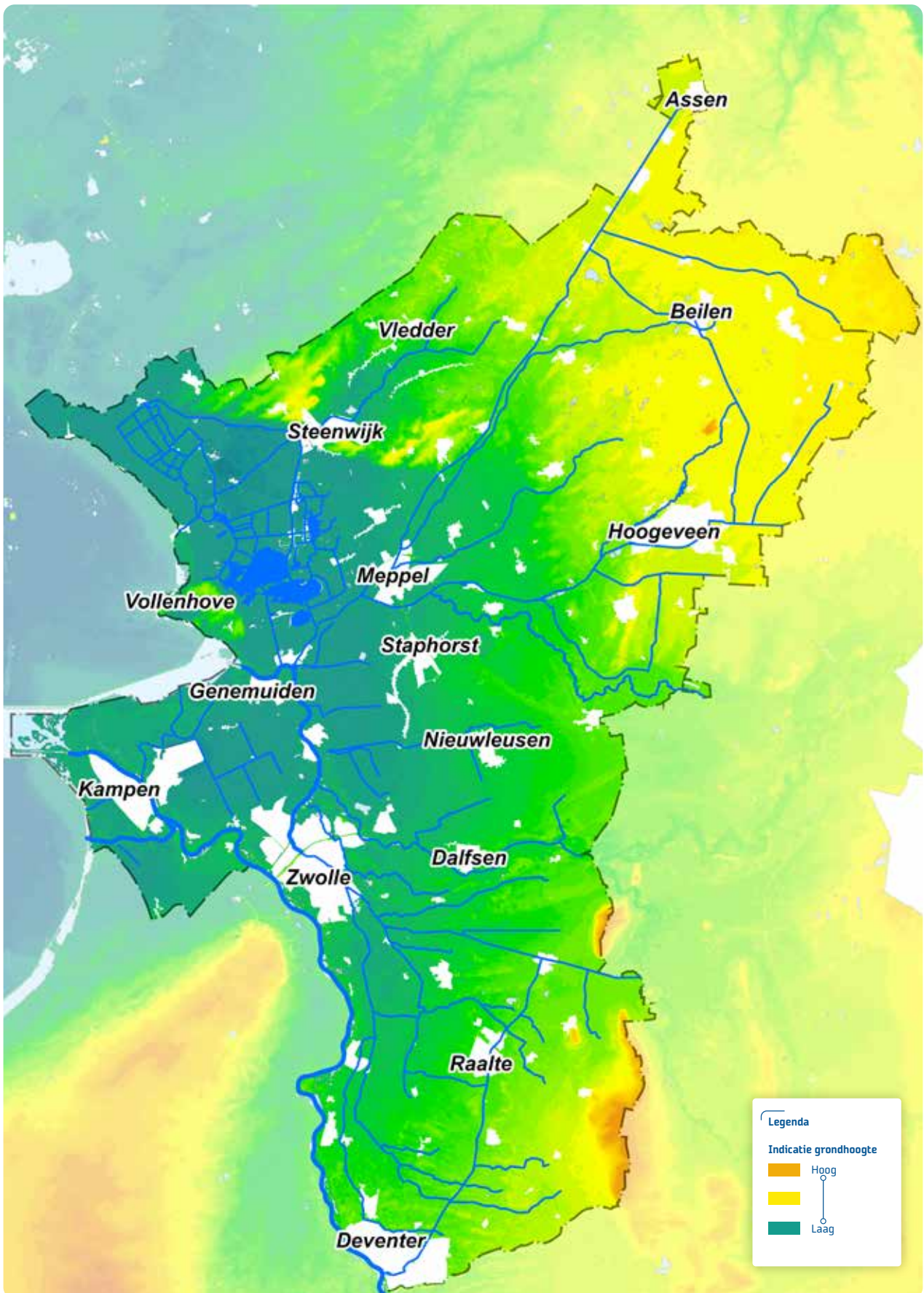
Kaarten

1.1 Werkgebied WDO Delta

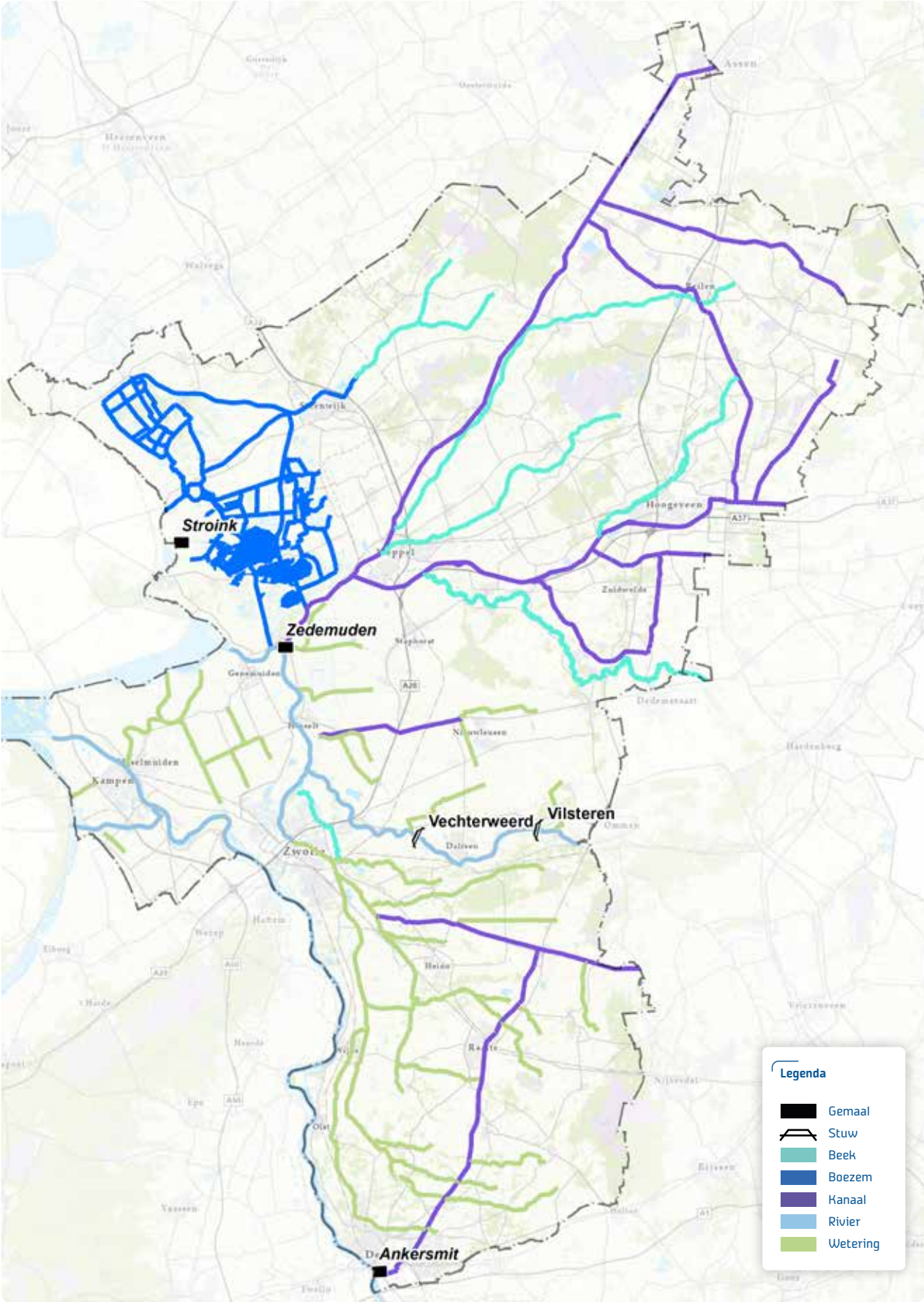
Kaarten

1.2 Hoogtekaart

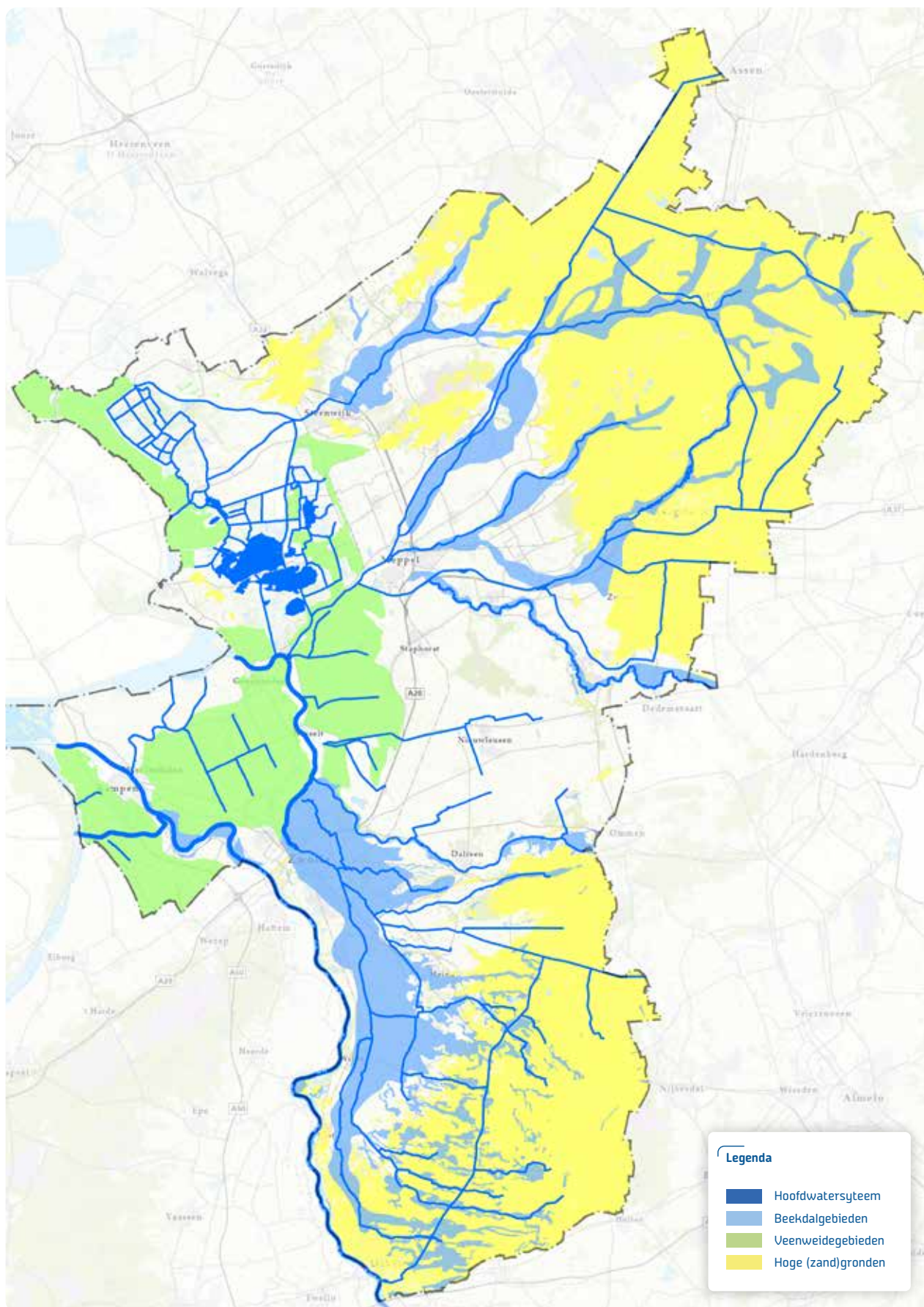
Kaarten

1.3 Hoofdwatersysteem

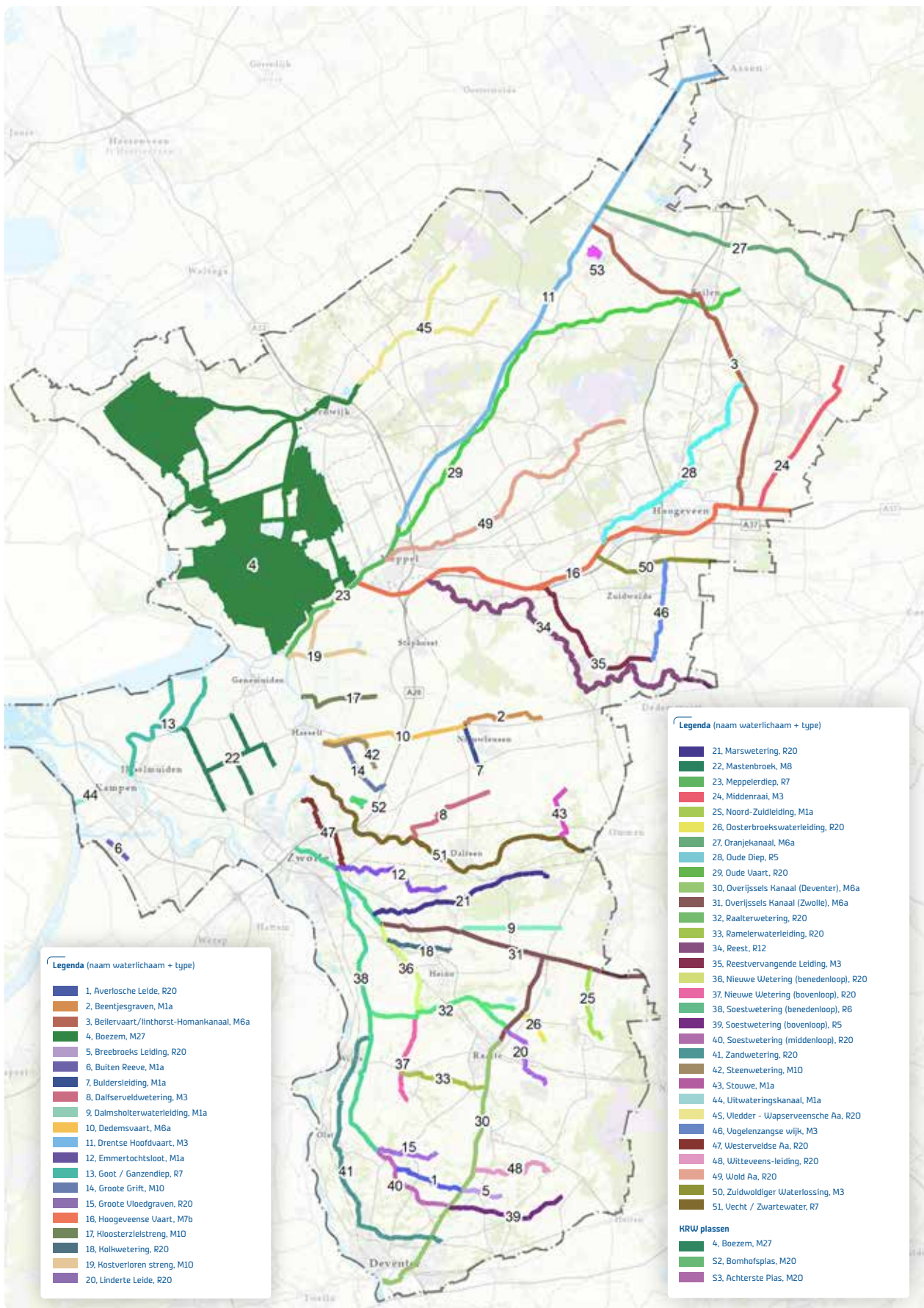
Kaarten

1.4 Gebiedskenmerken

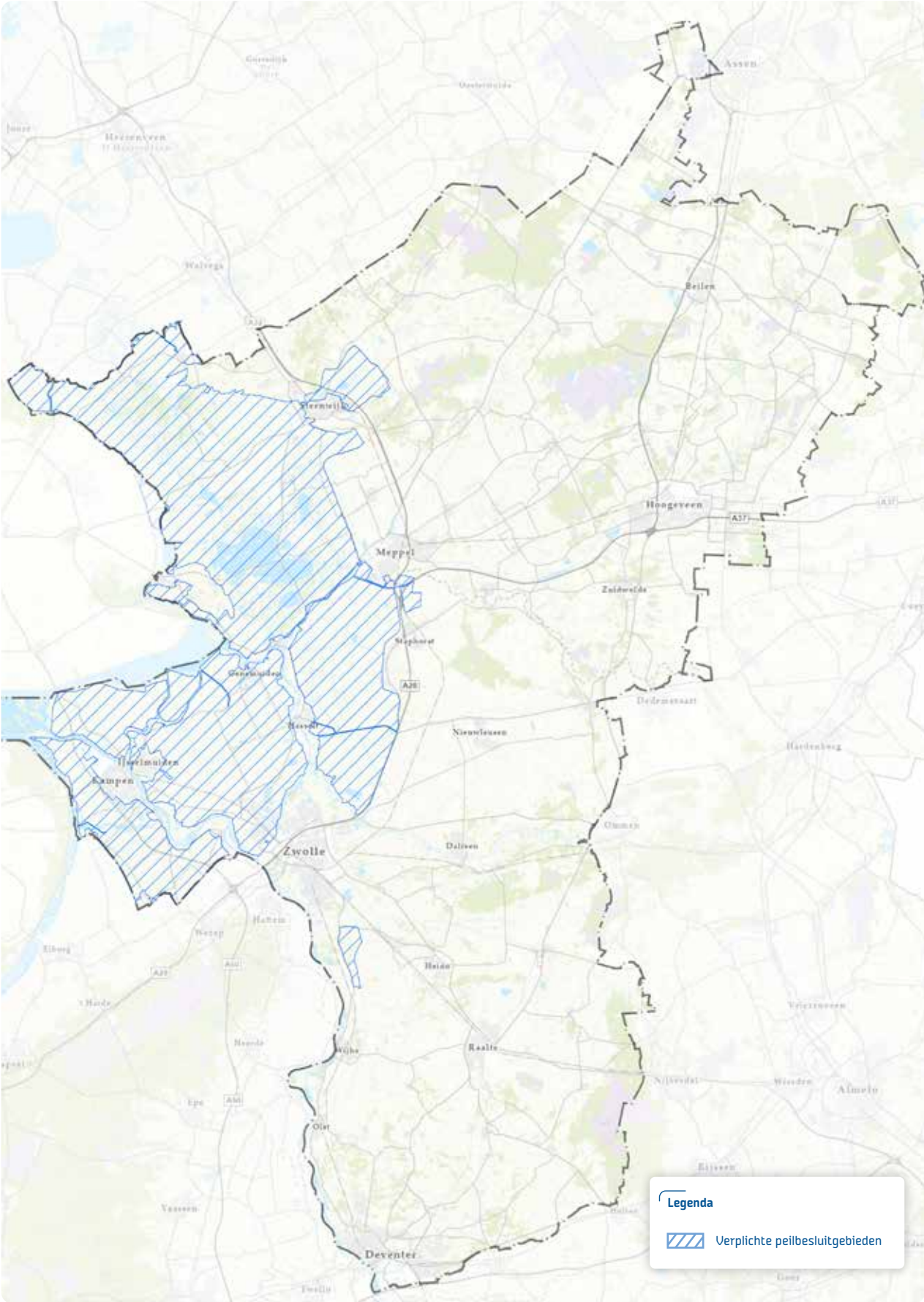
Kaarten

1.5 Oppervlaktewaterlichamen

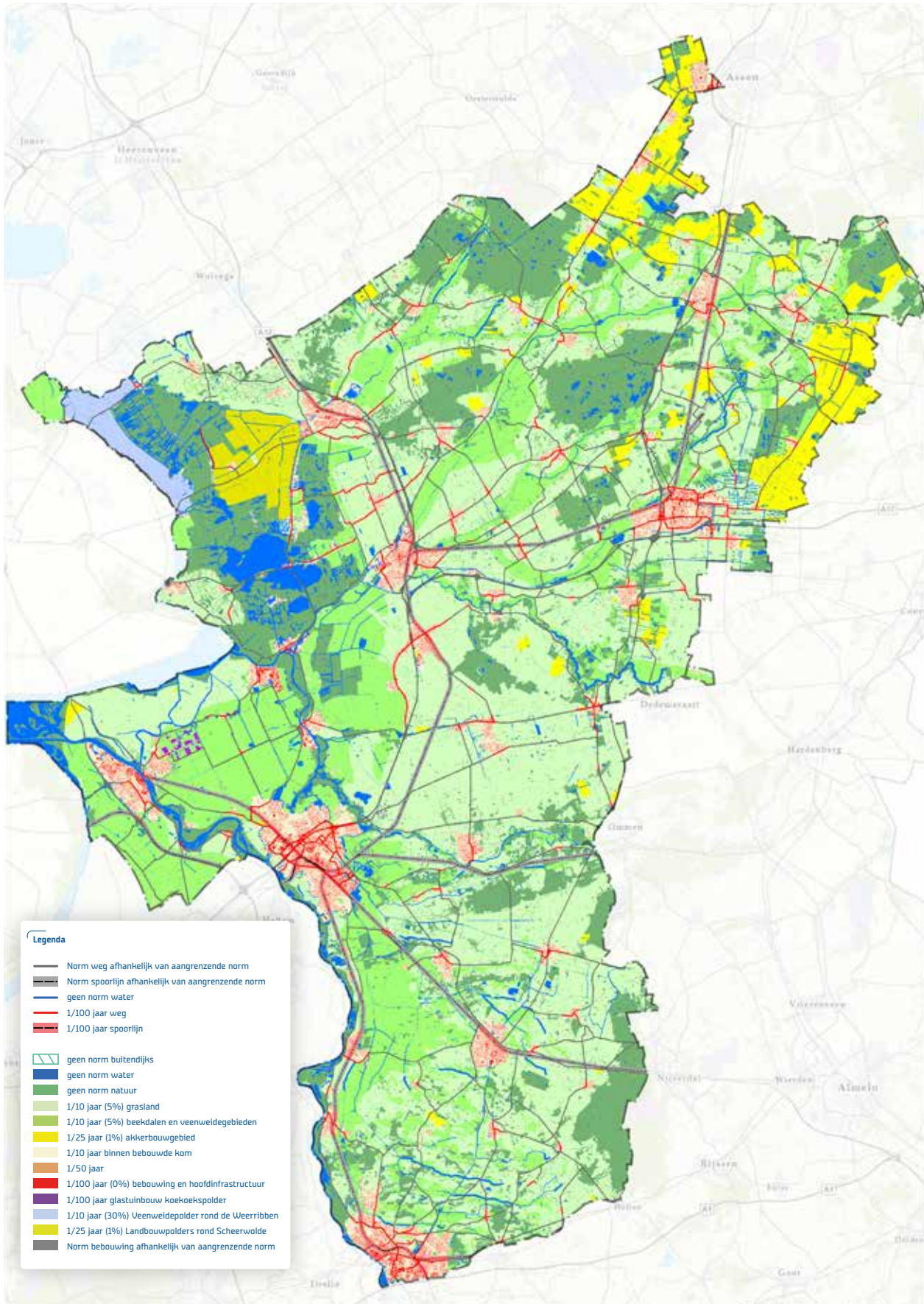
Kaarten

1.7 Verplichte peilbesluiten

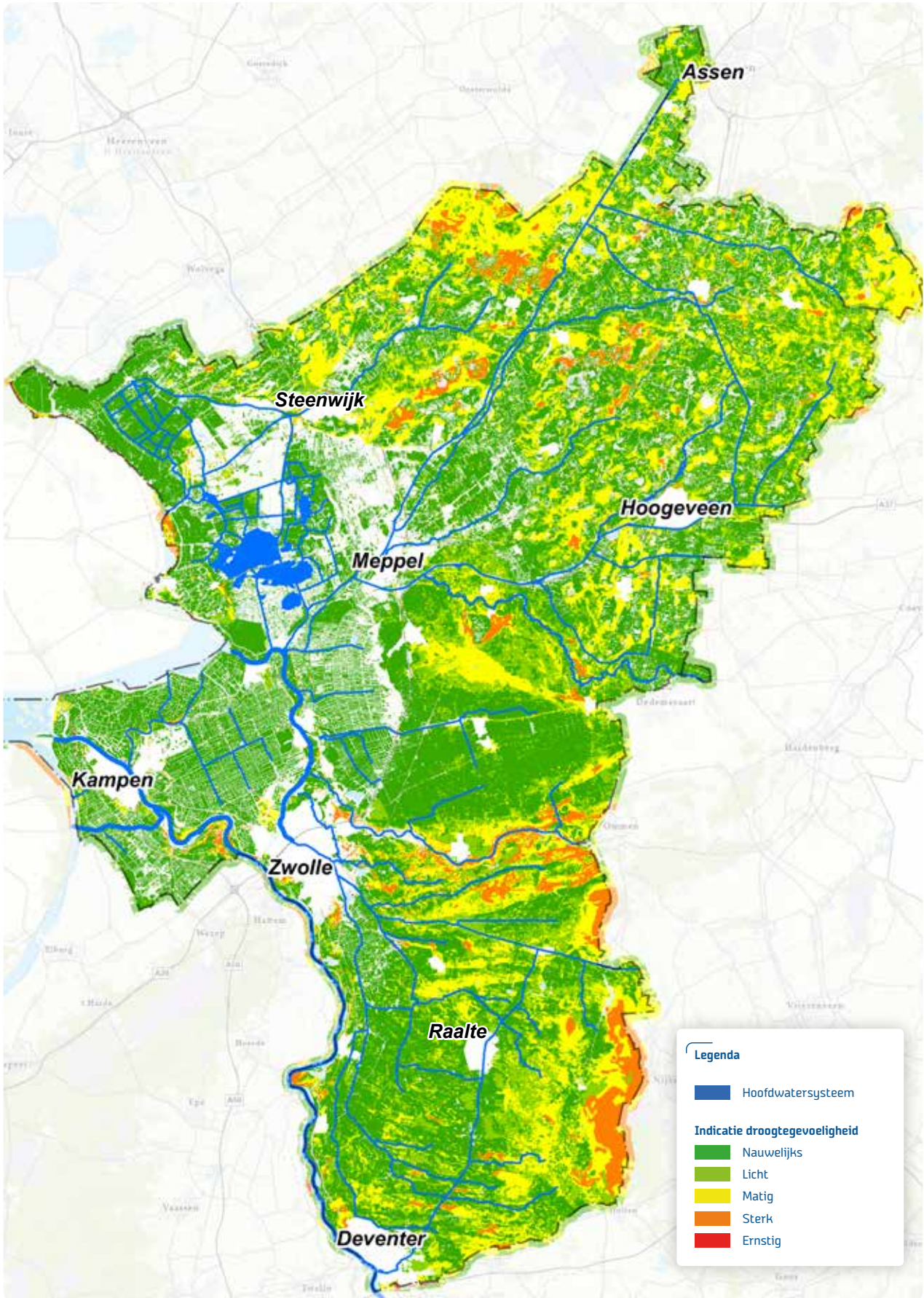
Kaarten

1.8 Normering wateroverlast

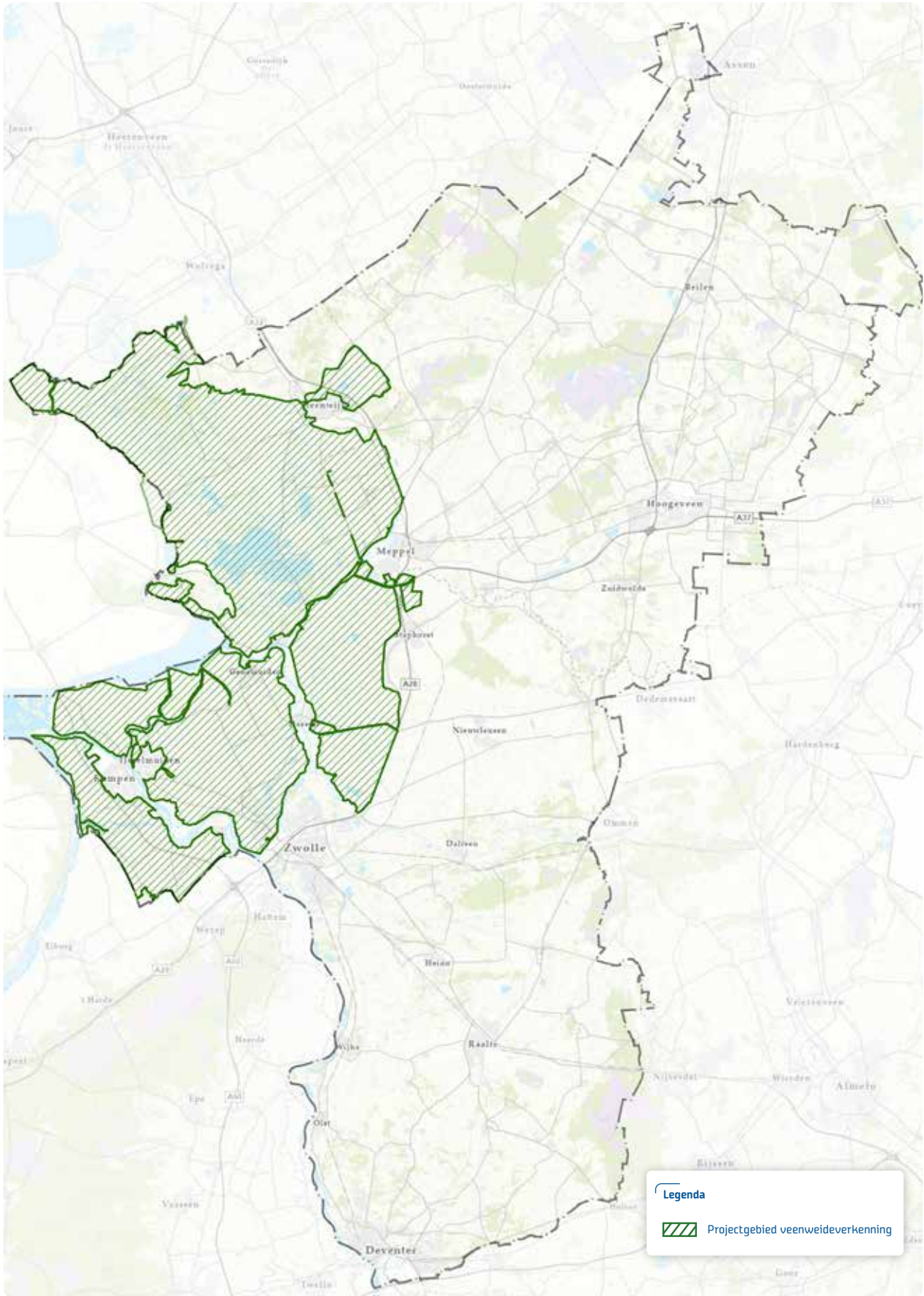
Kaarten

1.9 Droogtegevoelige gebieden

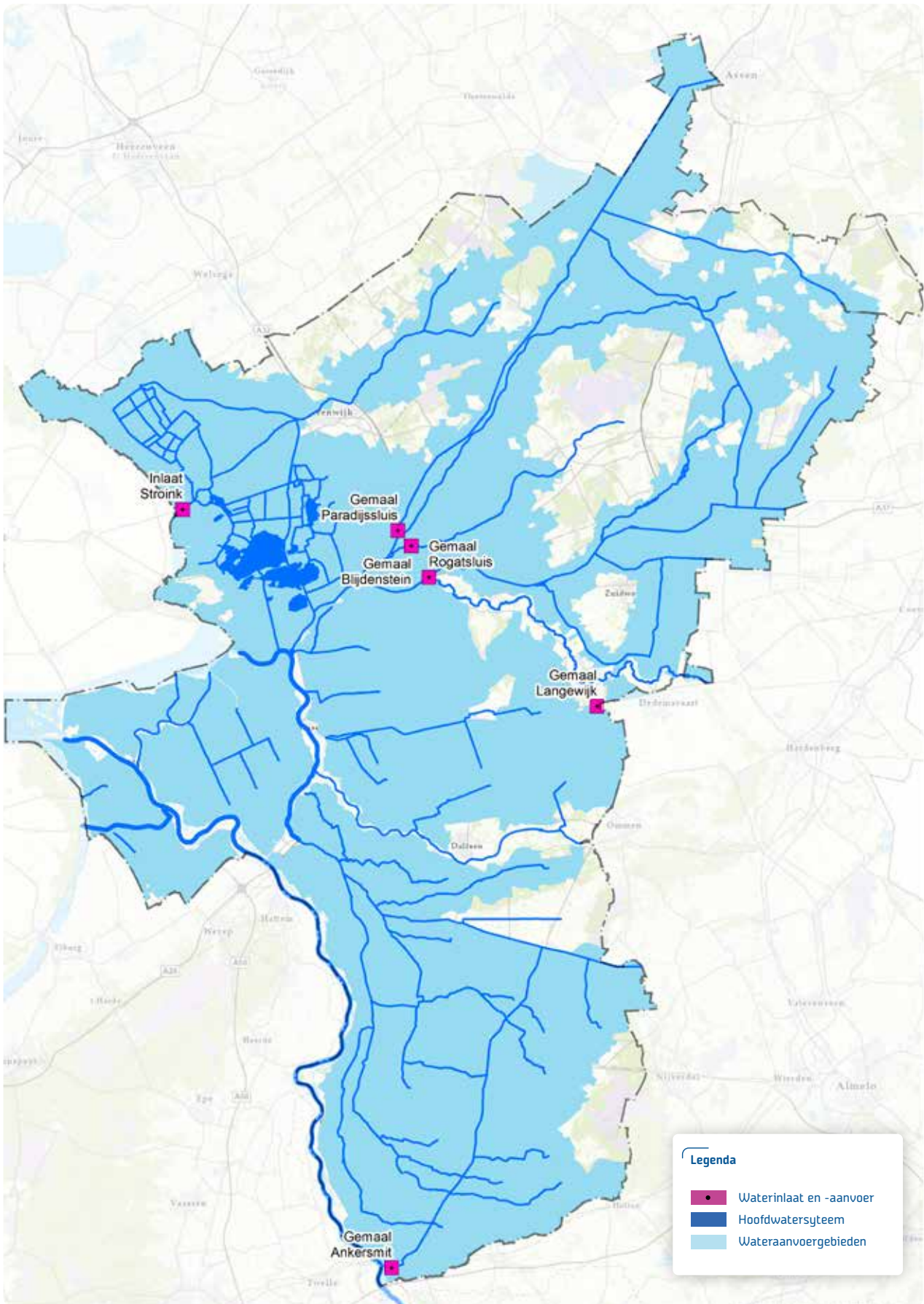
Kaarten

1.10 Veenweidegebieden

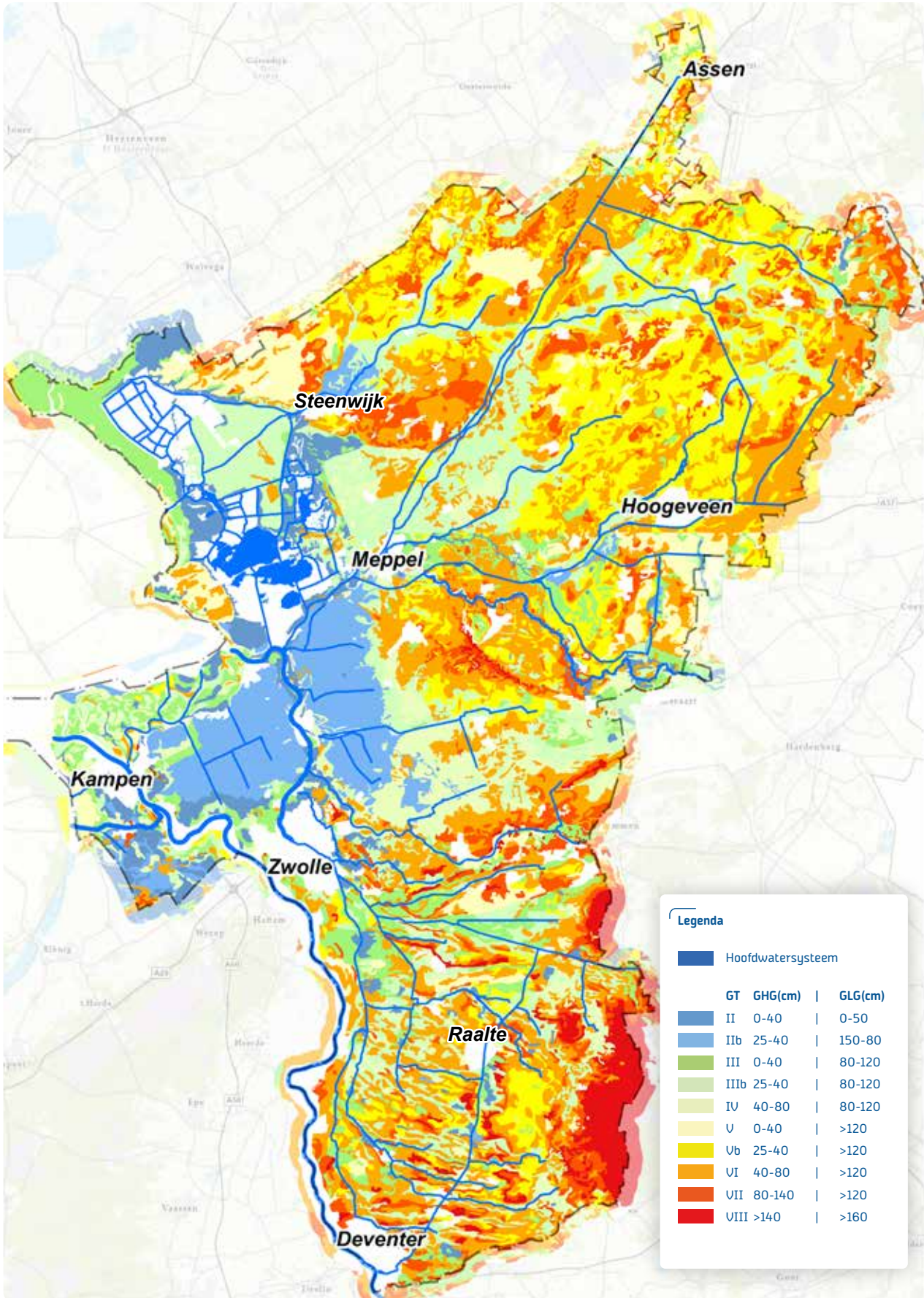
Kaarten

1.11 Wateraanvoergebieden

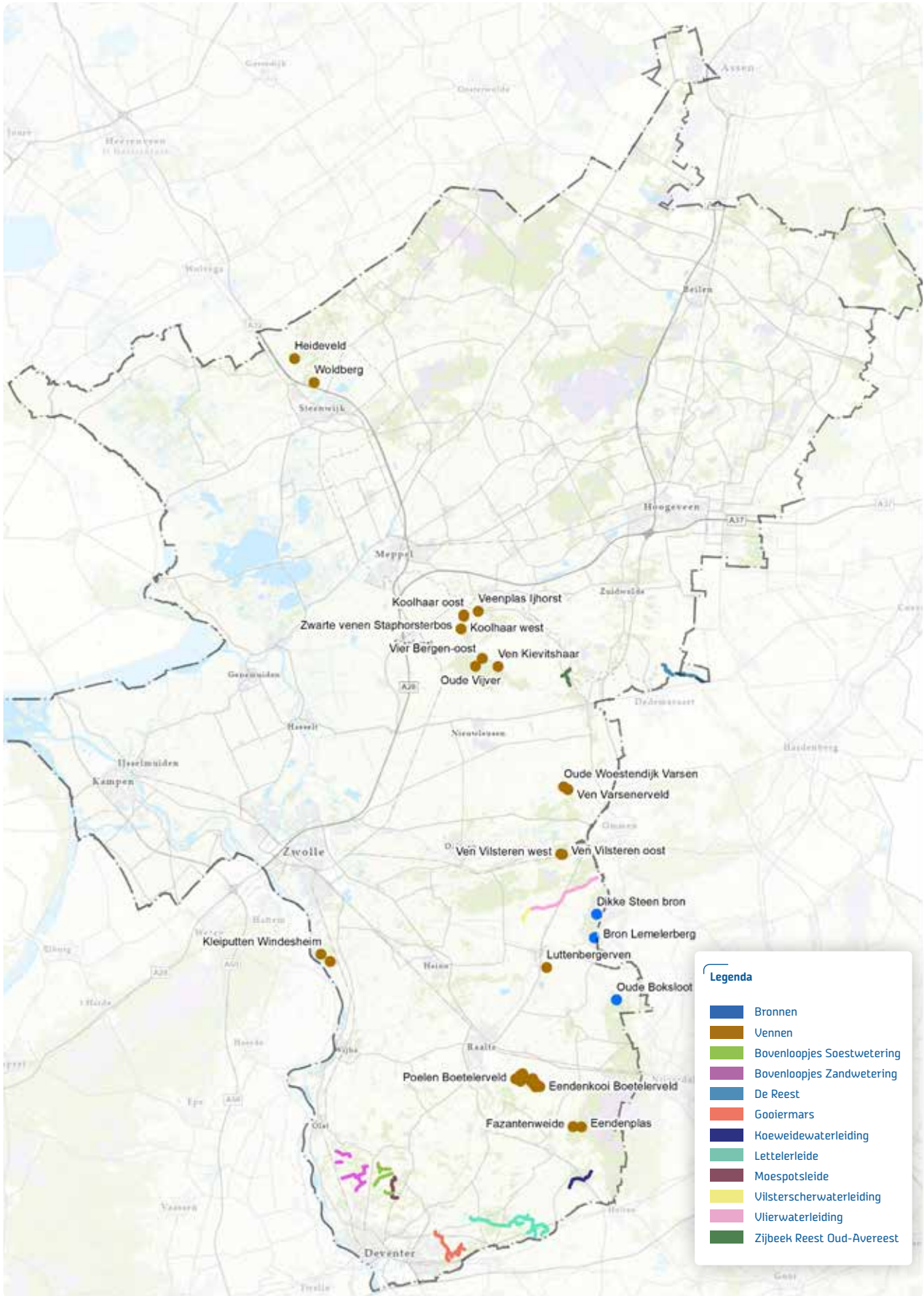
Kaarten

1.12 Grondwatertrappenkaart

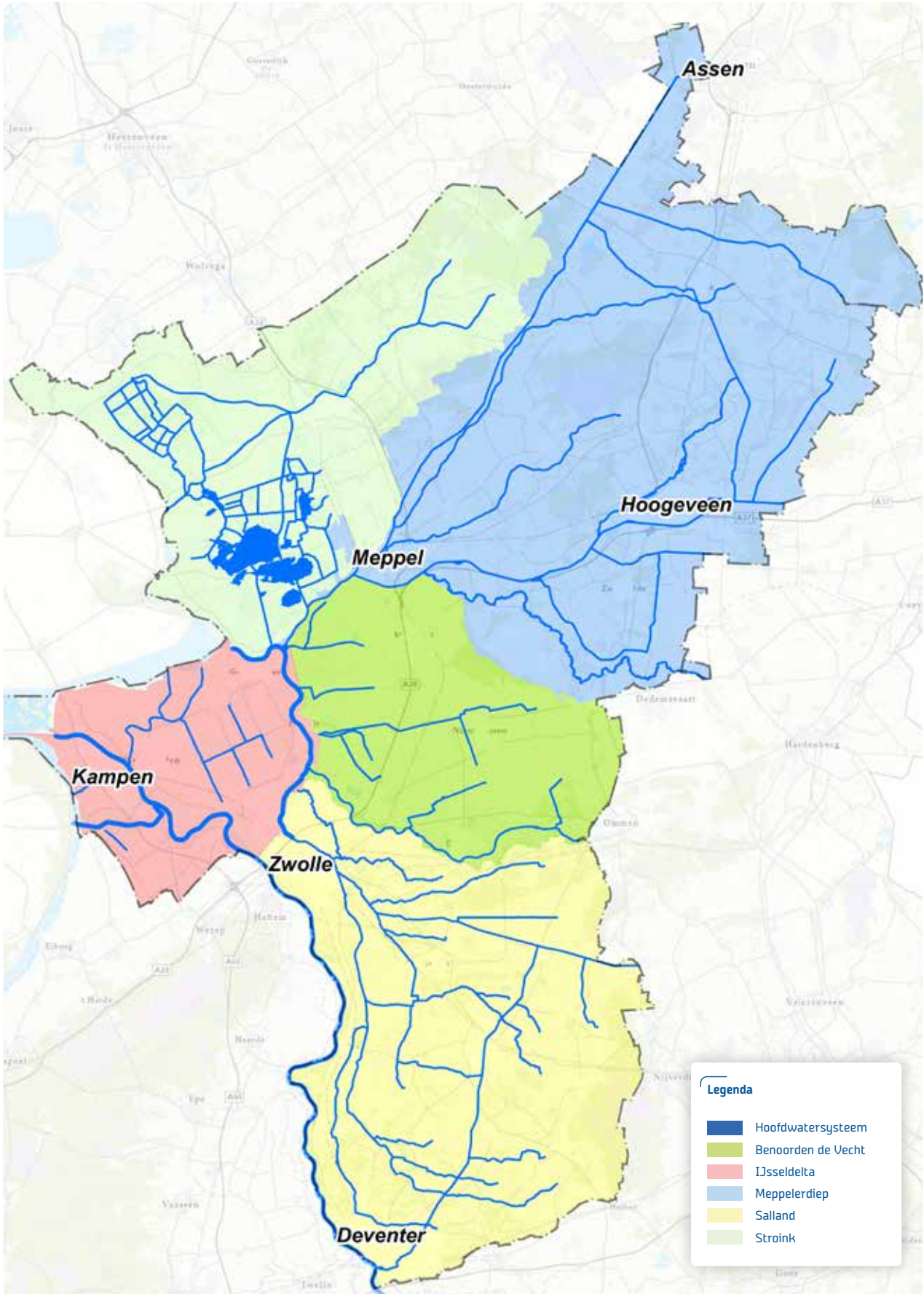
Kaarten

1.13 Waardevolle kleine wateren

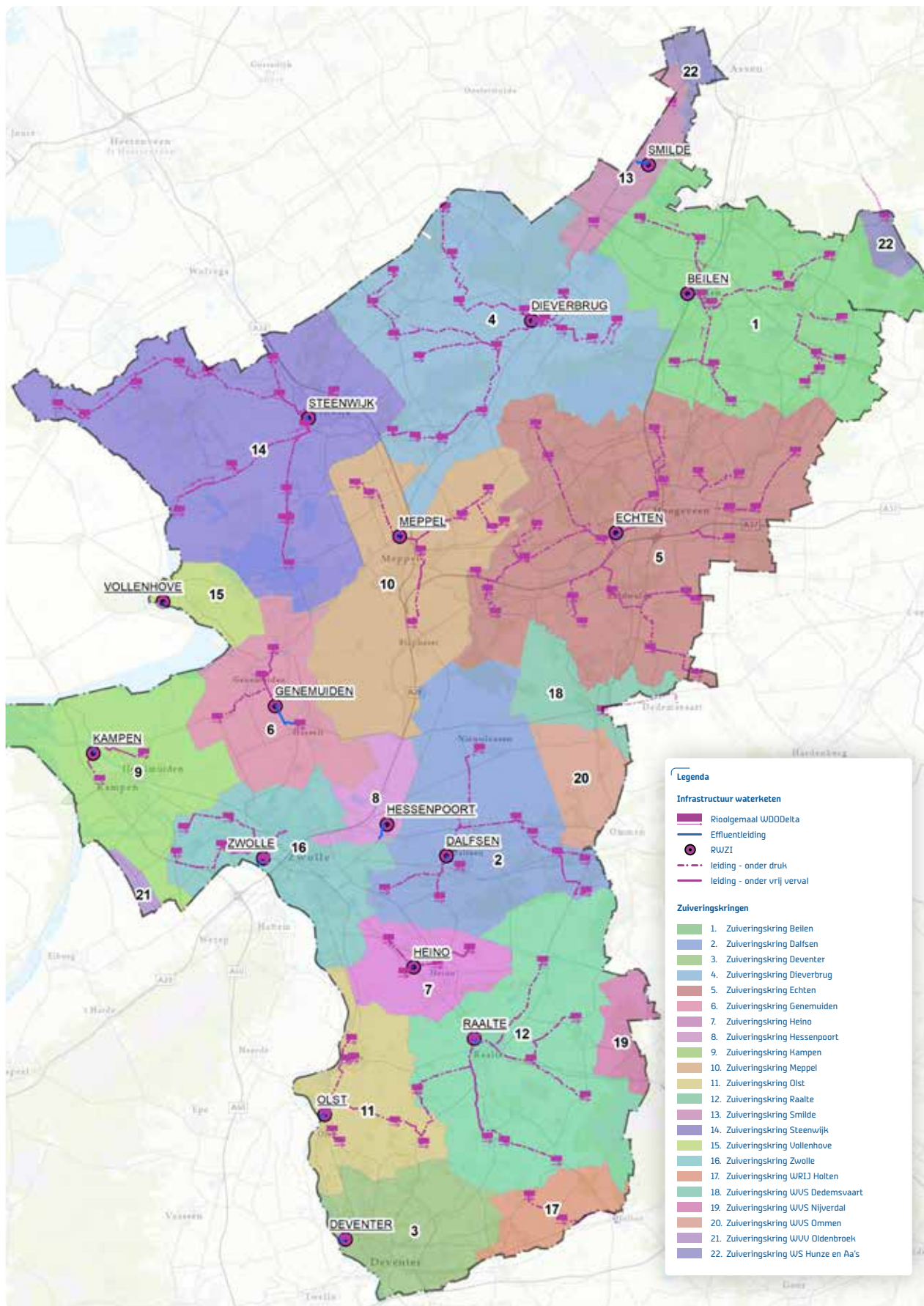
Kaarten

1.14 Gebiedsindeling WBP

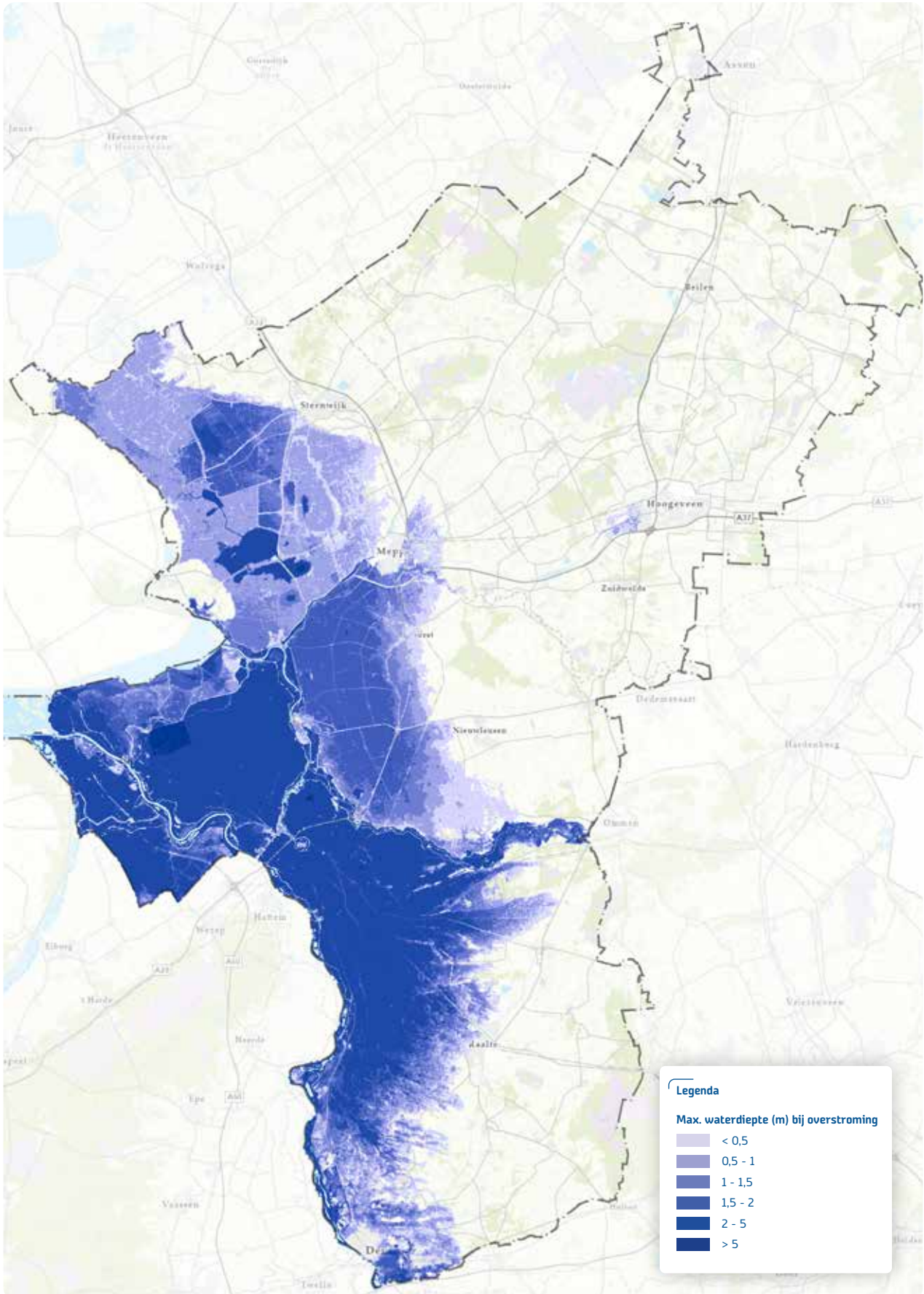
Kaarten

1.15 Afvalwaterketen

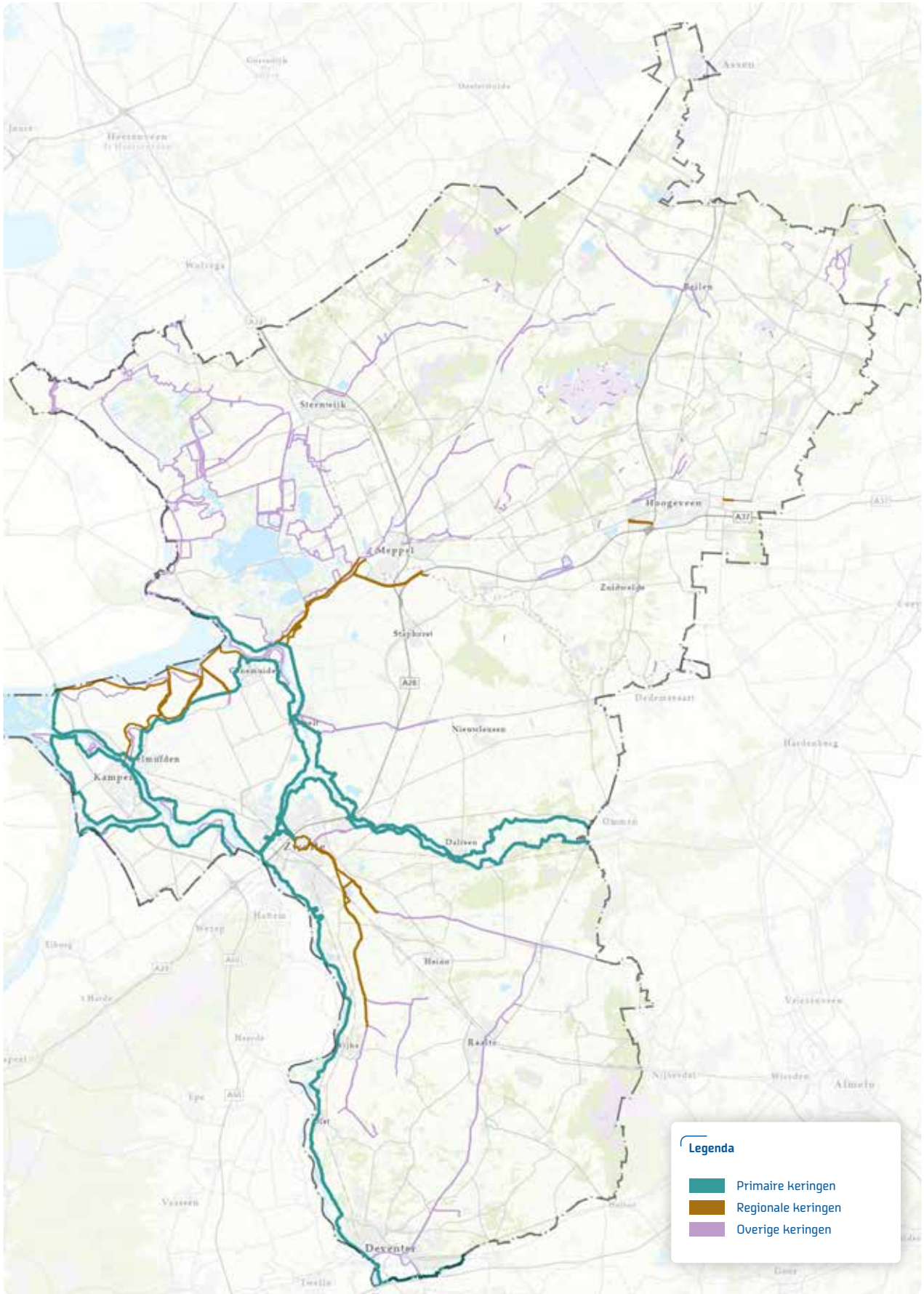
Kaarten

1.16 Overstromingrisico's

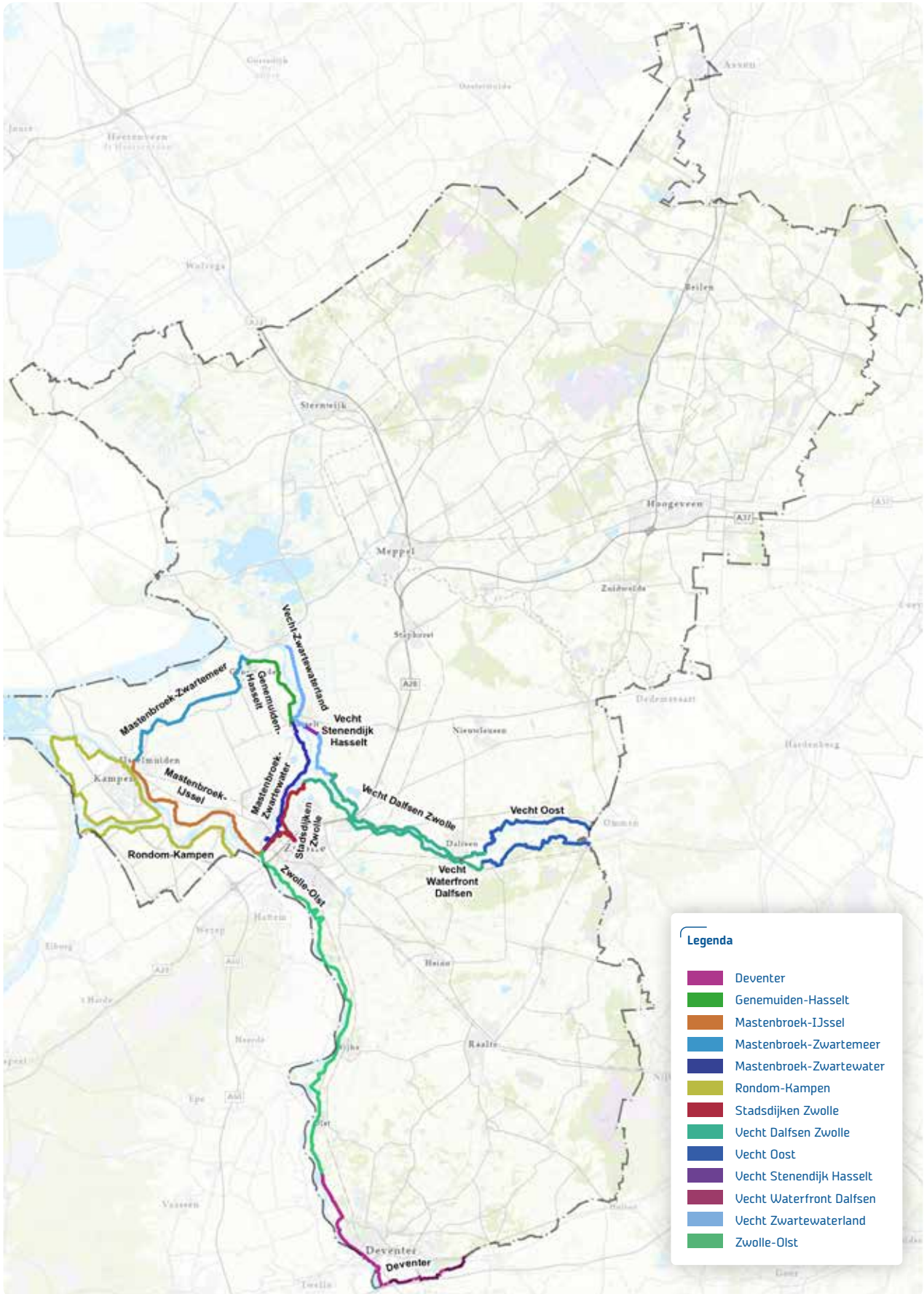
Kaarten

1.17 Keringen

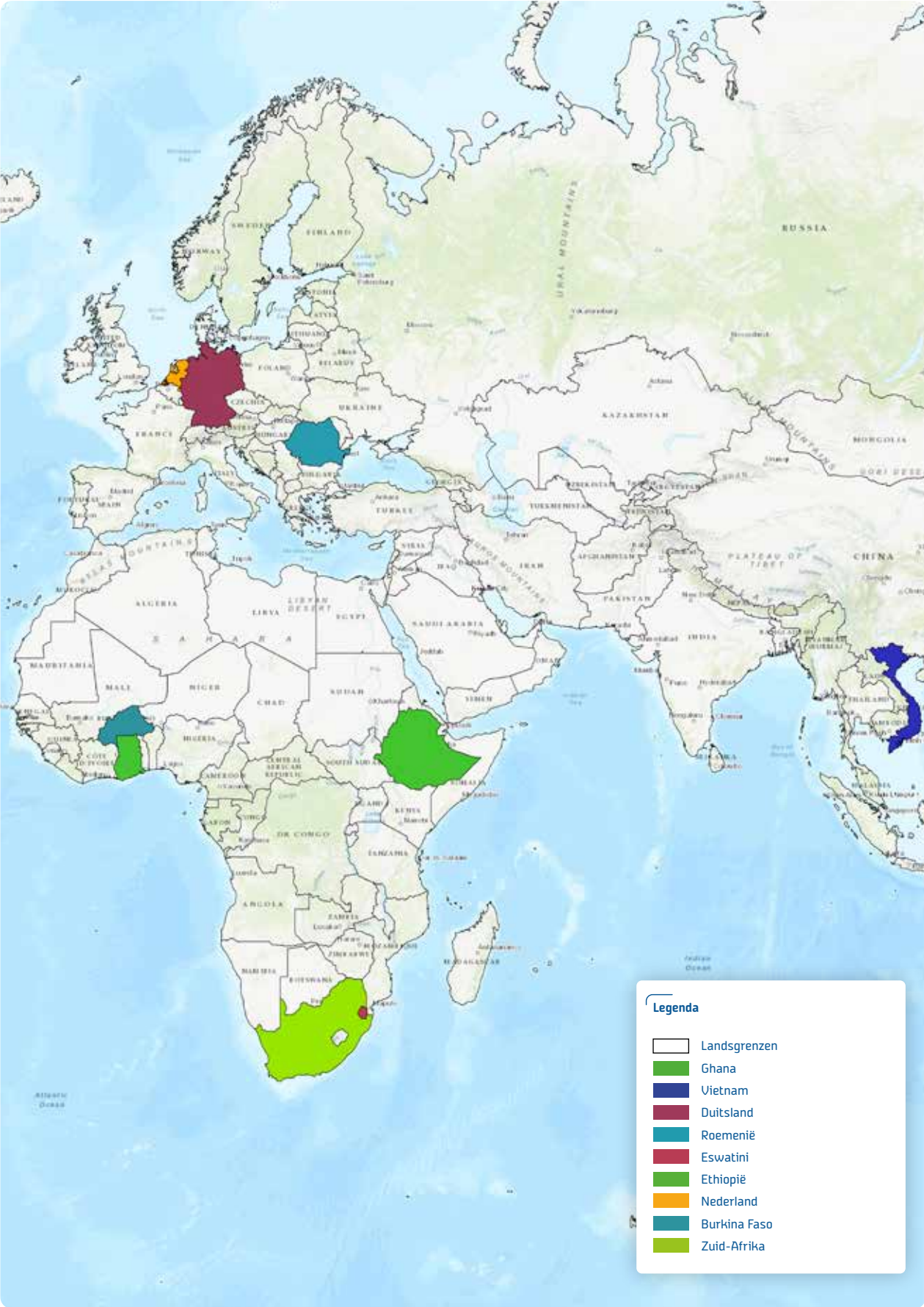
Kaarten

1.18 Hoogwaterbeschermingsprogramma

Kaarten

1.19 Internationale samenwerking

Begrippen en afkortingen

Begrip	Uitleg
activiteitenbesluit	besluit van de minister op basis waarvan vergunningverlening plaatsvindt.
afvalwaterketen	alle activiteiten tussen drinkwaterwinning en rioolwaterzuivering
afvoerdebieten	de hoeveelheid water die in een bepaalde periode die door een watergang wordt afgevoerd
assetmanagement	het geheel van systematische en gecoördineerde activiteiten waarmee een organisatie optimaal haar bedrijfsmiddelen beheert
arbeidsparticipatie	geeft aan welk deel van de bevolking deelneemt aan het arbeidsproces
beleidsregel	nadere uitwerking van de keur voor een specifiek onderwerp
bergingsgebied	gebied dat is aangewezen om water te bergen op het maaiveld
beschermingszone	zones die grenzen aan een waterstaatswerk, bijvoorbeeld een waterkering, waarbinnen bepaalde voorschriften gelden die zijn gericht op het blijvend goed functioneren van het waterstaatswerk
beverrat	groot knaagdier (tot 10 kg) dat vanuit Duitsland Nederland intrekt
bodemdaling	dalen van de bodem door oxidatie van veen
broeikasgas	gassen die bijdragen aan de opwarming van de aarde zoals methaan, lachgas en kooldioxide
crisisorganisatie	de organisatie die zich bezighoudt met crisisbeheersing, veelal onder leiding van de Veiligheidsregio
circulariteit	het principe dat grondstoffen en producten na gebruik worden hergebruikt als grondstoffen voor nieuw producten en materialen
datazorgsysteem	het geheel van systematische en gecoördineerde activiteiten dat voorziet in het beheer en het verschaffen van toegang van data
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
Deltaprogramma	waterprogramma van het Rijk om Nederland voor te bereiden op de klimaatwijzigingen
drukriolering	rioleringssysteem waarbij het afvalwater onder druk wordt verpompt, tegenhangen van vrij verval riolering
duurzaamheid	tegemoetkomen aan de levensbehoeften van de huidige generatie, zonder die van de toekomstige generaties tekort te doen.
ecosysteem	complex systeem van interacties van levende groepen (planten, dieren, schimmels en micro organismen) en de omgeving waarin zij leven
effluent	het in de rioolwaterzuiveringsinstallatie gezuiverde water dat geloosd wordt op oppervlaktewater
emissie	uitstoot
exoten	niet inheemse planten en dieren
factsheets	formulieren waarin de kenmerken, doelen en maatregelen voor waterlichamen worden beschreven

Begrip	Uitleg
Fluvius	samenwerkingsverband tussen WDODelta en de gemeenten in ons werkgebied in Drenthe
GGOR	gewenst grond- en oppervlaktewaterregiem
GOVI	Gemeentelijke Omgevingsvisie
hemelwater	regen en sneeuw
hittestress	problemen die ontstaan in stedelijk gebied als gevolg van warmte, kan in steden oplopen tot 8 graden meer dan buiten de stad
Hoogwaterbeschermings-programma (HWBP)	landelijk programma om de keringen langs de zee en de grote rivieren op orde te brengen en te houden.
ingelanden	de burgers en bedrijven ons werkgebied
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
IRM	programma Intergraal Rivieren Management
Keur	de basisverordening van het waterschap
KRW	Kaderrichtlijn Water
klimaatstresstesten	test die inbeeld brengt op welke plaatsen bij extreem weer naar verwachting problemen gaan optreden
klink	het verminderen van het volume van de grond door waterverlies of veenoxidatie
legger	kaart met watergangen, afmetingen en onderhoudsafspraken die hoort bij de keur
LTO	Land en Tuinbouw Organisatie
luchtwassers	systeem om gassen en stofdeeltjes uit de lucht te halen
macrofauna	de in het water levende diertjes zoals insecten, bloedzuigers en slakken
materialenpaspoort	maakt inzichtelijk welke materialen bij de bouw van een kunstwerk zijn gebruikt en hoe ze zijn verwerkt. Dat maakt het hergebruiken en terugwinnen van materialen bij de sloop of demontage veel eenvoudiger en geeft kunstwerken meer waarde
meerlaagsveiligheid	concept waarbij waterkeringen, ruimtelijke ordening en calamiteitenbestrijding in samenhang worden beschouwd
meekoppelmogelijkheden	Het combineren van opgaven van verschillende partners met het oogmerk om synergie en of kostenbesparing te realiseren
microplastics	microscopisch kleine plasticdeeltjes
muskusratten	knaagdier van 1,5-2 kg dat sinds de vorige eeuw in Nederland voorkomt de oevers en dijken kan ondermijnen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
normopvulling	de beschikbare ruimte ten opzichte van de minimum of maximum norm actief beperken; in het waterbeheer: het nalaten van maatregelen of het nemen van maatregelen waardoor de kans op wateroverlast toeneemt tot het niveau dat toelaatbaar is conform de norm

Begrippen en afkortingen

Begrip	Uitleg
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
nutriënten	voedingsstoffen voor planten, veelal stikstof en fosfaat
N2000	Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden plant- en diersoorten die in Europa bedreigd zijn en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden
omgevingsvisie	provinciaal plan waarin de provinciale doelen en belangen staat gedefinieerd, inclusief functietoekenning
omgevingswaarde	Een omgevingswaarde bepaalt voor de fysieke leefomgeving of een onderdeel daarvan de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen. Het is één van de instrumenten waarmee de overheid het beleid in de fysieke leefomgeving kunnen uitvoeren
omgevingswet	Wet die een vergaande vereenvoudiging beoogt van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving, door bestaande wetten en regels te bundelen in één nieuwe wet
overstort	noodvoorziening in een rioelstelsel waarmee bij grotere buien regenwater en verdund rioelwater op het oppervlaktewater wordt geloosd
OPK	operationele peilenkaart: overzichtskaart met de vastgestelde minimum en maximum peilen van zowel de peilbesluiten als de minimum en maximum streefpeilen
PAGW	programma Programmatische Aanpak Grote Wateren
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
persleiding	transportleiding voor rioelwater van een woonkern naar de RWZI
peil-regulerende kunstwerken	hiermee handhaven wij de peilen in ons gebied: gemalen, stuwen, dammen, sluizen, duikers en dergelijke
peilbeheer	het vaststellen en handhaven van waterstanden in oppervlakte water lichamen
persistente	chemische verbindingen die zeer langzaam worden afgebroken
POVI	Provinciale Omgevingsvisie
PPP	People Planet Prosperity, drie centrale elementen in duurzame ontwikkeling
primaire kering	waterkeringen langs de zee, het IJsselmeer en de grote rivieren
primaire processen	geheel van samenhangende activiteiten die een relevante bijdrage leveren om de doelstellingen van een organisatie te realiseren
regionale kering	waterkeringen langs regionale kanalen en rivieren
ROR	EU-richtlijn overstromingsrisico's
Rijn-Oost	administratieve indeling van de stroomgebieden in Nederland bestaande uit de waterschappen Rijn en IJssel, Vechtstromen, Vallei en Veluwe, Zuiderzeeland en Drents Overijsselse Delta.

Begrip	Uitleg
RIVUS	samenwerkingsverband tussen WDODelta en de gemeenten in ons werkgebied in Overijssel
RWZI	rioolwaterzuivering
SAMP	Strategisch Asset Management Plan. Document met een vertaling van de organisatie doelstellingen naar de asset management doelstellingen en de activiteiten die worden uitgevoerd om de bedrijfsmiddelen optimaal te beheren
stresstest	onderzoek om te beoordelen of een gebied is voorbereid op klimaatveranderingen
synergie	versterkend effect van samenwerking
toxische	giftig
TEA	thermische energie uit afvalwater
TEO	thermische energie uit oppervlaktewater
veenoxidatie	het verdwijnen van veen doordat het aan zuurstof in de lucht wordt blootgesteld
veiligheidsregio	samenwerkingsverband tussen gemeenten, politie, brandweer en gezondheidszorg gericht op veiligheid
verdringingsreeks	volgorde van categorieën watergebruikers, die nog van water worden voorzien bij (dreigend) watertekort
vuilvracht	is de hoeveelheid verontreinigde stof of zuurstof binden stoffen welke per tijdseenheid geloosd wordt
waterberging	vasthouden van water in bergingsgebieden
waterschapszorg	Is de indeling van onze watergangen in drie categorieën (A, B en C) welke duidelijk maken wie het onderhoud van deze watergangen uitvoert
watersysteem	samenhangend stelsel van oppervlaktewater en grondwater, inclusief oevers, waterbodems, overige keringen en kunstwerken
waterlichamen	watersysteem van bepaalde afmetingen waarover aan de EU gerapporteerd wordt
WOM	Water Op Maat programma. Het programma bevat fysieke inrichtingsmaatregelen die wij uitvoeren om onze doelen te realiseren
ZON	Zoetwatervoorziening Oost Nederland. Dit is een samenwerkingsverband bestaande uit waterbeheerders en -gebruikers binnen Regio Oost Nederland en betreft de nationale uitwerking van het Deltaprogramma Zoetwater
zuiveringsheffing	de belasting die geheven wordt om het afvalwater te kunnen zuiveren
zuiveringsslib	het materiaal dat overblijft nadat het rioolwater is gezuiverd
zwemwaterprofiel	document waarin de kenmerken van een zwemplas staan samengevat

Deel 1: WBP

Deel 2: Gebiedsuitwerkingen

1. Salland
2. Stroink
3. Meppelerdiep
4. IJsseldelta
5. Benoorden de Vecht

Deel 3: KRW

Factsheets

Achtergronddocument

Productie: Waterschap Drents Overijsselse Delta, december 2021, versie 1.0

www.WDDDelta.nl

info@WDDDelta.nl

Vormgeving & druk: NLUK, Zutphen

Genieten van het water

